გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი

Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University

GTUNI RESEARCH 2023
საერთაშორისო სტუდენტური კონფერენცია

GTUNI RESEARCH 2023
INTERNATIONAL STUDENT CONFERENCE

თეზისები

THESES

2 ივნისი - June 2

თბილისი, საქართველო

Tbilisi, Georgia

2023

კონფერენციის ორგანიზატორი

გთუნის კვლევების ხელშეწყობის ცენტრი

კონფერენციის საორგანიზაციო საბჭო:

გიორგი მათიაშვილი, ელისო ელისაშვილი, ზოია ადამია, გრიგოლ კალანდაძე, ზვიად წულაია, ანასტასია გოგოლაური, ქეთი ვაშაკიძე, შოთა კაპანაძე, ნინო კასრაძე, ციცი ქრისტესიაშვილი

Conference organizer

Research Support Center of GTUNI

Organizational board of the conference:

Giorgi Matiashvili, Eliso Elisashvili, Zoia Adamia, Grigol Kalandadze, Zviad Tsulaia, Anastasia Gogolauri, Keti Vashakidze, Shota Kapanadze, Nini Kasradze, Tsitsi Kristisiashvili

სამეცნიერო კომიტეტი

სამართალი:
გივი ლობჟანიძე - პროფესორი;
თათია დოლიძე - ასოცირებული პროფესორი;
ნინო ბოჭორიშვილი - პროფესორი;
რომან შენგელია - პროფესორი;
ვენედი ზენიძე - პროფესორი;
ლიკა საჯაია - ასოცირებული პროფესორი.
ბიზნესის ადმინისტრირება:
გელა ალადაშვილი - პროფესორი;
ლალი ჩაგელიშვილის-აგლაძე - პროფესორი;
ზურაბ მუშკუდიანი - პროფესორი;
ზურაბ გამთენაძე - ასისტენტი.
ტურიზმი:
სოფო თევდორაძე - პროფესორი;
გიორგი ხიდეშელი - ასისტენტ პროფესორი
ნიკო კვარაცხელია - პროფესორი.
ჟურნალისტიკა:
მარინა ვეკუა - პროფესორი;
ლაურა კუტუბიძე - ასოცირებული პროფესორი.
ფსიქოლოგია:
გიორგი გერგაული - ასოცირებული პროფესორი;
მარიამ დარბაიძე - პროფესორი;
გრიგოლ კალანდაძე - ასისტენტ პროფესორი.
ფილოლოგია:
ზოია ადამია - პროფესორი;
ინგა გელაშვილი - ასოცირებული პროფესორი;
ნინო წულაია - ასოცირებული პროფესორი.

Scientific Committee

law:

Givi Lobzhanidze - Professor;
Tatia Dolidze - Associate Professor;
Nino Botchorishvili - Professor;
Roman Shengelia - Professor;
Venedi Benidze - Professor;
Lika Sajaia - Associate Professor.

Business Administration:

Gela Aladashvili - Professor;
Lali Chagelishvilis-Agladze - Professor;
Zurab Mushkudian - Professor;
Zurab Gamtenadze - Assistant.

Tourism:

Sofo Tevdoradze - Professor;
Niko Kvaratskhelia – Professor;
Giorgi Khidesheli - Assistant Professor.

Journalism:

Marina Vekua - Professor
Laura Kutubidze - Associate Professor

Psychology:

Giorgi Gergauli - Associate Professor;
Mariam Darbaidze - Professor;
Grigol Kalandadze - Assistant Professor.

Philology:

Zoia Adamia - Professor;
Inga Gelashvili - Associate Professor;
Nino Tsulaia - Associate Professor.

სამართლის სკოლა
School of law

სექცია: სამართალი
Section: Law

Author's name: **Hugo Maia Nobre Rocha Saffi**
and Camila Alves Martins
Institute of internacional affairs - University of Brasília
MA Students
e-mail: hugosffi.14@gmail.com
Camilastudien@gmail.com
Supervisor: **Nino Botchorishvili**
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Professor
e-mail: Nino.botchorishvili@gttu.edu.ge
(Brasília, Brazil)

MERCOSUR'S RELATIONSHIPS WITH INTERNATIONAL ACTORS: COUNTRIES, ECONOMIC BLOCS, AND OTHER ORGANIZATIONS

The Mercosur, known as Southern Common Market, is a South American economic bloc formed by Brazil, Argentina, Uruguay, and Paraguay, as well as associated and observer countries. Since its creation, in 1991, it has been really important for the economy of the integrated States by increasing employment and income, improving productivity, and intensifying economic relations between the countries. This integration process has established multiple agreements with countries or groups of countries, granting them, in

some cases, the status of Associated States. These Associated States participate in activities of the Bloc and have trade preferences with the States Parties. In this presentation we are going to talk about Mercosur and its relationships with international actors such as others economic blocs and organizations.

Author's name: **Emmelie Ira Elisabeth Helten**
"Europa-Universität Viadrina" in Frankfurt (Oder)
at the faculty "Kulturwissenschaften" in English "Cultural Studies" MA Student
e-mail: irahelten@icloud.com
euv195465@europa-uni.de
Supervisor: **Lika Sajaia**
Doctor of Law, Professor
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Professor
e-mail: lika.sajaia@gttu.edu.ge
Frankfurt, Germany

PENSION REFORM IN EUROPE: CHALLENGES AND PERSPECTIVES

In this five-minute speech, I will address the topic of pension reform in Europe and discuss the challenges as well as prospects. First, I will point out the demographic changes, the increasing cost pressure in the health care system and the changing working conditions, which pose increasing challenges to our pension systems. Furthermore, I will

highlight the current problems related to pension reform in Europe, such as the aging of the population and the resulting strain on social security systems, as well as the changes in the world of work, such as increasing flexibility and the desire for a longer working life. I will also discuss the possible solutions proposed by governments and other stakeholders. Here, I point to the importance of retirement planning, increasing the labor force participation rate of older workers, and strengthening public finances. In the conclusion, I stress the importance of all stakeholders working together to ensure a sustainable and stable future for the pension system in Europe. I will highlight that pension reform is a challenge, but also an opportunity to bring about positive change for society as a whole.

Author's name: **Jardar Lindaas Bringedal**
Norwegian University of Life Sciences (NMBU), MA Student
e-mail: irahelten@icloud.com
euv195465@europa-uni.de
Supervisor: **Lika Sajaia**
Doctor of Law, Professor
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Professor
e-mail: lika.sajaia@gttu.edu.ge
Oslo, Norwegian

THE CASE FOR A FOUR-DAY WORK WEEK

Are we getting more work done by each extra hour we work, or is there a perfect balance between productivity and time spent? The last

year around 60 UK companies have tried out the four-day work week to see how it effects their businesses. Will a lot of work be lost when employees get one extra day of weekend, or will the work still be done and maybe some more as well?
The results from the trial are promising. Productivity goes up, profit goes up and wellbeing among employees goes up too! Why is this? Can more companies and sectors also implement a four-day work week with positive results? These are questions I will go into in a five minutes presentation if I get the opportunity to present it International Student Conference at Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University

Author's name: **Elene Svanidze**
Grigol
Robakidze University
2nd year MA Student
Constituional law
e-mail: ellenesvanidze@gmail.com
Supervisor: **Nino Botchorishvili**
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Professor
e-mail: Nino.botchorishvili@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

COMPARATIVE ANALYSIS OF CONSTITUTIONAL CONTROL IN GEORGIA AND IN FRANCE

Along with the development of state institutions, it is necessary to equip the branches of government with control functions for the

effective implementation of the division of powers and control. Therefore, together with the functional strengthening of the state institution, it is necessary to create new control levers and refine them at the legislative level.

The Constitutional Court is one of the highest constitutional bodies of the state government, which exercises judicial power through constitutional justice and other forms provided by law.

All decisions, as well as the decision of the Constitutional Court, need to be enforced, but it is interesting what levers the Constitutional Court of Georgia has for this. According to the legislation of Georgia, in order to enforce the decision of the Constitutional Court, there is no real and effective leverage, so means must be found and defined, which excludes ignoring the constitutional decision and only the presence of political goodwill in order to enforce the decision.

Considering its legal and political arrangement, the state tries to create a model of constitutional control adapted to it. The existing constitutional control mechanisms in Georgia and France are markedly different from each other. The Constitutional Court of Georgia and the specialized constitutional control body of France, the Constitutional Council, are functionally different. These differences are highlighted in the paper and a comparative analysis is presented.

ავტორი: **საბა სეფერთელაძე**
LCC საერთაშორისო უნივერსიტეტი
მე-4 კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: sabaseferteladze@gmail.com
ხელმძღვანელი: **სკოტ ნოიმანი**
LCC საერთაშორისო უნივერსიტეტი
დეპარტამენტის ხელმძღვანელი, დოქტორი

ელ. ფოსტა: Neumann.Scott@ajk.pte.hu
კლაიპედა, ლიტვა

საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის ადგილი მსოფლიო ეკონომიკურ სისტემაში

საერთაშორო სავაჭრო სამართალი, საერთაშორისო სამართლის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ინსტიტუციაა, რომელიც სპეციფიკურ და უახლოეს ნორმათა (პრინციპების) ერთობლიობაა და აწესრიგებს ეკონომიკურ სფეროში მოქცეულ ურთიერთობებს საერთაშორისო დონეზე, რაც აისახება საერთაშორისო ურთიერთობების სამ სისტემურ კავშირში, ესაა: ვაჭრობა, ფინანსები და ინვესტიციები.

საერთაშორისო სავაჭრო სამართლებრივი ურთიერთობები ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი სფეროა, სადაც რეალურად მონაწილეობს საერთაშორისო სამართლებრივი ნორმები და პრიცნიპები და საერთაშორისო ინსტიტუტები. ეს ურთიერთობები არა მარტო ქვეყნების ეკონომიკური ურთიერთდამოკიდებულების ზრდას ასახავს, არამედ საერთაშორისო სამართლის ტრადიციული ხედვის ცვლილბასაც იწვევს. “საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის” კონცეპფია, რომელიც უკანასკნელლი რამდენიმე ათწლეული განმავლობაში ყალიბდებოდა, ურთერთქმედებების უზარაზარ არეალს მოიცავს. სავსებით ვეთანხმები პიტერ მანაჩუკს და მიმარჩნია, რომ იგი შეიძლება კონსტიტუციურ ინტერესთა სფეროს სცილდება, მაგრამ მისი სრულიად უყურადღებოდ დატოვება შეცდომა იქნებოდა, ვინაისაც ეს თანამედროვე საერთაშორისო სამართლის შესახებ არასრული შთაბეჭდილების შექმნას გამოიწვევდ (მალანჩუკი, გვ.250).

საერთაშორისო სავაჭრო ურთიერთობებში მონაწილეობენ სახელმწიფოები და საერთაშორისო ორგანიზაციები, ამასთანავე მონაწილები არიან საერთაშორისო

ბანკები და საერთაშორისო ფონდეი, რომელთა ხელშეწყობით ხორციელდება საერთაშორისო პროექტები. აც შეეხება წყაროებს, სავაჭრო სამართალი ითვალისწინებს:

1. ორმხირივი დონის საერთაშორისო სავაჭრო ხელშეკრულებებს, რომლებიც ეხებიან ეკონომიკურ სამრეწველო თანამშრომლობას;
2. მრავალმხრივ შეთანხმებებს, რომელთა საფუძველზეც მოხდა 1994 წლის მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციის ჩამოყალიბება. ანამედროვე გლობალიზაციის პირობებში დიდმნიშვნელოვანია ეკონომიკური ინტეგრაცია, რომელიც ემსახურება საერთაშორიო საზოგადოებრივ-ეკონომიკური სისტემის შექმნას. აც აისახება:
3. ა) თავისუფალი ეკონომიკური ზონების შექმნაში.
4. ბ) საერთაშორისო საბაჟო კავშირის შექმნაში.
5. გ) საერთაშორისო სავაჭრო ბაზრის ჩამოყალიბებაში.
6. ე) საერთაშორისო სავალუტო ფონდის ჩამოყალიბებაში.
7. ვ) საერთაშორისო ეკონომიკური კავშირის შექმნაში.
8. ზ) საერთაშორისო ეკონომიკური სივრცის ორგანიზებაში.

Author's name: **Saba Seferteladze**
LCC International University,
4th year student
e-mail: sabaseferteladze@gmail.com
Supervisor: **Scott Neumann**
LCC International University
Department Head, Dr.
e-mail: Neumann.Scott@ajk.pte.hu
Klaipeda, Lithuania

THE PLACE OF INTERNATIONAL TRADE LAW IN THE WORLD ECONOMIC SYSTEM

International trade law is one of the important institutions of international law, which is a set of specific and modern norms (principles). It regulates relations in the economic sphere at the international level, which is reflected in the three systems of connection of international relations, namely: trade, finance, and investments.

International trade legal relations are one of the most important areas where international legal norms and principles and international institutions actually operate. These relations not only reflect the growth of economic interdependence of countries but also leads to a change in the traditional views of international law. The concept of "international trade law", which was formed during the last few decades, covers a huge area of interactions. I fully agree with Peter Manachuk, in that this sphere may be beyond the scope of constitutional studies, but it would be a mistake to completely ignore it, as it would lead to an incomplete understanding of modern international law (Malanchuk, p. 250).

International trade relations are mostly comprised of States and international organizations, as well as international banks and international funds, which support the implementation of international projects. Regarding the sources of the international trade law, these are the following:

- bilateral-level international trade agreements, which are related to trade and industrial cooperation;
- multilateral agreements, on the basis of which the World Trade Organization was established in 1994.

In the conditions of modern globalization, economic integration is very important, as it originates an international socio-economic system, and we can see the extent of economic integration reflected in:

- creation of free economic zones;
- creation of the international customs union;
- formation of the international trade market;
- establishment of the International Monetary Fund;
- formation of international economic union;
- organization of the international economic space.

ავტორი: **ანა გერლიანი**
ნიუ ვიჟენ უნივერსიტეტის
სამართლის სამაგისტრო
პროგრამის პირველი კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: ani.gerliani@gmail.com
ხელმძღვანელი: **ლიკა საჯაია**
სამართლის დოქტორი,
ნიუ ნიჟენ უნივერსიტეტის პროფესორი
ელ. ფოსტა: lika.sajaia@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

მონაცემთა პირდაპირი მარკეტინგის მიზნებისათვის დამუშავება ქართული კანონდებლობა და ევროპული რეგულაცია

პერსონალურ მონაცემთა დაცვა ქართული სამართლისთვის ახალი და განვითარებადი სფეროა. მნიშვნელოვანია კანონდებლობა ითვალისწინებდეს სათანადო გარანტიებს, იმისათვის რომ მონაცემთა დამუშავებისას არ მოხდეს ადამიანის პირადი ცხოვრების უფლების დარღვევა და მის პირად სივრცეში შეჭრა.

პერსონალურ მონაცემთა დამუშავების არაერთ საფუძველს ითვალისწინებს კანონდებლობა. მათგან ერთ-ერთი საფუძველია პერსონალურ მონაცემთა დამუშავება პირდაპირი მარკეტინგის მიზნებისათვის. პირდაპირი მარკეტინგი განიმარტება, როგორც ფოსტის, სატელეფონო ზარების, ელექტრონული ფოსტის ან სხვა სატელეკომუნიკაციო საშუალებით საქონლის, მომსახურების, დასაქმების ან დროებითი სამუშაოს შეთავაზება. სწორედ ამ საფუძვლით უამრავი ინფორმაცია მუშავდება, იქნება პროფაილები და გვეგზავნება არაერთი სარეკლამო შეტყობინება.

პირდაპირი მარკეტინგის მიზნებისათვის შეიძლება დამუშავდეს საჯაროდ ხელმისაწვდომი წყაროებიდან მოპოვებული მონაცემები. მონაცემთა შეგროვების მიზნის მიუხედავად, პირდაპირი მარკეტინგის მიზნებისათვის შეიძლება დამუშავდეს ნებისმიერი პირის სახელი, მისამართი, ტელეფონის ნომერი, ელექტრონული ფოსტის მისამართი, ფაქსის ნომერი. ონაცემთა სუბიექტს უფლება აქვს, მონაცემთა დამმუშავებელს ნებისმიერ დროს მოსთხოვოს მის შესახებ მონაცემთა პირდაპირი მარკეტინგის მიზნებისათვის გამოყენების შეწყვეტა. მონაცემთა დამმუშავებელი ვალდებულია შეწყვიტოს მონაცემთა პირდაპირი მარკეტინგის მიზნებისათვის დამუშავება ან/და უზრუნველყოს უფლებამოსილი პირის მიერ მონაცემთა პირდაპირი მარკეტინგის მიზნებისათვის დამუშავების შეწყვეტა მონაცემთა სუბიექტის მოთხოვნის მიღებიდან არაუგვიანეს 10 სამუშაო დღისა.

როგორც ვხედავთ საქართველოს კანონდებლობა არ ითვალისწინებს პირდაპირი მარკეტინგის მიზნისთვის მონაცემთა დამუშავებისათვის სუბიექტის წინასწარ თანხმობას. ამგვარი რეგულირება არ არის შესაბამისობაში საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკასთან. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ევროპული რეგულაციის თანახმად, პირდაპირი მარკეტინგის მიზნისათვის მონაცემთა დამუშავება მხოლოდ იმ

შემთხვევაშია შესაძლებელი თუკი მონაცემთა სუბიექტი წინასწარ გამოხატავს ინფორმირებულ თანხმობას.

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის რეგულაცია ევროკავშირის მთავარი აქტია პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სფეროში. იგი 2016 წელს იქნა მიღებული და მნიშვნელოვნად შეცვალა პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სტანდარტები. საქართველო ევროკავშირს შორის დადებული ასოცირების შეთანხმება ითვალისწინებს ევროკავშირის არაერთ დირექტივას და რეგულაციას რომელთან საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისობაში მოყვანაც სავალდებულოა. მათ შორისაა პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ევროპული რეგულაციაც.

დღეს, როცა საქართველომ წარადგინა განაცხადი ევროკავშირის წევრობაზე განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საქართველოს კანონდებლობა შესაბამისობაში იყოს მოყვანილი ევროკავშირის სტანდარტებთან განსაკუთრებით ისეთ მნიშვნელოვან სფეროში, როგორიცაა პერსონალური მონაცემებისა და პირადი ცხოვრების დაცვის უფლება.

Author's name: **Ana Gerliani**
New Vision University
MA Student of law
1st year MA Student
e-mail: ani.gerliani@gmail.com
Supervisor: **Lika Sajaia**
Doctor of Law, Professor
New Vision University
e-mail: lika.sajaia@gttu.edu.ge
Tbilisi Georgia

DATA PROCESSING FOR DIRECT MARKETING PURPOSES GEORGIAN LEGISLATION AND EUROPEAN REGULATION

Protection of personal data is a new and developing field for Georgian law. It is important that the legislation provides appropriate guarantees to prevent violations of a person's right to privacy and invasion of their personal space during data processing.

A number of grounds for personal data processing are provided by legislation. One of these grounds is the processing of personal data for direct marketing purposes. Direct marketing is defined as offering goods, services, employment or temporary jobs by mail, telephone calls, e-mail or other means of telecommunication. On this basis that a lot of information is processed, profiled and a number of advertising messages are sent to us.

Data obtained from publicly available sources may be processed for direct marketing purposes. Regardless of the purpose of data collection, the following data may be processed for direct marketing purposes: name (names), address, telephone number, e-mail address, fax number. A data subject shall have the right to require at any time that a data controller stop to use of his/her data for direct marketing purposes. A data processor shall be obliged to stop data processing for direct marketing purposes and/or ensure that a data processor stop data processing for direct marketing purposes not later than 10 working days after the request of a data subject is received.

The legislation of Georgia does not account for the necessity of the data subject's prior consent for data processing for to direct marketing purposes. This regulatory framework is not aligned with international best practices. According to the General Data Protection Regulation (GDPR) data processing for the purpose of direct marketing is permissible only if the data subject provides informed consent beforehand.

General Data Protection Regulation (GDPR) is the primary legislation of the European Union concerning the protection of personal data. It was adopted in 2016 and brought about significant

changes to the standards of personal data protection. The Association Agreement between Georgia and the European Union mandates the alignment of Georgia's legislation with several European Union directives and regulations, including the GDPR.

At present, when Georgia has submitted an application for EU membership, it is of utmost importance that the legislation in Georgia is harmonized with EU standards, particularly in the crucial area of the right to the protection of personal data and privacy.

ირაკლი ლეონიძე
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
იურიდიული ფაკულტეტის პირველი
კურსის დოქტორანტი
Irakli.leonidze@tsu.ge
ხელმძღვანელი: **ეკატერინე შენგელია**
სამართლის დოქტორი,
ასოცირებული პროფესორი (თსუ)
Ekaterine.shengelia@tsu.ge
თბილისი, საქართველო

მიწის საკუთრების სოციალური სისტემის ცვლილება და მოქალაქეთა ინფორმირებულობის მნიშვნელობა

საქართველო მიწის რესურსითა და ნაყოფიერი ნიადაგით გამორჩეული ქვეყანაა. სახელმწიფოს განვითარებისთვის აუცილებელია, რომ ხალხი, რომელიც სახელმწიფო ხელისუფლების წყაროა რეალურად, ფლობდეს მიწაზე არა მხოლოდ საკუთრების უფლებას, არამედ უძრავ ქონებას.

საკითხის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით ნოტარიუსი ასრულებს შემდეგ სამართლებრივ მოქმედებებს: ადასტურებს უძრავი ქონების გარიგებებს, გასცემს საკუთრების უფლებისა და მემკვიდრეობის უფლების მოწმობებს, იღებს ზომებს სამემკვიდრეო ქონების დასაცავად. დღესდღეობით, საქართველოს სოფლებსა და დაბებში მიწის საკუთრების სოციალური სისტემა ჩამოშლილია. მოქალაქეთა ნაწილი გამოირჩევა კერძო მესაკუთრული მოთხოვნებით იმ ქონების მიმართ, რომელზე უფლება წინა თაობის არცერთ წევრს მოთხოვნის წარმოდგენამდე არ გააჩნდა. ამ მხრივ, თვითნებური მოქმედებების მიზანი მრავალგვარია. სახელმწიფო სერვისები კვლავ არ არის სათანადოდ უზრუნველყოფილი ისე, რომ მოქალაქეს განსახილველ შემთხვევაში უფლების დასაცავად უპირობოდ სასამართლოში დავა არ დასჭირდეს და დამოუკიდელად შეძლოს უფლების დაცვა არასასამართლო წესით, სანოტარო მოქმედების განხორციელების პროცესში.

სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის საკუთრებისა და მემკვიდრეობის უფლებები დაცული უნდა იქნეს უპირატესად, საცხოვრისის თვითმყოფადობის გათვალისწინებით, რათა ამ ტერიტორიულ სივრცეში აღმოჩენილმა სხვა პირმა არ მოშალოს სოციალური თანაცხოვრების სისტემა. დაუშვებელია სხვადასხვა ქვენაგრძნობით მოქმედმა პირმა დაისაკუთროს: გზა, მდინარე, სახნავ-სათესი თუ მიმდებარე სხვა ნაკვეთები. კერძო მესაკუთრული დაინტერესების ეს ფორმა განსაკუთრებით პრობლემურია კომლის შემთხვევაში, როდესაც კომლის წევრი ან არაწევრი მემკვიდრე ვერ ახორციელებს საკომლო ქონებაზე საკუთრების უფლებას და სასამართლო პრაქტიკა და კანონმდებლის ხედვა არსებითად განსხვავებულია, ამ დროს ნოტარიუსი მოკლებულია შესაძლებლობას დამოუკიდებლად განსაზღვროს კომლთან დაკავშირებულ პირთა იურიდიული ინტერესები და შესაბამისი სამართლებრივი შედეგები.

პრობლემებს ვაწყდებით, როგორც სახელმწიფო სერვისების ნაწილში, ასევე მოქალაქეებთან, რომლებიც ასხვისებენ მიწის ნაკვეთებს. ახალი მესაკუთრეები კი, თავიანთი ნების შესაბამისად ცვლიან სამიწათმოქმედო სისტემას. მიწის საკუთრების სოციალური სისტემის ცვლილება და მოქალაქეთა ინფორმირებულობის მნიშვნელობა ერთმანეთთან დაკავშირებული თემებია, რომელთა შეფასება - პოლიტიკურ, სამართლებრივ და სოციალურ მსაზღვრელებს უნდა დაეფუძნოს, რათა სოფლები კერძო ტიპის დასახლებებად არ გადაიქცეს.

Irakli Leonidze
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University,
Doctoral student of the Faculty of Law
Irakli.leonidze@tsu.ge
Supervisor: **Ekaterine Shengelia**
Doctor of Law, Associate Professor (TSU)
Ekaterine.shengelia@tsu.ge
Tbilisi, Georgia

THE CONVERSION OF THE LAND LAW'S SOCIAL SYSTEM AND THE IMPORTANCE OF CITIZENS' AWARNESS

Georgia is a country known by land resources. For the development of the state, it is necessary that the people, who are actually the source of the power, own not only the property right on the land, also real estate. In connection with this issue, the notary performs the following legal actions: confirms transactions, issues certificates of ownership and inheritance rights, takes measures to

protect inherited property. Nowadays, the social system of land ownership in the villages has collapsed. Many citizens are claiming the property, to which none of the members of the previous generation had not the right before presenting the claim. In this regard, the purpose of actions is many. State services are still not adequately provided and many people have to argue in court or in the process of notarial action.

The property and inheritance rights of the population living in rural areas should be protected primarily, taking into account the identity of the residence, so that another person found in this territorial space does not disrupt the system of social coexistence. It is not allowed for a person acting under different will to own: a road, a river, land or other. This form of private ownership interest is especially problematic in the case of a household, when a member of the household or a non-member heir cannot develops the ownership right to the household property and the judicial practice and the view of the legislator are essentially different, at this time the notary is without power of the opportunity to independently determine the legal interests of the persons connected to the household and the corresponding legal consequences.

When speak about this topic we face many problems both in the part of state services and with citizens who are solding lands. The new owners change the system according to their will. Changes in the social system of land ownership and the importance of citizens' awareness are interrelated topics, the assessment of which should be based on political, legal and social boundaries.

ავტორი: **მარიამ მოსულიშვილი**
კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი
სამართალი, 1-ლი კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: mariam.mosulishvili@ciu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **გივი ლობჟანიძე**
სამართლის დოქტორი, პროფესორი
ელ. ფოსტა: givi.lobzhanidze@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

დავით IV აღმაშენებლის საგარეო პოლიტიკა და შედეგები

საქართველოში შექმნილი მძიმე პოლიტიკური მდგომარეობისს გამო 1089 წელს გიორგი II სამეფო ტახტიდან გადადგა და მეფედ თავისი ვაჟი - დავით IV აკურთხა. 36 წლიანი მეფობის შემდეგ, დავით მეოთხე აღმაშენენბელმა დასუსტებული და განადგურებული ქვეყანა კავკასიის ყველაზე ძლიერ სახელმწიფოდ აქცია. თუმცა აღსანიშნავია, რომ საქართველოში თურქ-სელჩუკების რეგულარული თავდასხმები ,,დიდი თურქობა'' 1080 წელს დაიწყო. გიორგი მეორემ სულთან მალიქ შაჰს მორჩილება გამოუცხადა, ქართველებს კი ყოველწლიურად ხარკის გადახდა დაეკისრათ.

გამეფების პირველივე დღიდან დავით მეოთხემ რადიკალური რეფორმები გაატარა სახელმწიფოს მმართელობის ყველა სფეროში. ურჩი ფეოდალების დასჯით მან მოკლე ხანში შეძლო ძალაუფლების განმტკიცება. 1103 წელს რუის ურბნისის საეკლესიო კრებაზე მეფემ სამღვდელობის რეორგანიზაცია ჩაატარა და მანამდე დომინირებული ეკლესია, სახელმწიფოს დაუქვემედბარა, დავით მეფემ კარგად შეიარაღებული და გაწვრთნილი სამხედრო რაზმები ჩამოაყალიბა, მან მკაცრი სამხედრო დისციპლინა შემოიღო ჯარში, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქცია ლაშქრის კარგად გაწვრთნას, კერძოდ მოქმედების სისწრაფისათვის ქვეითი ჯარი

შეიცვალა ცხენოსანი რაზმებით, ფართოდ იქნა გამოყენებული მტრის შემოტყუებისა და მასზე მოულოდნელი თავდასხმის ხერხი, შეიქმნა მზვერავების (მსტოვრები) ფართო ქსელი, საქართველოს ლაშქრის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი თვისება იყო სწრაფი მანევრირების უნარი, რასაც ხელი შეუწყო დავითის მიერ აგებულმა ხიდებმა და მოწესრიგებულმა გზებმა, დიდი ყურადღება მიექცა წინამბრძოლებს, რომელთა მოვალეობა იყო პირველნი შებმოდნენ მტერს, თვით დავით აღმაშენებელი ,,შეუდარებელი სპასპეტი და წინამბრძოლი'' ყოფილა.

თურქ-სელჩუკებთან ბრძოლაში დავით მეფეს მოულოდნელი მოკავშირე გამოუჩნდა: ქრისტიანთა ,,ჯვაროსნებად'' წოდებულმა რაზმებმა 1099 წელს იერუსალიმი დაიკავეს, ამიერიდან ქართველები და ჯვაროსნები საერთო მტერს ერთდროულად ორ ფრონტზე დაუპირისპირდნენ. იმავე 1099 წელს დავითმა სელჩუკებს ხარკის გადახდა შეუწყვიტა, რაც მათთვის ომის გამოცხადებას ნიშნავდა, მეფემ კარგად ორგანიზებული სამხედრო კამპანია წამოიწყო დაკარგული ქართული ტერიტორიების დასაბრუნებლად, სამხედრო რეფორმის ფარგლებში დავით მეოთხემ საქართველოში 40 000 ყივჩაღი ჩამოასახლა, ყივჩაღთა ყოველ ოჯახის ერთ წევრს ქართულ ჯარში უნდა ემსახურა, 1121 წლის 12 აგვისტოს დიდგორის ბრძოლაში ქართველთა მხარეს იბრძოდნენ ჯვაროსნებიც, დავითმა მუსლიმების კოალიციური ლაშქარი დაამარცხა და თურქ-სელჩუკები საბოლოოდ განდევნა ამიერკავკასიიდან, სწორედ დიდგორის ბრძოლის შედეგი იყო თბილისის გათავისუფლება და საქართველოს სრულად გაერთიანება.

დავით IV-მ კარგად იცოდა, რაოდენ დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა განათლებას, მისი თაოსნობით დაარსდა პირველი აკადემიები თვითონ დავით მეფეს განსაკუთრებული წვლილი მიუძღვის ქართული ჰიმნოგრაფიის განვითარების საქმეში: მის მიერ დაწერილი ,,გალობანი სინანულისანი" შუა საუკინეების ქართული ლიტერატურის მნიშვნელოვანი ნაწარმოებია, აღსანიშნავია დავითის ეკონომიკური რეფორმები მან მოჭრა

მონეტა, რომლის ერთ მხარეს გამოსახული იყო თვითონ დავით მეფე მარცხენა ხელში გრძელბუნიანი ჯვრით, მარჯვენაში ჯვრიანი სფეროთი, გამოსახულების მარცხნივ არის ასომთავრული წარწერა ,,დავით მეფე". მონეტის მეორე მხარეს თანაბარმკლავიანი ჯვრის გამოსახულებაა, მის გარშემო არის ქართული ასომთავრული წარწერა: ქრისტე, დავით მეფე აფხაზთა, ქართველთა, რანთა, კახთა და სომეხთა.

Author's name: **Mariam Mosulishvili**
Caucasus International University
Faculty of Law, 1st Course Student
e-mail: mariam.mosulishvili@ciu.edu.ge
Supervisor: **Givi Lobzhanidze**
Doctor of Law, Porfessor
e-mail: givi.lobzhanidze@gttu.edu.ge
Tbilisi Georgia

DAVIT AGHMASHENEBELI FOREIGN POLICY AND LEGISLATIVE RESULTS

Because of the complicated situation in Georgia in 1089 George II had been abdicated and his son Dacit IV was consecrasted on the throne. After the 36 year of resigning the king Davit Aghmashenebeli had achieved enormous result – the weakened and destroyed country was prospered and strengthened. Though we must mention that "the great Turk" period was started in 1080 and the Turk attacks and raiding took the active and permanent character. George II had announced obedience to the sultan and the Georgians were obliged to pay contribution every year.

From the very first day of the coronation the king Davit had started to carry out reforms and strengthening his power in the very short period of time. In 1103 in the “Ruis Urbnis” church meeting the king made the reorganization of the priests and other religions persons and before dominated church was subordinated to the state. The king Davit had established the powerful military system. He made the strategic steps from the military disciple and technical training standpoint and also the great afford was made in rehabilitation of the roads and bridges, the great attention was paid to the army leaders who took the responsibility to first attack the enemy. And the kind Davit himself was a perfect fighter and leader.

In the fight against the Turks the unexpected ally - the Christian crusaders in 1099 had occupied the territory of Jerusalem and therefore they had had the mutual interests together with the Georgian army and they made mutual attacks in two different battles. In the same 1099 the kind Davit had stopped to pay contribution to the enemy and this step automatically meant to announce the war against the Turks. The king started to make plans and reforms for returning back the lost territories. This military reform included 40 000 Kivchags’ establishment and settling down on the Georgian territory and therefore using their help in the battles fight against the Turks. Based on the king’s law each member of the Kivchag family had to serve in the Georgian army. In 1121, August 12, together with the Georgian the Kivchag fighters also participated in “Didgory” battle. The King Davit had finally attacked the Muslim enemy and had banished from the Transcaucasia and as a “Didgory” battle result Tbilisi became free and the Georgian territory was united totally.

The king Davit IV perfectly knew the enormous importance and meaning of the education and he therefore started to establish the first academies and he made a great effort to develop the Georgian hymnography and his literary composition “Singing of Regrets” is the best composition of the middle centuries. We must specifically point out the king David’s economical reforms including the coin system reforms expressing the king Davit himself with the specific Christian

symbols on the coin and with the following Georgian capital inscription around the coin: “King Davit”, and on the second place of the coin was expressed the cross with the following capital inscription: “Christ, King Davit of Abkhazians, Georgians, Runs, Kakhs and Armenians“.

გიორგი ლაცაბიძე
გრიგოლ რობაქიძის უნივერსიტეტი
სამართალი, დოქტორანტი
grglacabidze11@gmail.com
ხელმძღვანელი: **თამარ სადრაძე**
სამართლის დოქტორი, პროფესორი
ელ-ფოსტა : sadradzetamar@gmail.com
თბილისი, საქართველო

კომპიუტერულ მონაცემებში არსებული დოკუმენტის ან ინფორმაციის გამოთხოვა საკანონმდებლო ცვლილების შემდგომ

2010 წლის საკანონმდებლო ცვლილებით სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში (შემდგომში-სსსკ) გაჩნდა კომპიუტერული მონაცემებთან დაკავშირებული საგამოძიებო მოქმედება - დოკუმენტის ან ინფორმაციის გამოთხოვა. სსსკ-ის 136-ე მუხლის სულ პირველი რედაქცია ითვალისწინებდა მხოლოდ პროკურორის უფლებამოსილებას, კომპიუტერულ სისტემაში ან კომპიუტერულ მონაცემთა შესანახ საშუალებაში

სისხლის სამართლის საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის ან დოკუმენტის შენახვის შესახებ დასაბუთებული ვარაუდის არსებობის შემთხვევაში, გამოძიების ადგილის მიხედვით, მიემართა სასამართლოსთვის შესაბამისი ინფორმაციის ან დოკუმენტის გამოთხოვის განჩინების გაცემის შუამდგომლობით. ამ მუხლის სუბიექტს დაცვის მხარე არ წარმოადგენდა, მანამ სანამ ამ საკითხთან დაკავშირებით საკონსტიტუციო სასამართლომ არ იმსჯელა და არაკონსტიტუციურად არ ცნო ნორმის ის შინაარსი, რომელიც გამორიცხავდა დაცვის მხარის შესაძლებლობას მიემართა სასამართლოსთვის და მოეთხოვა დოკუმენტის ან ინფორმაციის გამოთხოვა. საკონსტიტუციო სასამართლოს ამ გადაწყვეტილების მერე პრაქტიკა არაერთგვაროვნად განვითარდა. საბოლოოდ, 2022 წლის 24 მაისის საკანონმდებლო ცვლილებებით სსსკ-ის 136-ე მუხლმა განიცადა ცვლილება და მასზე გავრცელდა საგამოძიებო მოქმედების ჩატარების ზოგადი წესი. შესაბამისად, ინფორმაციის გამოთხოვასთან დაკავშირებით მისი აღსრულების წესმაც განიცადა ცვლილებები და დღესდღეისობით ისეთი სახით ჩამოყალიბდა, რომელიც შეიცავს რისკებს მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპიც დარღვევის.

Giorgi Latsabidze
Grigol Robakidze University, Law,
Doctoral Law student
e-mail: grglacabidze11@gmail.com
Supervisor: **Tamar Sadradze**
Doctor of Law, Professor
e-mail: sadradzetamar@gmail.com

Tbilisi, Georgia

REQUESTING A DOCUMENT OR INFORMATION IN COMPUTER DATA AFTER A LEGISLATIVE CHANGE

With the legislative change of 2010 in the Criminal Procedure Code (here in after - CPC), an investigative action related to computer data appeared - requesting a document or information. The first edition of Article 136 of the CPC if there is a reasonable cause to believe that information or documents essential to the criminal case are stored in a computer system or on a computer data carrier, the only prosecutor may file a motion with a court, according to the place of investigation, to issue a ruling requesting the provision of the relevant information or document. The defense party was not the subject of this article, until the Constitutional Court discussed this issue and did not recognize as unconstitutional the content of the norm, which excluded the possibility of the defense party to apply to the court and may file to request a document or information. After this decision of the Constitutional Court, the practice developed unevenly. Finally, with the legislative amendments of May 24, 2022 article 136 of the CPC has been amended and the general rule of investigative action has been extended to it. Accordingly, regarding the request for information, the rules of its execution have also undergone changes andcurrently, it has been formed in such a way that it contains risks of violation of the principle of equality and competition of the parties.

ავტორი: **მარიამ რუბაშვილი**
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,

სამართლის საბაკალავრო პროგრამა, მე-4 კურსი
marirubashvili73@gmail.com
ხელმძღვანელი: **გიორგი რუსიაშვილი**
სამართლის დოქტორი,
ასოცირებული პროფესორი.
giorgi.rusiashvili@tsu.ge
თბილისი, საქართველო

კრედიტის დაზღვევა ქართულ და გერმანულ საბანკოსამართლებრივ პრაქტიკაში

ეკონომიკის სტაბილური და დინამიური განვითარება მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული ფინანსური ბაზრის საბანკო და სადაზღვევო სეგმენტების მდგომარეობასა და მათი ურთიერთქმედების ფორმებზე.
საბანკო დაწესებულებების მიერ ფიზიკურ პირებზე გაცემული საბანკო კრედიტის მოცულობის ზრდამ, წინა პლანზე წამოწია ბანკთა ინტერესი, წარმოქმნილი საბანკო რისკებისგან დასაცავად გამოეყენებინათ დაზღვევის ისეთი მექანიზმი, რომლითაც ბანკი დააზღვევდა საკუთარი მოვალის გადახდისუუნარობის შესამლო რისკს.
ქართული კანონმდებლობა არ შეიცავს ზუსტ განმარტებებს საბანკო კრედიტის დაზღვევასთან დაკავშირებითრისი მიზეზიც შეიძლება ბევრი ფაქტორი იყო, თუმცა რეალობა ერთია - ინსტიტუტი მოქმედებს პრაქტიკაში და საკმაოდ მაღალი სარგებლიანობითაც ხასიათდება ფინანსური სექტორისთვის, თუმცაღა კანონში არსებული ხარვეზები გარკვეულწილად აბრკოლებს ჯანსაღი პრაქტიკის ჩამოყალიბებას.
სწორედ ამიტომ, საბანკოსამართლებრივი დოქტრინის განვითარებისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს წინა პლანზე წამოიწიოს საბანკო კრედიტის დაზღვევის ინსტიტუტის

აქტუალურობა და მნიშვნელობა. ამისთვის კი მიზანშეწონილია მოხდეს ინსტიტუტის თეორიული საკითხების კვლევა .

ინსტიტუტის ტიპოლოგიური დახასიათება იძლევა შანს დაფიქსირდეს პრობლემები ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებზე, როგორიცაა საბანკო კრედიტის დაზღვევის ფუნქცია, არსი, მისი სპეციფიური თავისებურებები და ნიშნები, თუ რამდენად ჰარმონიულად ესადაგება ქართული საკანონმდებლო ჩარჩო და სასამართლო პრაქტიკა საერთაშორისო დონეზე დადგენილდა პრაქტიკაში უკვე წარმატებით აპრობირებულ სტანდარტებს.

Author's name: **Mariam Rubashvili**
Ivane Jvakhishvili Tbilisi State University
Bachelor of Law Program, 4th year
marirubashvili73@gmail.com
Supervisor: **Giorgi Rusiashvili**
Doctor of Law,
Associate Professor
Giorgi.rusiashvili@tsu.ge
Tbilisi, Georgia

CREDIT INSURANCE IN GEORGIAN AND GERMAN BANKING LEGAL PRACTICE

The stable and dynamic development of the economy significantly depends on the condition of the banking and insurance segments of the financial market and the forms of their interaction. The increase in the volume of bank credit granted by banking institutions to

individuals brought to the fore the interest of banks to use an insurance mechanism to protect against emerging banking risks, by which the bank would ensure the possible risk of insolvency of its debtor. Georgian legislation does not contain precise definitions regarding bank credit insurance, the reason for which could be many factors, although the reality is one - the institution operates in practice and is characterized by a high utility for the financial sector, although the gaps in the law somewhat hinder the establishment of healthy practices. That's why, For the development of banking legal doctrine, it is of great importance to bring to the fore the relevance and importance of the institution of bank credit insurance. For this reason, it is appropriate to conduct a study of the theoretical issues of the institute. The typological characterization of the institution allows for identifying problems on such important issues as the function of bank credit insurance, its essence, its specific features, and signs, and how harmoniously the Georgian legal framework and judicial practice are compatible with the standards established at the international level and already successfully tested in practice.

ავტორი: **თინათინ ამირანაშვილი**
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის
მე-4 კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: Tinatin.Amiranashvili@gttu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **მარიამ მამულაშვილი**
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი, სამართლის დოქტორი
ელ. ფოსტა: mariam.mamulashvili@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

საალიმენტო ვალდებულების კონცეფცია და მისი სამართლებრივი რეგულირება

სამართლის სხვადასხვა სფეროში ერთი პირის მიერ მეორისათვის მატერიალური დახმარების ვალდებულების გამოსახატავად გამოიყენება ალიმენტი. მშობლები ვალდებულნი არიან არჩინონ თავიანთი შვილები მაშინაც კი, როცა ისინი არ იმყოფებიან მშობლების ხელისუფლების ქვეშ, და პირიქით, შვილები ვალდებულნი არიან არჩინონ მშობლები.

საოჯახო სამართლაში ოჯახის წევრთა ურთიერთობები უმეტესად ზნეობრივი პრონციპების საფუძველზე განისაზღვრება. მათ ერთმანეთზე ზრუნვისა და დახმარების ვალდებულება გააჩნიათ. ასეთი ვალდებულება არაქონებრივი ხასიათისაა და პირადი ურთიერთობების სფეროთი შემოიფარგლება. კანონის მოთხოვნა იმის შესახებ, რომ ოჯახის წევრები ვალდებულნი არიან იზრუნონ ერთმანეთის მიმართ, გულისმობს მათ ქონებრივ ვალდებულებას – აუცილებლობის შემთხვევაში მატერიალურად დაეხმარონ ერთმანეთს.

საალიმენტო შეთანხმებას, მისი გაფორმების შემდეგ, სავალდებულო ძალა აქვს. შეთანხმების მიუღწევლობის შემთხვევაში გამოიყენება კანონით განსაზღვრული ალტერნატიული წესი.

კანონი ამჟამად ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრას მიაკუთვნებს სასამართლოს. სასამართლოს მიერ არასრულწლოვანი შვილისათვის განსაზღვრული ალიმენტის ოდენობა არ არის მუდმივი ხასიათის. იგი შესაძლებელია შეიცვალოს მხოლოდ სასამართლოს გადაწყვეტილებით. ამისათვის უნდა არსებობდეს სერიოზული საფუძველი. ალიმენტის ოდენობის შეცვლა განპირობებული უნდა იყოს იმ გარემოებათა სტაბილურობით, რომელიც საფუძვლად დაედო

ალიმენტის თავდაპირველი ოდენობის განსაზღვრას. ეს, უპირველესად, გულისხმობს ახალ გარემოებათა წარმოშობას, რამაც ცვლილება უნდა შეიტანოს ადრე განსაზღვრული ალიმენტის ოდენობაში. ასეთ შემთხვევაში, მოსარჩელე ამტკიცებს სასამართლოს მიერ დადგენილი ალიმენტის ოდენობის გაზრდის საფუძვლად მითითებულ გარემოებებს. ხოლო მოპასუხემ, თავის მხრივ, უნდა დაამტკიცოს მისი შემოსავლის ოდენობა. მეუღლეთა შორის საქორწინო ურთიერთობა აუცილებლად გულისხმობს ერთმანეთისადმი მატერიალური დახმარების აღმოჩენის მოვალეობასაც. კანონი ადგენს იმ პირთა ინტერესების უზრუნველყოფის პირობებს, რომლებიც მატერიალურ დახმარებას საჭიროებენ. მატერიალური დამხარების საკითხის გადაწყვეტისას სასამართლო მხედველობაში იღებს ორივე მეუღლის შემოსავალს. მეუღლეთა ურთიერთრჩენის უფლებები და მოვალეობები წარმოიშობა ქორწინების რეგისტრაციის მომენტიდან და მთელი ქორწინების მანძილზე გრძელდება. ფაქტობრივი საქორწინო ურთიერთობა არ წარმოშობს ქალსა და მამაკაცს შორის ურთიერთრჩენის სამართლებრივ მოვალეობას.ალიმენტის რაოდენობის ცვლილება მის სრულ გაუქმებასაც მოიცავს.

Author's name: **Tinatin Amiranashvili**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching
University, fourth year law student
e-mail: Tinatin.Amiranashvili@gttu.edu.ge
Supervisor: **Mariam Mamulashvili**
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Associate Professor
e-mail: mariam.mamulashvili@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

CONCEPT OF ALIMONY OBLIGATION AND ITS LEGAL REGULATION

In various fields of law, alimony is used to express the obligation of one person to provide material support to another. Parents are bound to protect their children even when they are not under the parents' authority, and conversely, children are bound to protect their parents.

In family law, the relations of family members are mostly defined on the basis of moral principles. They have an obligation to care for and help each other. Such an obligation is of a non-property nature and is limited to the sphere of personal relations. The law's requirement that family members are obliged to take care of each other implies their property obligation - to help each other materially if necessary.

The alimony agreement, after its signing, has binding force. In case of failure to reach an agreement, an alternative rule defined by law is used.

The law currently assigns the determination of the amount of alimony to the court. The amount of alimony determined by the court for a minor child is not permanent. It can be changed only by a court decision. There must be a serious reason for this.

Changing the amount of alimony must be conditioned by the stability of the circumstances that were the basis for determining the initial amount of alimony. This, first of all, implies the emergence of new circumstances, which should make a change in the previously determined amount of alimony. In such a case, the plaintiff claims the circumstances specified as the basis for increasing the amount of alimony established by the court. And the defendant, in turn, must prove the amount of his income. The marital relationship between spouses necessarily implies the duty of finding material support for each other. The law establishes the conditions for ensuring the

interests of those persons who need material assistance. When deciding the issue of material support, the court takes into account the income of both spouses. The rights and obligations of spouses for mutual maintenance arise from the moment of marriage registration and continue throughout the marriage. The actual marital relationship does not give rise to the legal obligation of mutual support between a man and a woman. The change in the amount of alimony includes its complete cancellation.

ავტორი: **სოფიკო ანჩაბაძე**
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი
სისხლის სამართალი
პირველი კურსის მაგისტრანტი
ელ. ფოსტა: anchabadzesofia9@gmail.com
ხელმძღვანელი: **გივი ლობჟანიძე**
სამართლის დოქტორი, პროფესორი
ელ. ფოსტა: givi.lobzhanidze@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულობა და მასთან ბრძოლის პრაქტიკა იტალიის მაგალითზე

ორგანიზებული დანაშაული, უკვე დიდი ხანია, მთელს მსოფლიოში იღებს ტრანსნაციონალურ დანაშაულის ხასიათს. უნდა აღნიშნოს, რომ ევროპაში და აზიაში ისტორიულად არსებობდა კონტრაბანდისტების, ძვირფასეულობის ქურდების და ნარკორეალიზატორების საერთაშორისო ორგანიზაციები, სიცილიაში მძლვრობდა სიცილიური მაფია და იაპონიაში -

იაკუზა, რომლებიც მრავალსაუკუნოვან კრიმინალურ ორგანიზაციებს წარმოადგენენ.

XXI საუკუნეში ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაული მთელი კაცობრიობისთვის რეალურ საფრთხედ იქცა. ის გაცილებით უფრო საფრთხის შემცველია პატარა სახელმწიფოებისათვის, თუნდაც ისეთისათვის როგორიც ჩვენი ქვეყანაა.

ტრანსნაციონალურ ორგანიზებულ დანაშაულებს გააჩნია ზრდის ტენდენცია, რომელიც საფრთხეს უქმნის ნებისმიერი სახელმწიფოს ნორმალურ განვითარებას. ორგანიზებული დანაშაული შექმნილია უკანონო საქმიანობის განხორციელების მიზნით. ასეთი ორგანიზაციები ეწევიან ისეთ დანაშაულებებს, როგორიცაა ქურდობა, თაღლითობა, ძარცვა, გამოსასყიდის მიზნით გატაცება და ფულის მოთხოვნა. ამ კრიმინალური სინდიკატების შემოსავლის ძირითადი წყაროა არალეგალური საქმიანობიდან შემოსული თანხები, რომლებზეც არსებობს მუდმივი საზოგადოებრივი მოთხოვნა, როგორიცაა ნარკოტიკები, პროსტიტუცია, აზარტული თამაშები და სხვა.

უკანასკნელ პერიოდში ამ კუთხით განვითარებულმა მოვლენებმა აიძულა ცივილიზებული სამყარო, მთელი ძალისხმევა მიეპყრო ტრანსნაციონალურ დანაშაულთან ბრძოლისა და პრევენციის მექანიზმების შემუშავებისაკენ.

მკვლევართა აზრით ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაული შინაარსის გათვალისწინებით არსებით შესწავლას მოითხოვს.

მსოფლიოს მრავალმა ქვეყანამ დააგროვა პრაქტიკა და ახდენს თეორიულ კონსტანტაციას. ეს პროცესი გააქტიურდა მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ, განსაკუთრებით გამოიკვეთა იტალიის მაფია, რომელიც აკონტროლებდა სახელმწიფოს მმართველობის უკლებლივ ყველა სფეროს და უშუალო გავლენას ახდენდა პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებზე. იტალიური საზოგადოების პროტესტმა, რომელიც „სუფთა ხელებით“ არის ცნობილი, შეძლო სისხლისსამართლებრივი მექანიზმების ეფექტურად ამოქმედება და მაფიის

ძალაუფლების მნიშვნელოვანი შეზღუდვა. ამ მხრივ უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება კონფისკაციის ინსტიტუტის არსებობას, რისი მეშვეობითაც ყველაზე მძიმე დარტყმა იგემეს მაფიამ და კორუფციაში ჩართულმა სახელმწიფო მოხელეებმა. მასალები, რომელსაც სტატიის საყრდენს წარმოადგენს იტალიის ანტიკორუფციული და ანტიმაფიური კანონმდებლობის ძირითად მიმართულებათა დესკრიფციულ ანალიზს წარმოადგენს.

ჩვენი გამოსვლის თემად სწორედ იტალიის მაგალითი ავირჩიეთ, რადგანაც არც ერთ ქვეყანას მაფიასთან და ტრანსნაციონალურ ორგანიზებულ დანაშაულობასთან ბრძოლის ისეთი ხანგრძლივი ისტორია არ გააჩნია, როგორც იტალიას.

Author's name: **Sopiko Anchabadze**

Guram

Tavartkiladze Tbilisi

Teaching University

Criminal law, 1st year MA Student

e-mail: anchabadzesofia9@gmail.com

Supervisor: **Givi Lobzhanidze**

Doctor of Law, Professor

e-mail: givi.lobzhanidze@gttu.edu.ge

Tbilisi Georgia

TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME AND THE PRACTICE OF FIGHTING IT ON THE EXAMPLE OF ITALY

Organized crime has long been taking on the character of transnational crime around the world. It should be noted that in Europe and Asia there have historically been international organizations of smugglers, jewel thieves and drug dealers, in Sicily the Sicilian Mafia and in Japan - the Yakuza, which represent centuries-old criminal organizations.

In the 21st century, transnational organized crime has become a real threat to all humanity. It is much more dangerous for small states, even for such as our country.

Transnational organized crimes have a growing trend that threatens the normal development of any state. Organized crime is created to carry out illegal activities. Such organizations engage in crimes such as theft, fraud, extortion, kidnapping for ransom and extortion. The main source of income for these criminal syndicates is money from illegal activities for which there is a constant public demand, such as drugs, prostitution, gambling and others.

The recent developments in this regard forced the civilized world to devote all its efforts to the development of prevention and fight against transnational crime.

According to the researchers, transnational organized crime requires substantial study considering the content.

Many countries of the world have accumulated practice and make theoretical determinations. This process became more active after the Second World War, especially the Italian mafia, which controlled almost all areas of government and directly influenced political decisions. The protest of the Italian public, which is known for its "clean hands", was able to effectively activate the criminal justice mechanisms and significantly limit the power of the mafia. In this regard, the existence of the institution of confiscation is of great importance, through which the mafia and government officials involved in corruption have been dealt the hardest blow. The materials that form the basis of the article represent a descriptive analysis of the main directions of Italian anti-corruption and anti-mafia legislation.

We chose the example of Italy as the topic of our speech, because no country has such a long history of fighting the mafia and transnational organized crime as Italy.

ავტორი: **ლიკა ბაგაშვილი**
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის
სამართლის ფაკულტეტის მე-3 კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: likabagashvili2@gmail.com
ხელმძღვანელი: **ნინო ბოჭორიშვილი**
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტის
პროფესორი, სამართლის დოქტორი
ელ. ფოსტა: Nino.botchorishvili@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

მრავალმხრივი გარემოსდაცვითი მმართველობა და შეთანხმებები

ნაშრომში განხილული იქნება საქართველოს ამოსავალი პრობლემები გარემოსდაცვით ღონისძიებათა საკითხში, ამავდროულად ჩართულობა გარემოსდაცვით საქმიანოებეში პროგრესული ზრდა-განვითარების თვალსაზრისით და ასევე ასოცირების შესახებ შეთანხმება ერთის მხრივ, საქართველოსა და მეორეს მხრივ, ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერგიის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებს შორის (მუხლი230).

გარემოს დაცვითი ასპექტები თავისი არსით ნამდვილად კომპლექსური, მაგრამ ერთ-ერთი ყველაზე ფუნდამენტალური

მახასიათებელია თითოეული სახელმწიფოსთვის. გარემოსდაცვითი საკითხები ეკონომიკური თუ სოციალური განვითარების თითქმის ყველა დარგთან იკვეთება. გარემოსდაცვითი საქმიანობისა და ეკონომიკური ზრდის გაწონასწორება გამოწვევაა ყველა ქვეყნის მთავრობისთვის და გამონაკლისი არც საქართველოა. ამბიციური მიზნების მისაღწევად აუცილებელია გარემოსდაცვითი საკითხების ინტეგრირება შესაბამის პოლიტიკურ მიმართულებებში და ეროვნულ თუ საერთაშორისო დონეზე გარემოსდაცვითი მმართველობის და ფუნქციონალურობის გაუმჯობესება.

ასოცირების ხელშეკრულება წარმოადგენს აღმოსავლეთ პარტნიორობის (EaP) ინიციატივის ფარგლებში დადებულ საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებას. მზგავსი ხელშეკრულება ევროკავშირმა დადო საქართველოსთან, უკრაინასა და მოლდოვასთან. „ასოცირების შესახებ შეთანხმება არის ერთის მხრივ, ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერგიის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებსა და მეორეს მხრივ, საქართველოს შორის." საქართველომ ხელშეკრულება დადო არამხოლოდ ევროკავშირთან, არამედ, ევროკავშირის 27 წევრ სახელმწიფოსთან და ევროატომთან.

სწორედ აქედან გამომდინარეობს საერთასორისო და ევროინტეგრაციის თვალსაზრისით ასოცირების შესახებ ხელსეკრულების 230-ე მუხლი რომლის ამოსავალიც მდგომარეობს იმაში, რომ მხარეები აღიარებენ მრავალმხრივი გარემოსდაცვითი მმართველობისა და შეთანხმებების მნიშვნელობას, როგორც საერთაშორისო საზოგადოების პასუხს გლობალურ ან რეგიონულ გარემოსდაცვით პრობლემებზე და ხაზგასმით აღნიშნავენ ერთობლივი მხარდაჭერის გაძლიერების საჭიროებას ვაჭრობისა და გარემოსდაცვით პოლიტიკას შორის.

ნაშრომში ასევე განხილული იქნება ის ფუნდამენტები თუ რას მოიცავს გარემოსდაცვითი საქმიანობანი. რაღა თქმა უნდა მოცემული საკითხი საქმიანობათა ფართო სპექტრს მოიაზრებს, როგორიცაა გარემოსდაცვითი პოლიტიკისა და

კანონმდებლობის შემუშავება, გარემოსდაცვითი პოლიტიკის მიზნების განხორციელება, კანონაღსრულება, საქმიანობის განხორციელების პროგრესის ზედამხედველობა/მონიტორინგი და ეროვნულ დონეზე მიღწევების გაანალიზება.

Author's name: **Lika Bagashvili**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University, Third year law student
e-mail: likabagashvili2@gmail.com
Supervisor: **Nino Botchorishvili**
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Professor
e-mail: Nino.botchorishvili@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

MULTILATERAL ENVIRONMENTAL GOVERNANCE AND AGREEMENTS

The paper will discuss the emerging problems of Georgia in the issue of environmental measures, at the same time, involvement in environmental activities from the point of view of progressive growth and development, as well as the association agreement between Georgia on the one hand and the European Union and the European Atomic Energy Union and their member states on the other hand (Article 230).

Environmental protection aspects are indeed complex in nature but one of the most fundamental characteristics of each state.

Environmental issues intersect with almost all areas of economic and social development. Balancing environmental performance and economic growth is a challenge for all governments, and Georgia is no exception. In order to achieve ambitious goals, it is necessary to integrate environmental issues into relevant political directions and improve environmental governance and functionality at the national or international level.

The association agreement is an international agreement of Georgia concluded within the framework of the Eastern Partnership (EaP) initiative. The European Union concluded a similar agreement with Georgia, Ukraine and Moldova. "The Association Agreement is between, on the one hand, the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, and on the other Georgia signed an agreement not only with the European Union, but also with the 27 member states of the European Union and Euratom. This is where Article 230 of the Agreement on Association for International and European Integration comes from, the starting point of which is that the parties recognize the importance of multilateral environmental governance and agreements as the international community's response to global or regional environmental problems and emphasize the need to strengthen joint support between trade and environmental policies.

The paper will also discuss the fundamentals of what environmental activities include. Of course, this issue covers a wide range of activities, such as the development of environmental policy and legislation, the implementation of environmental policy goals, law enforcement, the progress of the implementation of activities Oversight/monitoring and analysis of achievements at the national level.

ავტორი: **ლიკა კაკაშვილი**

გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის
მე-3 კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: kakashvilil217@gmail.com
ხელმძღვანელი: **ნინო ბოჭორიშვილი**
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტის
პროფესორი, სამართლის დოქტორი
ელ. ფოსტა: Nino.botchorishvili@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

საქართველოს ევროკავშირში გაწევრიანების პერსპექტივა

ასოცირების ხელშეკრულება წარმოადგენს აღმოსავლეთ პარტნიორობის ინიციატივის ფარგლებში დადებულ საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებას. მსგავსი ხელშეკრულება ევროკავშირმა დადო საქართველოსთან, უკრაინასა და მოლდოვასთან.

ასოცირების შეთანხმებით საქართველო ვალდებულია დაუახლოვოს კანონმდებლობა ევროკავშირის კანონმდებლობას, განახორციელოს პოლიტიკური ასოცირება და ეკონომიკური ინტეგრაცია. საქართველოს კონსტიტუციის 78-ე მუხლით განსაზღვრულია, რომ ყველა კონსტიტუციური ორგანო ვალდებულია საქმიანობა განახორციელოს იმგვარად, რომ ხელი შეუწყოს საქართველოს სრულ ინტეგრაციას ევროკავშირში. დღევანდელ გეოპოლიტიკურ ვითრებაში არსებითად მნიშვნელოვანია ევროკავშირის სამართლისა და ასოცირების შეთანხმების მნიშვნელობა.

ასოცირების ხელშეკრულებით საქართველოსათვის გაჩენილი ევროპული პერსპექტივა დღეს მნიშვნელოვან ეტაპზე გადავიდა, რუსეთის მიერ უკრანიაში ფართომაშტაბიანი ომის წამოწყებით უკრაინისათვის ევროკავშირის წევრობის კანდიდატის სტატუსის შეთავაზეამ, მოლდოვასა და

საქართველოს მისცა შესაძლებლობა ევროპული ოჯახის წევრი გახდეს უფრო ადრე, ვიდრე ამას ვარაუდობდა.

2021 წლის მაისში, საქართველოს, უკრაინის და მოლდოვის საგარეო საქმეთა მინისტრებმა კიევში მოაწერეს ხელი მემორანდუმს "ასოცირებული ტრიოს" დაფუძნების შესახებ, რაც მიზნად ისახავდა ევროკავშირთან თანამშრომლობისთვის ძალისხმევის გაერთიანებას.

პროცესი კიდევ უფრო დაჩქარდა 2022 წლის თებერვალში რუსეთის სამხედრო ძალების უკრაინაში შეჭრის პარალელურად. რუსეთთან სრულმასშტაბიან ომში მყოფმა უკრაინამ 28 თებერვალს ევროკავშირში გაწევრიანების შესახებ განაცხადი შეიტანა. რასაც მოჰყვა საქართველოსა და მოლდოვის რესპუბლიკის მიერ განაცხადების წარდგენა.

2022 წლის 17 ივნისს, ევროკომისიამ გამოაქვეყნა რეკომენდაციები, რომელთა თანახმად, უკრაინას და მოლდოვას უნდა მიენიჭოთ ევროპული პერსპექტივა და ევროკავშირის წევრობის კანდიდატის სტატუსი სავალდებულოდ შესასრულებელი პირობებით, საქართველოს კი - ევროპული პერსპექტივა. შესაბამისად საქართველო აღმოჩნდა „ასოცირებული ტრიოს“ ერთადერთი ქვეყანა, რომლის მიმართაც ევროკომისიამ განსხვავებული რეკომენდაცია გასცა.

ზემოთაღნიშნულის გათვალისწინებით, შეცვლილი პოლიტიკური რეალობისა და ევროკავშირის უპრეცედენტო მხარდაჭერის გათვალისწინებით, „ასოცირებული ტრიოს“ სამივე სახელმწიფოს აქვს შანსი შეასრულონ რეზოლუციით გათვალისწინებული რეკომენდაციები და ევროკავშირის ისტორიაში პირველად დაჩქარებული წესით გახდნენ ევროპის ოჯახის წევრები.

Author's name: **Lika Kakashvili**

Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching
University, Third year law student
e-mail: kakashvilil217@gmail.com
Supervisor: **Nino Botchorishvili**
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Professor
e-mail: Nino.botchorishvili@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

GEORGIA THE PROSPECT OF JOINING THE EUROPEAN UNION

The association agreement represents the international agreement of Georgia concluded within the framework of the Eastern Partnership initiative. The European Union concluded a similar agreement with Georgia, Ukraine and Moldova.

According to the association agreement, Georgia is obliged to bring its legislation closer to the EU legislation, to implement political association and economic integration. Article 78 of the Constitution of Georgia stipulates that all constitutional bodies are obliged to carry out their activities in such a way as to facilitate the full integration of Georgia into the European Union. In today's geopolitical developments, the importance of EU law and the Association Agreement is essential.

The European perspective that emerged for Georgia under the Association Agreement has moved to an important stage today, Russia's offer of EU membership candidate status to Ukraine after launching a large-scale war in Ukraine gave Moldova and Georgia the opportunity to become members of the European family earlier than expected.

In May 2021, the foreign ministers of Georgia, Ukraine and Moldova signed a memorandum in Kyiv on the establishment of the

"Associated Trio", which aimed to combine efforts for cooperation with the European Union.

The process was further accelerated in parallel with the invasion of Ukraine by Russian military forces in February 2022. On February 28, Ukraine, which is in a full-scale war with Russia, applied to join the European Union. This was followed by the submission of applications by the Republic of Georgia and Moldova.

On June 17, 2022, the European Commission published recommendations, according to which Ukraine and Moldova should be granted the European perspective and EU membership candidate status with mandatory conditions, and Georgia - the European perspective. Accordingly, Georgia turned out to be the only country of the "Associated Trio" for which the European Commission issued a different recommendation.

Considering the above, taking into account the changed political reality and the unprecedented support of the European Union, all three states of the "Associated Trio" have a chance to fulfill the recommendations stipulated in the resolution and become members of the European family in an accelerated manner for the first time in the history of the European Union.

ავტორი: **ირმა კრაველიძე**
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის
მე-3 კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: Irma.kravelidze@gttu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **ნინო ხარიტონაშვილი**
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი, სამართლის დოქტორი

ელ. ფოსტა: Nino.kharitonashvili@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

ბავშვის მოსმენის უფლების რეალიზაციის საშუალებები

ბავშვობა, ადამიანის ცხოვრების ის პერიოდია, როდესაც მას სრული ქმედუნარიანობა არ აქვს და საჭიროებს დაცვას საზოგადოების მოზრდილი წევრების მიერ. გაეროს ადამიანთა უფლებების დაცვის კომისია 18 წლამდე ასაკის ადამიანს ბავშვად თვლის. ბავშვის სხვა უფლებებთან ერთად, განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობს ბავშვის უფლებების შესახებ კონვენციის მე-12 მუხლი, რომელიც ადგენს, რომ ბავშვს, რომელსაც შეუძლია საკუთარი აზრის ჩამოყალიბება, აქვს უფლება, თავისუფლად გამოთქვას აზრი ყველა საკითხში, რომელიც მას ეხება. ასევე, ევროპის კავშირის ძირითად უფლებათა ქარტიის 24-ე მუხლი ადგენს, რომ ბავშვებს შეუძლიათ საკუთარი შეხედულებების თავისუფლად გამოხატვა და რომ ასეთი შეხედულებები გათვალისწინებული იქნება იმ საკითხებთან მიმართებით, რომლებიც სწორედ მათ ეხებათ ასაკისა და სიმწიფის შესაბამისად. შესაბამისად, აზრის გამოთქმა მის გათვალისწინებასაც მოიაზრებს. ბავშვის უფლებების განხორციელების შესახებ ევროპული კონვენციის მე-3 მუხლი ბავშვებს აკუთვნებს სასამართლო პროცესების დროს ინფორმირებისა და მათი აზრის გამოხატვის უფლებას, როგორც საპროცესო უფლებას.

დღეისათვის ბავშვს უფლება აქვს სასამართლოს მიმართოს პირადადაც. ბავშვებთან დაკავშირებულ რიგ წარმოებებში მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოების სავალდებულო მონაწილეობაა დადგენილი, თუმცა მათი საპროცესო სტატუსი განსაზღვრული არაა და ისინი უზენაესი სასამართლოს რეკომენდაციის შესაბამისად დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის გარეშე მესამე პირებად მონაწილეობენ.

საკონფერენციო თემის მიზანია სამოქალაქო დავებში ბავშვების მოსმენისა და მათი აზრის გათვალისწინების მექანიზმების მიმოხილვა, ხარვეზების გამოკვეთა და რეკომენდაციების შემუშავება.

Author's name: **Irma Kravelidze**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching
University, Third year law student
e-mail: Irma.kravelidze@gttu.edu.ge
Supervisor: **Nino Kharitonashvili**
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Assosiate Prof.
e-mail: Nino.kharitonashvili@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

MEANS OF REALIZING THE CHILD'S RIGHT TO BE HEARD

Childhood is the period of a person's life when he does not have full capacity and needs to be protected by adult members of society. The United Nations Human Rights Commission considers a person under the age of 18 to be a child. Among other rights of the child, special attention is drawn to Article 12 of the Convention on the Rights of the Child, which states that a child who is capable of forming his own opinion has the right to express his opinion freely in all matters that concern him. Also, Article 24 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union states that children can freely express their views and that such views will be taken into account in relation to matters that concern them in accordance with their age and maturity. Accordingly, the expression of an opinion includes its consideration. Article 3 of the European Convention on the Rights of the Child

entitles children to the right to be informed and express their opinion during court proceedings as a procedural right.
Currently, the child has the right to apply to the court in person. In a number of proceedings related to children, the mandatory participation of guardianship and care authorities is established, although their procedural status is not defined and they participate as third parties without an independent claim in accordance with the recommendation of the Supreme Court.
The purpose of the conference theme is to review the mechanisms of listening to children and taking their opinions into account in civil disputes, to identify gaps and to develop recommendations.

ავტორი: **სალომე ლოსაბერიძე**
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის
მე-3 კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: Salome.losaberidze@gttu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **ნინო ბოჭორიშვილი**
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტის
პროფესორი, სამართლის დოქტორი
ელ. ფოსტა: Nino.botchorishvili@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

ხანდაზმულ ადამიანზე ძალადობის პრობლემები საქართველოში

ხანდაზმულ ადამიანზე ძალადობა შეიძლება განხილული იქნეს როგორც ნებისმიერ ურთიერთობაში წარმოქმნილი, სათანადო მოპყრობის ნაკლებობის ერთჯერადი ან განმეორებადი აქტი, როდესაც არის მოლოდინი, რომ

გამოიწვევს ხანდაზმული ადამიანის სულიერ და ფიზიკურ ტკივილს.

ხანდაზმულ ადამიანზე ძალადობა მსოფლიოს მარავალ ნაწილში მიმდინარეობს ნაკლები აღიარებისა და ნაკლები პასუხისმგებლობის პირობებში. უკანასკნელ ხანებამდე ეს სერიოზული სოციალური პრობლემა დაფარული იყო საზოგადოებისაგან და განიხილებოდა როგორც პირადი საკითხი. დღესაც კი, ხანდაზმულ ადამიანზე ძალადობა არის ტაბუირებული, საზოგადოების მიერ უპირატესად ნაკლებშეფასებული და იგნორირებული მთელი მსოფლიოს მასშტაბით. თუმცაღა, დაგროვილი მტკიცებულებები მიუთითებენ, რომ ხანდაზმულ ადამიანზე ძალადობა არის მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივ-ჯანდაცვითი და სოციალური პრობლემა.

ჯანდაცვისა და სოციალური დაცვის პერსპექტივის მიხედვით, სანამ პირველადი ჯანდაცვისა და სოციალური დაცვის სექტორები არ იქნება კარგად აღჭურვილი ამ პრობლემების ამოსაცნობად და გადასაჭრელად, ხანდაზმულ ადამიანზე ძალადობა კვლავ იქნება ნაკლებად გამოვლენილი და ნაკლებად ფოკუსირებული. საქართველოში ხახანდაზმული ადამიანები მოწყვლად ჯგუფს განეკუთვნებიან და სიღარიბის უფრო მაღალი რისკის ქვეშ არიან, ვიდრე დანარჩენი მოსახლეობა. ისინი ხშირად დამოკიდებულები არიან სოციალურ დახმარებასა და პენსიაზე, ცხოვრობენ მძიმე სოციალურ-ეკონომიკურ პირობებში.

სახალხო დამცველის მიერ შესწავლილი საქმეების ანალიზით დგინდება, რომ წლების განმავლობაში უცვლელი და სისტემური ხასიათის პრობლემები დაკავშირებულია ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებთან, როგორიცაა თავად მსხვერპლთა მხრიდან ძალადობის ფაქტის აღქმა, შესაბამისი უწყებებისადმი ძალადობის მსხვერპლთა დაბალი მიმართვიანობა, ძალადობის მსხვერპლთათვის არსებული ფსიქოსოციალური და ეკონომიკური რეაბილიტაციის პროგრამების არარსებობა. სახალხო დამცველის შეფასებით, პრობლემურია მათი

ხანგრძლივად დაცვა ძალადობისგან და დახმარების სერვისების ამოქმედება. ხანდაზმულ პირთა მიმართ ოჯახში ძალადობის შემთხვევებს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო არ აღრიცხავს. სახალხო დამცველი საპარლამენტო ანგარიშებში წლებია უთითებს, რომ სამინისტრო 45 წელს გადაცილებულ პირთა ძალადობის ერთიან სტატისტიკას აწარმოებს, რაც, ბუნებრივია, ვერ ასახავს უშუალოდ ხანდაზმულ პირთა მიმართ ჩადენილი ძალადობის ზუსტ მონაცემებს.

Author's name: **Salome Losaberidze**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University, Third year law student
e-mail: Salome.losaberidze@gttu.edu.ge
Supervisor: **Nino Botchorishvili**
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Professor
e-mail: Nino.botchorishvili@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

PROBLEMS OF VIOLENCE AGAINST THE ELDERLY IN GEORGIA

Elder abuse can be defined as a single or repeated act of mistreatment occurring in any relationship, when it is expected to cause emotional or physical pain to the elderly person.
In many parts of the world, elder abuse goes on with less recognition and less accountability. Until recently, this serious social problem was hidden from the public and considered a private matter. Even today,

elder abuse is taboo, largely underestimated and ignored by society around the world. However, accumulating evidence indicates that elder abuse is a significant public health and social problem.
From a health and social care perspective, until the primary health and social care sectors are well equipped to recognize and address these problems, elder abuse will continue to be under-recognized and under-focused. Elderly people in Georgia belong to a vulnerable group and are at a higher risk of poverty than the rest of the population. They are often dependent on social assistance and pensions, and live in difficult socio-economic conditions.
Through the analysis of the cases studied by the Public Defender, it is determined that the problems of an unchanged and systemic nature over the years are related to such important issues as the perception of the fact of violence by the victims themselves, the low referral of the victims of violence to the relevant agencies, the absence of existing psychosocial and economic rehabilitation programs for the victims of violence. According to the Public Defender's assessment, it is problematic to protect them from violence for a long time and to launch assistance services. The Ministry of Internal Affairs of Georgia does not record cases of domestic violence against elderly persons. The Public Defender has been pointing out in his parliamentary reports for years that the Ministry produces unified statistics of violence against persons over 45 years of age, which, naturally, cannot reflect the exact data of violence committed directly against elderly persons.

ავტორი: **მარიამ მგალობლიშვილი**
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის
სამართლის საბაკალავრო პროგრამის
მე-4 კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: mariam.mgaloblishvili@gttu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **ნუგზარ თევდორაძე**

გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი, სამართლის დოქტორი
ელ. ფოსტა: nugzar.tevdoradze@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

დანაშაულზე ნებაყოფლობით ხელის აღების შედარებითი ანალიზი

დანაშაულზე ნებაყოფლობით ხელის აღება ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი სისხლისსამართლებრივი ინსტიტუტია. ის იძლევა შესაძლებლობას სამართლებრივი თვალსაზრისით შექმნას ხიდი, რომლის მეშვეობითაც პირი, რომელიც სჩადის დანაშულს დაუბრუნდეს კრიმინალამდელ მდგომარეობას. მოქმედი სისხლის სამართლის კანონმდებლობა 21-ე მუხლში გვაძლევს დანაშაულზე ნებაყოფლობით ხელის აღების პირობებს. მაგალითად, ამავე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ,,პირს არ დაეკისრება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა, თუ მან დანაშაულზე ნებაყოფლობით და საბოლოოდ აიღო ხელი. ასევე თუ პირმა, რომელმაც ნებაყოფლობით აიღო ხელი დანაშაულის დამთავრებაზე, პასუხისმგებლობა დაეკისრება მხოლოდ, იმ შემთხვევაში, თუ მის მიერ ფაქტობრივად ჩადენილი ქმედება სხვა დანაშაულს წარმოადგენს. დანაშაულის ორგანიზატორს, წამქეზებელს და დამხმარეს არ დაეკისრებათ სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა, თუ მათ დაარწმუნეს ამსრულებელი, დროულად შეატყობინეს ხელისუფლების ორგანოს ან სხვაგვარად შეუშალეს ხელი ამსრულებელს ან სხვა თანამონაწილეს.

დღეისათვის მსოფლიოში მოქმედი სისხლის სამართლის კანონმდებლობათა დიდი უმრავლესობა (საქართველოს რესპუბლიკის კანონმდებლობის ჩათვლით) ითვალისწინებს დანაშაულის ჩადენაზე ნებაყოფლობით ხელის აღებას, როგორც

სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისა და სასჯელისგან გამათავისუფლებელ გარემოებას. გამონაკლის შემთხვევაში, როგორც სასჯელის შემამსუბუქებელს (იაპონიის სისხლის სამართლის კოდექსის 43-ე მუხლი), გარდა დიდი ბრიტანეთისა და ზოგიერთი განვითარებადი ქვეყნის სისხლის სამართლის კანონმდებლობისა, რომლებიც დარჩნენ ანგლო-საქსური სამართლის ტრადიციების ერთგულნი(განა, კენია, უგანდა, ინდოეთი, ტანზანია, ზამბია, ნიგერია და სხვა). ისინი დანაშაულის ჩადენაზე ნებაყოფლობით ხელის აღებას საერთოდ არ ითვალისწინებენ. საზღვარგარეთის ქვეყნების სისხლის სამართლის კანონმდებლები, რომლებიც ითვალისწინებენ დანაშაულის ჩადენაზე ნებაყოფლობით ხელის აღებას, როგორც სასჯელისგან გამათავისუფლებელ გარემოებას, არ იძლევიან ამ უკანასკნელი ცნების საკანონმდებლო განსაზღვრებას და მხოლოდ მისი დასახელებით შემოიფარგლებიან. მხოლოდ ზოგიერთი მათგანი მიუთითებს ნებაყოფლობით ხელის აღების განმსაზღვრელ ცალკეულ ნიშანზე.
მაგალითად, ფინეთის სისხლის სამართლის კოდექსის მე-2 პარაგრაფი ადგენს: ,,თუ პირმა საკუთარი წადილით და არა გარეგანი დაბრკოლებების შედეგად აიღო ხელი დანაშაულებრივი ქმედების დამთავრებაზე ან აიცდინა დამთავრებული დანაშაულის შემადგენლობით გათვალისწინებული შედეგი, მაშინ მცდელობა არ ისჯება. როგორც ვხედავთ კანონმდებელი გამოჰყოფს ნებაყოფლობით ხელის აღების ცნების მხოლოდ ორ განმსაზღვრელ ნიშანს. მათგან მთავარი და ძირითადია ხელის აღება საკუთარი წადილით, რაც იგივეა-საკუთარი შინაგანი სწრაფვით. უფრო მოკლე ფორმულირებითა და ანალოგიურ ნიშანზე მითითებით შემოიფარგლება შვეიცარიის სისხლის სამართლის კოდექსის 21-ე მუხლის მე-2 ნაწილი: ,,ვინც საკუთარი წადილით ხელს აიღებს თავისი ბრალეული მოქმედების ბოლომდე მიყვანაზე, შეიძლება გათავისუფლდეს ყოველგვარი სასჯელისაგან თავისი მცდელობისათვის''. ასევე დახლოებით ამგვარი ნიშნით

განსაზღვრავს ნებაყოფლობით ხელის აღების შინარსს იტალიის სისხლის სამართლის კოდექსის 56-ე მუხლის მე-3 და მე-4 ნაწილი, საბერძნეთის სისხლის სამართლის კოდექსის 44-ე მუხლის პირველი პუნქტი და იაპონიის სისხლის კოდექსის 43-ე მუხლის მე-2 ნაწილი. აღნიშნული საკანონმდებლო ნიშნები მიუთითებენ მის ისეთ ნიშანთვისებებზე, როგორიცაა ხელის აღება დანაშაულის ბოლომდე მიყვანაზე საკუთარი ნებით.

Author's name: **Mariam Mgaloblishvili**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University, fourth year law student
e-mail: mariam.mgaloblishvili@gttu.edu.ge
Supervisor: **Nugzar Tevdoradze**
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Associate Professor
e-mail: nugzar.tevdoradze@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

A COMPARATIVE ANALYSIS OF VOLUNTARY INVOLVEMENT IN CRIME

Voluntary involvement in crime is one of the important criminal institutions. It provides an opportunity from a legal point of view to create a bridge through which a person who commits a crime can return to a pre-criminal state. The current criminal legislation in Article 21 provides us with the conditions for voluntary involvement in the crime. For example, according to the first part of the same article, "a person will not be held criminally responsible if he

voluntarily and finally took part in the crime." Also, if the person who voluntarily took part in the completion of the crime, he will be held responsible only if the act actually committed by him constitutes another crime. The organizer, instigator and helper of the crime shall not be held criminally liable if they persuaded the perpetrator, timely reported to the authorities or otherwise hindered the perpetrator or other accomplice.

At present, the vast majority of criminal laws in force in the world (including the laws of the Republic of Georgia) provide for voluntary participation in the commission of a crime as a circumstance exempting from criminal liability and punishment. In exceptional cases, as a mitigating factor (Article 43 of the Japanese Penal Code), except in the criminal law of Great Britain and some developing countries that have remained faithful to the traditions of Anglo-Saxon law (Ghana, Kenya, Uganda, India, Tanzania, Zambia, Nigeria) etc). They do not consider voluntary involvement in the commission of a crime at all. The criminal law legislators of foreign countries, which consider voluntary participation in the commission of a crime as a circumstance exempting from punishment, do not provide a legal definition of this last concept and are limited only to its name. Only some of them indicate a separate sign of voluntary hand-holding.

For example, paragraph 2 of the Criminal Code of Finland states: "If a person, by his own initiative and not as a result of external obstacles, attempted to complete a criminal act or attempted to achieve the result provided for in the composition of the completed crime, then the attempt shall not be punished." As we can see, the legislator singles out only two defining signs of the concept of voluntary handover. The main and basic of them is to take the hand in one's own way, which is the same - with one's own inner drive. With a shorter wording and reference to a similar sign, the 2nd part of Article 21 of the Swiss Criminal Code is limited: "Whoever, by his own initiative, takes a hand in bringing his guilty act to the end, may be exempted from any punishment for his attempt". The content of

voluntary involvement is also defined by the Italian Criminal Code, Article 56, Sections 3 and 4, the Greek Criminal Code, Article 44, Section 1, and the Japanese Criminal Code, Article 43, Section 2. The above-mentioned legal signs point to such characteristics as taking a hand in bringing the crime to an end by one's own will.

ავტორი: **გიორგი მოწონელიძე**
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი
სისხლის სამართალი
1-ლი კურსის მაგისტრანტი
ელ. ფოსტა: g.motsonelidze22@gttu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **გივი ლობჟანიძე**
სამართლის დოქტორი, პროფესორი
ელ. ფოსტა: givi.lobzhanidze@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

COVID-19 პანდემიის ზოგადი კონტურების სამართლებრივი ასპექტები

უკანასკნელ პერიოდში მსოფლიოში მასშტაბური ცვლილებები ხდება, შეიმჩნევა ისეთი პროცესები, როგორიცაა მრავალპოლარულობა, ეკონომიკური გლობალიზაცია, საერთაშორისო ძალების ბალანსის გადანაწილება, მსოფლიო თანასაზოგადოების წევრთა შორის ლიდერობისაკენ სწრაფვა, მშვიდობიანი და მდგრადი განვითარების ინტერესებისათვის. და ამ ყველაფერს ადგილი აქვს განგრძობადი პანდემიის ფონზე, რაც კიდევ უფრო ართულებს სიტუაციას საერთაშორისო და რეგიონული უსაფრთხოებისათვის. 2019 წლის ბოლოს, მანამდე უცნობი კორონავირუსი გაჩნდა ჩინეთში და სწრაფად

გავრცელდა მთელ მსოფლიოში, რამაც გამოიწვია რესპირატორიული დაავადების საფრთხე, რომელიც ჯანდაცვის საერთაშორისო ორგანიზაციის მიერ უპრეცედენტო გამოწვევები მთავრობებისთვის, ბიზნესებისთვის, ინდივიდებისთვის და კანონის უზენაესობისთვის.

გამოსვლაში შევეცადეთ განგვეხილა პანდემიის შედეგად წამოჭრილი ზოგიერთი სამართლებრივი საკითხი, მათ შორის: საგანგებო უფლებამოსილებების, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების დისკრიმინაციის, კონფიდენციალურობის და ხელშეკრულებებთან დაკავშირებული პრობლემები.

Author's name: **Giorgi Mostanelidze**
Guram Tavartkiladze Tbilisi
Teaching University
Criminal Law, 1st year MA Student
e-mail: g.motsonelidze22@gttu.edu.ge
Supervisor: **Givi Lobzhanidze**
Doctor of Law, Professor
e-mail: givi.lobzhanidze@gttu.edu.ge
Tbilisi Georgia

COVID 19 PANDEMIC GENERAL MOMENTS THROUGH THE LEGISLATIVE STANDPOINT

In the latest period very many changes have taken place in the whole world. We come across such following processes as multi-polarity, the economical globalization, international forces balance distribution, orientation towards leadership among the world community members to meet the interests for the peaceful and stable

development processes. All these moments had taken place on the constant pandemic process fond that even more complicates the situation from the international and regional security standpoint.

In the end of 2019 the Covid 19 virus vas noticed first in China and has been spread very rapidly though the world and has been followed by the threat of the respirator diseases. Today this is recognized as Covid-19 world Pandemic by the health defense international organizations and it has made the unprecedented challenges for the authorities, businesses, individuals and the juridical laws.

In the work we tried to discuss some legislative issues based on the pandemic concept: including the special authority, social health and security, discrimination, confidentiality and the problems connected to the contracts.

ავტორი: **მარიამ ნიქაბაძე**
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის
სამართლის ფაკულტეტის მე-2 კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: m.niqabadze03@gmail.com
ხელმძღვანელი: **ნინო ბოჭორიშვილი**
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტის
პროფესორი, სამართლის დოქტორი
ელ. ფოსტა: Nino.botchorishvili@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

ჩრდილოატლანტიკური ორგანიზაციის მნიშვნელობა და საქართველო

საქართველოს საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაციაში გაწევრიანება წარმოადგენს. საქართველო დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს ნატოს როლს ქვეყნის უსაფრთხოებისა და სტაბილურობის განმტკიცების საქმეში. ამავდროულად, აღსანიშნავია, რომ საქართველოს ხელისუფლების მიერ გატარებული რეფორმები, რომლებიც სრულ თანხვედრაშია ნატოში გაწევრიანებასთან დაკავშირებულ ძირითად მოთხოვნებთან და ალიანსის რეკომენდაციებთან, მნიშვნელოვანწილად უწყობს ხელს ქვეყანაში დემოკრატიული პროცესების შემდგომ განვითარებას. თავის მხრივ, საქართველო, როგორც ალიანსის ასპირანტი ქვეყანა და მომავალი წევრი, მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ევროატლანტიკური უსაფრთხოების განმტკიცების საქმეში

საქართველოს ნატოს სტანდარტებთან დაახლოვების მიზნით 2006 წლის 21 სექტემბრიდან ალიანსმა დაიწყო თანამშრომლობა საქართველოსთან "გაწევრიანების საკითხებზე ინტენსიური დიალოგის" ფარგლებში.

ინტენსიური დიალოგი წარმოადგენდა ნატო-საქართველოს შორის ერთობლივი თანამშრომლობის მექანიზმს და მოსამზადებელ ეტაპს, რომელიც დაეხმარებოდა საქართველოს, უკეთესად გაცნობოდა ნატოში გაწევრიანებისათვის საჭირო კრიტერიუმებს. ID-ის ფორმატში ნატო-საქართველოს შორის მრავალი კონსულატაცია გაიმართა პოლიტიკურ, უსაფრთხოების, კონფლიქტის მშვიდობიანად მოგვარების, თავდაცვის, სამოქალაქო საგანგებო დაგეგმვის, ეკონომიკურ, მეცნიერებისა და განათლების

ნატო-საქართველოს ურთიერთობებში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ალიანსის მხრიდან გაცხადებული ერთმნიშვნელოვანი პოლიტიკური მხარდაჭერა, რომელიც რუსეთის ფედერაციის მხრიდან 2008 წლის აგვისტოში საქართველოს წინააღმდეგ განხორციელებულ

სამხედრო აგრესიას მოჰყვა. 2008 წლის 19 აგვისტოს ბრიუსელში, ალიანსის წევრი ქვეყნების საგარეო საქმეთა მინისტრების დონეზე საგანგებო შეხვედრა გაიმართა, სადაც ერთმნიშვნელოვნად დაგმეს საქართველოს წინააღმდეგ განხორციელებული რუსეთის ფედერაციის ქმედებები. სხდომაზე მიიღეს გადაწყვეტილება ნატო-საქართველოს კომისიის (NGC) შექმნისა და 2008 წლის 15-16 სექტემბერს საქართველოში ჩრდილოატლანტიკური საბჭოს ვიზიტის შესახებ

საბოლოოდ კი მინდა კიდევ ერთხელ აღვნიშნო, რომ საქართველოს ინტეგრაცია ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტუქტურებში წარმოადგენს უდიდეს პერსპექტივას ჩვენი ქვეყნისათვის.

Author's name: **Mariam Niqabadze**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University, 2 year law student
e-mail: m.niqabadze03@gmail.com
Supervisor: **Nino Botchorishvili**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Professor
e-mail: Nino.botchorishvili@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

THE IMPORTANCE OF THE NORTH ATLANTIC ORGANIZATION AND GEORGIA

One of the main priorities of Georgia's foreign and security policy is to join the North Atlantic Treaty Organization. Georgia attaches great importance to the role of NATO in strengthening the country's security and stability. At the same time, it should be noted

that the reforms carried out by the Georgian authorities, which are in full compliance with the main requirements related to NATO membership and the Alliance's recommendations, significantly contribute to the further development of democratic processes in the country. In turn, Georgia, as an aspirant country and a future member of the alliance, plays an important role in strengthening Euro-Atlantic security.

On September 21, 2006, in order to bring Georgia closer to NATO standards, the Alliance began cooperation with Georgia within the framework of the "Intensive Dialogue on Accession Issues".

The intensive dialogue was a mechanism of joint cooperation between NATO and Georgia and a preparatory stage that would help Georgia to better understand the criteria necessary for joining NATO.

Many consultations between NATO-Georgia were held in the ID format in political, security, peaceful conflict resolution, defense, civil emergency planning, economic, science and education.

In NATO-Georgia relations, the unequivocal political support declared by the Alliance, which followed the military aggression against Georgia by the Russian Federation in August 2008, is particularly important. On August 19, 2008, in Brussels, an extraordinary meeting was held at the level of foreign ministers of the alliance member states, where the actions of the Russian Federation against Georgia were unequivocally condemned. At the meeting, a decision was made on the creation of the NATO-Georgia Commission (NGC) and the visit of the North Atlantic Council to Georgia on September 15-16, 2008.

Finally, I would like to mention once again that Georgia's integration into European and Euro-Atlantic structures represents the greatest perspective for our country.

ავტორი: **თამარ ქლიბაძე**
გურამ თავართქილაძის სახელობის

თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის
სამართლის ფაკულტეტის პირველი კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: tamar.qlibadze@gmail.com
ხელმძღვანელი: **რომან შენგელია**
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტის
პროფესორი, სამართლის დოქტორი
ელ. ფოსტა: roman.shengelia@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

სამოქალაქო სამართლის ადგილი კერძო სამართლის სისტემაში

სამოქალაქო სამართალი, როგორც სამართლის ერთ-ერთი დარგი სხვა სამართლებრივი დარგებისგან განსხვავდება იმით, რომ მას აქვს რეგულირების თავისი საგანი სფერო და მეთოდი. ე.ი აწესრიგებს, არეგულირებს გარკვეული სახის საზოგადოებრივ ურთიერთობებს გარკვეულ სუბიექტებს შორის, მათთვის დამახასიათებელი წესით და მეთოდებით. სამოქალაქო სამართალი აწესრიგებს პირთა თანასწორობაზე დამყარებულ კერძო ხასიათის ქონებრივ საოჯახო და პირად ურთიერთობებს. მისი ამოცანა პირველ რიგში იმაში მდგომარეობს, რომ იგი არის ქონებრივი ურთიერთობების მოწესრიგება. თავის მხრივ ქონებრივი ურთიერთობები არის ისეთი საზოგადოებრივი ურთიერთობა, რომელიც დაკავშირებულია ნებით განსაზღვრული ურთიერთობებით, რომელსაც გარკვეული ეკონომიკური ფასეულობა აქვს. პირველ რიგში უნდა იყოს თავისუფალი ნების გამოვლენა და ურთიერთობის დამყარების შესაძლებლობა. თუ ურთიერთობის წარმოშობა ხდება ერთი პირის ბრძანებით სამოქალაქო სამართალი ამ ურთიერთობებს ვერ მოაწესრიგებს. სამოქალაქო სამართალი ისტორიულად ჩამოყალიბდა, როგორც კერძო პირთა ურთიერთმომწესრიგებელი სამართალი. მაშინაც კი როცა სახელმწიფო მონაწილეობს ამ ურთიერთობაში ის

ითვლება კერძო პირად. სამოქალაქო სამართალის მოწესრიგებული ურთიერთობები უმეტესწილად ქონებრივი ხასიათისაა. არ აქვს მნიშვნელობა ეს ქონებრივი სიკეთე მატერიალურია თუ არა მატერიალური. ასევე სამოქალაქო სამართალი აწესრიგებს: საოჯახო, პირად, ქონებრივ უთიერთობებს.

მამკვიდრებელს შეუძლია ანდერძისშინარსი თვითონ განსაზღვროს. აქედან გამომდინარე სამოქალაქო სამართალში ნორმათა დაყოფვა დისპოზიციურ და იმპერატიულ ნორმებად უმაღლესად მნიშვნელოვანია და დამახასიათებელია სამართლის ამ დარგისთვის. სამოქალაქო სამართალის ძირითადი პრინციპი კერძო ავტონომიაა, რომელიც დისპოზიციური ნორმების წყალობით მიიღწევა. დისპოზიციური სამართლებრივი ნორმები მხარებს შესაძლებლობას აძლევს დეტალურად არ განსაზღვრონ ყველა საკითხი მომავალ ურთიერთობაში. მაგალითად: მამკვიდრებლები, რომელიც სამკვიდროს ტოვებს იცის, რომ მისი ქონება მემკვიდრეზე გადავა კანონით დამტკიცებული წესით.თუ იგი ამ წესს ეთანხმება მას არ სჭირდება საგანგებოდ ანდერძის შედგენა. საოჯახო სამართალი იმ ნორმათა ერთობლიობაა, რომელიც ოჯახის წევრებს შორის წარმოშობილ ურთიერთობას არეგულირებს.

ქართული სამართალი განსხვავებით ანგლო საქსლური სამართალისაგან ძირითადად კერძო და საჯარო სამართლის ნაწილებისგან შედგება. პირადი უფლება ეხება ნორმებისა და პრინციპების ერთობლიობას, რომელიც პასუხისმგებელია კერძო მოქალაქებს შორის ურთიერთმოწესრიგებაში. კანონის ეს დარგი არეგულირებს სხვადასხვა ეკონომიკურ და სოციალურ საქმიანობას, რომლებიც დამყარდა მოქალაქებს შორის სამართლის თანასწორობის საფუძველზე.

კერძო და საჯარო სამართალს თავისი სისტემები გააჩნია. სამოქალაქო სამართალი კერძო სამართლის ნაწილია, მაგრამ კერძო სამართალი არ ამოიწურება მხოლოდ სამოქალაქო სამართლით. სამოქალაქო კოდექსში განმტკიცებული ნორმები

და ინსტიტუტები არ შემოიფარგლება მხოლოდ სამოქალაქო სამართლით და ვრცელდება კერძო სამართლის სხვა დარგებზეც. მაგალითად: სამოქალაქო სამართლის ისეთი ინსტიტუტები, როგორიც არის გარიგებანი, ვადები და ხანდაზმულობა იურიდიული პირები გამოიყენებენ მათ საკორპორაციო სამართალში. კერძო სამართლის სპეციალურ დარგებს განეკუთვნება: მეწარმეთა, ინტელექტუალური საკითხების, შრომისა და საკორპორაციო. სამოქალაქო სამართალი მთლიანად წარმოადგენს კერძო სამართლის ზოგად, ხოლო სხვა დარგებში განსაკუთრებით ნაწილებსაც.

საჯარო სამართალს განეკუთვნება სახელმწიფო კონსტიტუციური, ადმინისტრაციული, საგადასახადო, საბაჟო, სისხლისა და საპროცესო სამართალი. ამ დარგებში მჟღავნდება საჯარო სამართლის უმთავრესი პრინციპი და სუბორდინაცია.

Author's name: **Tamar Qlibadze**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University, 1 year law student
e-mail: tamar.qlibadze@gmail.com
Supervisor: **Roman Shengelia**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Professor
e-mail: roman.shengelia@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

THE PLACE OF CIVIL LAW IN THE PRIVATE LAW SYSTEM

Civil law, as one of the branches of law, differs from other legal branches in that it has its own subject area and method of regulation. i.e. arranges, regulates certain types of public relations between certain subjects, in a manner and methods characteristic of them. Civil law regulates property, family and personal relationships of a private nature based on the equality of persons. Its task is primarily to regulate property relations. On the other hand, property relations are such public relations, which are connected by relations defined by will, which have a certain economic value. First of all, there should be free will and the opportunity to establish a relationship. If the relationship is created by the order of one person, civil law cannot regulate these relationships. Civil law has historically been formed as a mutual regulatory law of private individuals. Even when the state participates in this relationship, it is considered a private person. Ordered relations of civil law are mostly of a property nature. It does not matter whether this property is material or not. Civil law also regulates: family, personal, property disputes.
The heir can determine the contents of the will himself. Therefore, the division of norms in civil law into dispositional and imperative norms is highly important and characteristic of this branch of law. The basic principle of civil law is private autonomy, which is achieved thanks to dispositional norms. Dispositional legal norms give the parties the opportunity not to define in detail all the issues in the future relationship. For example: an heir who leaves an estate knows that his property will be transferred to the heir according to the rules approved by the law. If he agrees to this rule, he does not need to draw up a will. Family law is a set of norms that regulate the relationship between family members.
Unlike Anglo-Saxon law, Georgian law mainly consists of parts of private and public law. Personal law refers to a set of norms and principles that are responsible for mutual regulation between private citizens. This branch of law regulates various economic and social activities established on the basis of equality of law between citizens.

Private and public law have their own systems. Civil law is a part of private law, but private law does not end with civil law alone. Norms and institutions established in the Civil Code are not limited to civil law and apply to other branches of private law as well. For example: civil law institutions such as contract, time limits and statute of limitation legal entities will use them in corporate law. Belongs to special branches of private law: entrepreneurs, intellectual issues, labor and corporate. Civil law as a whole is a general part of private law, and in other fields it is a part of it.
Public law includes state constitutional, administrative, tax, customs, criminal and procedural law. The main principle and subordination of public law is revealed in these fields.

ავტორი: **ნიკა ჩაბაკაური**
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი
სამართალი, 1-ლი კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: n.chabakauri23@gttu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **დავით ლობჟანიძე**
სამართლის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
ელ. ფოსტა: d.lo@mail.ru
თბილისი, საქართველო

ჩვეულებითი სამართალი ფშავ-ხევსურეთის მაგალითზე

რამდენადაც უძველესია ქართული სახელმწიფოებრიობა, მისი თანხვედრია ქართული სამართალიც. სამწუხაროდ სამართლის ადრინდელმა ძეგლებმა ჩვენამდე ვერ მოაღწია,

მაგრამ ქართული სამართალი მაინც მდიდარია სამართლის ძეგლებით, რომელთა სისტემატიზაციის მეშვეობით ჩამოყალიბდა ეროვნული სამართალი. მკვლევარები განასხვავებენ ქართული სამართლის პირდაპირ და არაპირდაპირ წყაროებს, რომელთა შორის აღსანიშნავია ჩვეულებითი სამართალი, რომელიით ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი თემაა ჩვენი ქვეყნის სამართლის ისტორიაში, ამიტომაც ინტერესი მისადმი დღემდე არ ნელდება. ჩემი გამოსვლის თემა ფშავ-ხევსურულ ჩვეულებით სამართალს ეხება, დღემდე გამოქვეყნებულ წყაროებში აღწერილია მთის რეგიონების მატერიალური კულტურის სფეროდან საცხოვრებელი და საეკლესიო ნაგებობები, ჩაცმულობა, იარაღი, სამეურნეო ყოფიდან ეხება მიწათმოქმედებასა და მესაქონლეობას; სოციალური ურთიერთობის საკითხებიდან გამოიყოფა საქორწინო წეს-ჩვეულებები, ქალის საოჯახო და საზოგადოებრივი მდგომარეობა, სტუმრის მიღების წესი, ფიცი, მზევლობა, სისხლის აღება და ხალხური სამართალწარმოების ჩვეულება; რელიგიის სფეროდან ეხებიან მთიელთან რწმენა-წარმოდგენებს, აღწერენ ხალხურ დღესასწაულებს და ა.შ.

ჩვენ აქედან სოციალური ურთიერთობის საკითხთან დაკავშირებით ჩვეულებითი სამართლებრივ ურთიერთობებს შევეხებით შედარებით ვრცლად და ძირითადად ვეყრდნობით ჯ. მერაბიშვილის მიერ გამოქვეყნებულ მასალებს, თუმცა ამ საკითხებზე სხვა მკვლევრებმაც იმუშავეს, მათ შორის აქვე უნდა შევნიშნოთ მაქსიმ კოვალევსკის ნაშრომები და სხვებსაც განხილული აქვთ მხოლოდ ფშავ-ხევსურეთი. თავის დროზე თუშეთი განუხილავს ივანე ცისკარიშვილს, წარმოშობით თუშს, და უკვე გამოქვეყნებულიც იყო გაზეთ “კავკაზში”.

მ. კოვალევსკი, რა თქმა უნდა, ითვალისწინებს ჩვეულების (ადათის) მნიშვნელობას საზოგადოებრივ ცხოვრებაში და რაციონალურის და მისაღების სანქციონირების მომხრეა სახელმწიფოს მხრიდან. “მაგრამ მის გადაჭარბებულ შეფასებას მხარს არ უჭერს და თვლის, რომ განა სამწუხარო არ აღმოჩნდებოდა - ფეხქვეშ ვუცარდებოდეთ “ხალხურ

შეხედულებას ჭეშმარიტებად”. მიუხედავად იმისა, რომ ძველი სამართალი ახლოს იდგა გვაროვნულ წყობილებასთან და ამდენად, ადათის ელემენტებისაგან შედგებოდა.

ძველ სამართალში ასევე ფართო ასახვა ჰპოვა შურისძიების ადათმა, ამავე დროს სახე იცვალა და თანდათან დაემორჩილა გაბატონებული კლასების ინტერესებს. გვაროვნული წყობილების დროს არსებული სისხლის აღების წესი მოგვიანებით შეიცვალა ფულადი ჯარიმით, ანუ დაურვებით, რისი გადახდის დროსაც სოციალურ მდგომარეობას ითვალისწინებდნენ. შურისძიების გვაროვნულ წესს ასეთივე ბედი ეწვია უმრავლეს ქვეყანაში. ამასთან დაკავშირებით “ჟამთა ვითარების გამო, - წერს ურბნელი, - საგვარეულო ურისძიებას ფრთები ეკვეცება, ნელ-ნელა ძალა აკლდება და სავარჯიშო მოედანი უმცირდება. შურისძიება გვარიდან ოჯახზე გადადის, მერე ოჯახს თავს ანებებს და ახლო ნათესავებს სდევნის და, დასასრულ, მარტო პირდაპირ დამნაშავეს ულესავს თავის მახვილს”, ხოლო როცა მძვინვარე შურისძიება მოისპო, მაშინ გაჩნდა ე.წ. დაურვება (სისხლის მიცემა). “ძველ დროს დაურვება საზოგადო ჩვეულება ყოფილა”. უეჭველია, რომ საათაბაგოშიაცდაურვება შურისძიების შემდეგ შემოიღეს. ასე გასინჯეთ, დაურვების პირვანდელი ფორმაც კი ნაშთად შენახულა სამართალში და ცხადად ჩანს, რომ საათაბაგოშიაც დაურვებას იმავე გზით უვლია. როგორც სხვაგან... საათაბაგოშიაც ყველა დანაშაულს თავისი თეთრი გაუჩინეს და ამას გარდა, თეთრის მეტ-ნაკლებობა “გვარისაზედ” დააფუძნეს. ანალოგიურ პროცესს ჰქონდა ადგილი საქართველოს ყველა კუთხეში.

Author's name: **Nika Chabakauri**

Guram Tavartiladze Tbilisi
Teaching University
Law Faculty, 1st course student
e-mail: n.chabakauri23@gttu.edu.ge
Supervisor: **Davit Lobzhanidze**
Doctor of Law, Associate Professor
e-mail: d.lo@mail.ru
Tbilisi, Georgia

CUSTOM LAW ON PSHAV-KHEVSURETI EXAMPLE

Both the Georgian state organization and Georgian Law are based on the antique and ancient traditions and origin. Unfortunately, the ancient manuscripts are not convalesced nowadays but the Georgian Law is still rich with the Georgian cultural inheritance. Based on them the national law had been developing for many years. The researchers differentiate the direct and indirect sources and among them we must point out the custom law, that is one of the most important concept in our national legislative history and therefore the interest towards it is still very urgent and active. My report is dedicated to the Pshav-Khevsureti corner traditions and custom law. In many sources we come across the material property of the mountain regions, their religious and environmental conditions and traditions and constructions, the national clothes, weapons descriptions economical habits, social relations including the matrimonial and wedding traditions. Women rights and position in the society, the hospitality, oath, vendetta traditions and legislative habits, the mountain people's belief and folk traditions are also discussed in the mentioned ones as well.

In this case we come across the social issues of the custom law relations more thoroughly and from this standpoint, basically we base on J. Merabishvili sources, though the other researchers had also been working on the mentioned issues as well including Maksim

Kovalevski researches and not only his works, but the other researchers had also discussed the mountain region – Pshav-Khevsureti corner legislative traditions. For example, Tusheti regions are well described by Ivane Tsiskarishvili and his origin was also from this corner and it was well described and published in the newspaper "Kavkaz".

M. Kovalski definitely takes into consideration the custom meaning and importance in the social life and he thinks that the rational information must be sanctified be the state by all means. Though he claims that in the estimation of the mentioned concept we must strictly keep the balance of objectivity despite of the fact that the ancestor and the ancient law was too close to the family and ancestor system and regime and therefore it consisted of the habits and traditional elements.

In the ancient law we also come across the revenge (vendetta) habits and this process had extremely been changed and slowly obeyed to the privileged class interests. The revenge (vendetta) habit lately had been exchanged into the money penalty. And this depended to the social status and material conditions of the particular family. This process historically had been repeated in the different states as well. The vendetta habit slowly had been weakened and finally this act had been finally quitted among the relatives and family members and the only the blame person in the criminal case was the offender himself and therefore the criminal responsibility was obliged personally on him. After the bloody revenge eradication the fine render had been set as a traditional rule and habit and historically the very first examples of this fact are fixed in the old manuscripts and the form of this tradition was more or less the same almost in every Georgian corner.

ავტორი: **გიორგი წიკლაური**

გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის
სამართლის საბაკალავრო პროგრამის, მე-3 კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: girogi.tsiklauri@gttu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **ნუგზარ თევდორაძე**
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი, სამართლის დოქტორი
ელ. ფოსტა: nugzar.tevdoradze@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

ქურდული სამყაროს წევრობა

ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნებში ფართოდ გავრცელებულ ტერმინი იყო "კანონიერი ქურდი". **„კანონიერი ქურდები“** არაერთი ოფიციალური განმარტებით წარმოადგენდა დანაშაულებრივი გაერთიანებას, რომელსაც მსგავსი ანალოგი არ გააჩნია. ქურდული სამყაროს წევრობის ტრადიცია ჩამოყალიბდა მე-20 საუკუნის 30-იან წლებში და ხასიათდებოდა კრიმინალური კოდექსების მკაცრი პრინციპების დაცვით. გავრცელებული მოსაზრებით კანონიერი ქურდის ტრადიციების მიმდევარი უნდა იცავდეს გარკვეულ, სხვებისაგან განსხვავებულ, ადათ-წესებსა და პრინციპებს.

არაერთი კვლევის საფუძველზე შეიძლება ითქვას, რომ ეგრეთ წოდებული „ქურდული სამყარო“ განიხილება როგორც თანამედროვე ორგანიზებული დანაშაულის სტრუქტური ხერხემალი ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნებში. აღნიშნულ კრიმინალურ სამყაროს ჰყავს თავისი აღიარებული ლიდერები და გააჩნია საკუთარი ქცევის კოდექსი. ლას გააჩნია კარგად ორგანიზებული ძალაუფლების გადანაწილების სტრუქტურა. ქურდული სამყაროს ტრადიციული სტრუქტურის შექმნა 1917 წლის რევოლუციის შემდეგ დაიწყო და ეფუძნებოდა

იერარქიასა და „ქურდული კანონისადმი“ მკაცრი მორჩილების პრინციპებს.

“კანონიერი ქურდები” ეწოდებათ ყველაზე დიდი ძალაუფლების მქონე კრიმინალებს, რომელთაც ემორჩილებიან სხვა მზგავსად მოაზროვნე კრიმინალები. ისინი წარმოადგენენ ორგანიზებული დანაშაულის სამყაროს ელიტას, მათი რანგი შეესაბამება იტალიურ მაფიაში „ნათლიმამის“ რანგს. დამნაშავისათვის „კანონიერი ქურდის“ წოდების მინიჭებას ჩვეულებრივ ახდენს უფრო მაღალი დონის „კანონიერი ქურდი“ კრიმინალური რიტუალის გზით, რომელსაც „ნათლობა“ ეწოდება.

ქურდული სამყაროს წევრებს შორის მუდმივად მიმდინარეობს ბრძოლა მმართველობისათვის, ასევე ხაზი უნდა გაესვას იმ ფაქტს, რომ „კანონიერი ქურდები“ აკონტროლებენ და უფლებამოსილება გააჩნიათ არა მხოლოდ კრიმინალებზე, არამედ ზოგადად საზოგადოების სხვადასხვა სექტორებზე.

კანონიერი ქურდები ერთიან ჯგუფს არ წარმოადგენენ. მათ შორის მუდმივად მიმდინარეობს ბრძოლა მმართველობისათვის, განსაკუთრებით საშიშია ისეთი კანონიერი ქურდები, რომლებიც აკონტროლებენ ეკონომიკურ კრიმინალს და ახდენენ გავლენას პოლიტიკურ პროცესებზე.

Author's name: **Giorgi Tsiklauri**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching
University, thirth year law student
e-mail: girogi.tsiklauri@gttu.edu.ge
Supervisor: Nugzar Tevdoradze
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, assoc. Professor
e-mail: nugzar.tevdoradze@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

MEMBERSHIP OF THE THIEVING WORLD

A widespread term in the countries of the former Soviet Union was "thief in law". "Thieves in law" was, according to many official definitions, a criminal organization that has no similar analogues. The tradition of membership in the world of thieves was formed in the 30s of the 20th century and was characterized by strict adherence to criminal codes. According to the common opinion, a follower of the traditions of a thief in law must follow certain customs and principles that are different from others.

Based on a number of studies, it can be said that the so-called "thieves' world" is considered the backbone of the modern organized crime structure in the countries of the former Soviet Union. This criminal world has its recognized leaders and has its own code of conduct. LA has a well-organized power distribution structure. The creation of the traditional structure of the thief world began after the revolution of 1917 and was based on the principles of hierarchy and strict obedience to the "thieves' law".

"Thieves in law" are the most powerful criminals who are obeyed by other like-minded criminals. They represent the elite of the world of organized crime, their rank corresponds to that of the "Godfather" in the Italian mafia. A criminal is usually given the title of "thief in law" by a higher level "thief in law" through a criminal ritual called "baptism".

There is a constant struggle for power among the members of the underworld, and it should be emphasized that "thieves in law" control and have authority not only over criminals, but also over various sectors of society in general.

Thieves in law are not a single group. There is a constant struggle for power between them, especially dangerous are the thieves in law who control economic crime and influence political processes.

ავტორი: **დავით ჯაკონია**
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის
სამართლის საბაკალავრო პროგრამის
მე-3 კურსის სტუდენტი
ელ. ფოსტა: davit.jakonia@gttu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **გიორგი სვიანაძე**
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტის
ასისტენტ პროფესორი, სამართლის დოქტორი
ელ. ფოსტა: Giorgi Svisanadze@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

ცივი იარაღისა და დანის დეფინიცია ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 181 მუხლის მიხედვით ცივი იარაღის ტარება ქუჩაში, ეზოში, სტადიონზე, სკვერში, პარკში, საგანმანათლებლო დაწესებულებაში, სასამართლოში, აეროპორტში, კინოთეატრში, თეატრში, საკონცერტო დარბაზში, კაფეში, რესტორანში, ყველა სახის საზოგადოებრივ ტრანსპორტში, ავტოსადგურში, რკინიგზის სადგურში და სხვა საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში იწვევს ადმინისტრაციული წესით პირის დაჯარიმებას (ადმინისტრაციული სახდელი პირს 16 წლიდან ეკისრება)

კოდექსის ამ მუხლთან მიმართებაში სრულიად არ გაგვიჩნდებოდა შეკითხვა რომ არა ერთგვარი რეგლამენტის არარსებობა დანების კლასიფიკაციასთან დაკავშირებით.შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილემ 2022წლის ნოემბრის პლენარულ სხდომაზე გააცნო

დეპუტატებს ცვლილებები ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში.მან ახსენა,რომ არსებული ვითარებების გაანალიზების შედეგად აღმოჩნდა,რომ სხვა ქვეყნებთან შედარებით ბევრად უფრო ლიბერალურია ჩვენი კანონმდებლობა.ეს რათქმაუნდა კარგია რომ არა ერთი რამ.აღნიშნულ ქვეყნებში,რომლებიც იყო ხსენებული მათ კანონმდებლობაში მოწესრიგებულია ეს პუნქტი და მათი კოდექსები განასხვავებენ და დეტალებში განმარტავენ თუ რა არის ცივი იარაღი,რა არის სამეურნეო ინსტრუმენტი(მაგ.საკანცელარიო დანა),რა არის სპეციფიური საქმიანობისთვის განქუთვნილი დანა და ა.შ.თვალსაჩინოებისათვის მაგალითად მოვიყვან ამონარიდს ესპანური კანონმდებლობიდან:

ესპანეთში არსებობს მკაცრი კანონები, რომლებიც კრძალავს armas blancas, ან საბრძოლო დანების ტარებას და კრძალავს გარკვეული დანების დამზადებას, გაყიდვას, ფლობას ან გამოყენებას, რომლებიც კლასიფიცირებულია როგორც აკრძალული იარაღი. Armas blancas და სხვა ბასრი ინსტრუმენტები ან საჭრელი იარაღები შეიძლება თავისუფლად შეიძინოს და ფლობდეს იმ პირობით, რომ ისინი არ არიან აკრძალული იარაღის სიაში, არ არიან შეძენილი ან ფლობენ არასრულწლოვანებს, ინახება სახლში

iკოლექციის მიზნით და არ ტრანსპორტირდება საზოგადოებრივ გზებზე. ზოგადად კანონის საწინააღმდეგოა ნებისმიერი სახის დანის საჯაროდ ტარება, ჩვენება ან გამოყენება, განსაკუთრებით წვეტიანი პირებით დანები, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ადამიანი იმყოფება საკუთარ საკუთრებაში ან არ მუშაობს ან ეწევა კანონიერ სპორტულ საქმიანობას, რომელიც მოითხოვს ასეთი დანის გამოყენებას.

აკრძალული იარაღის სია გვხვდება “Anexo I - Armas prohibidas of Real Decreto 137/1993 Por El Que Se Aprueba EL Reglamento de Armas“ , რომელიც კრძალავს ხმლის ხელჯოხების, ავტომატური დანების დამზადებას, იმპორტს, განაწილებას, გაყიდვას, ფლობას და გამოყენებას. (გამრთველი პირები), ასევე

ნებისმიერი ტიპის ხანჯლები. დანები 11 სმ (4,3 ინჩი) ან ნაკლები სიგრძის ორმაგი წვეტიანი პირით (გაზომილი სახელურის წინა ბოლოდან დანის წვერამდე) ითვლება armas blancas, რომელიც შეიძლება იყოს საკუთრებაში, მაგრამ არ ტარდება საჯაროდ. კანონი ასევე კრძალავს გასაშლელი დანების გაყიდვას, რეკლამას, გაყიდვას, ფლობას და გამოყენებას 11 სმ-ზე მეტი სიგრძით, სახელურის სამაგრიდან ან ზემოდან დანის წვერამდე. აკრძალული დანების სიიდან გარკვეული გამონაკლისები არსებობს დანების კანონიერი კოლექციებისა და ისტორიული არტეფაქტებისთვის, რომლებიც რეგისტრირებულია Guardia Civil-ში ექსკლუზიურად საკუთარ სახლში შესანახად.

სამოქალაქო პირებს ეკრძალებათ ქონდეს დანები, მაჩეტები და სხვა დანებიანი იარაღი, რომლებიც ოფიციალურად გაცემულია პოლიციის, სამხედრო და სხვა ოფიციალური ორგანოებისთვის სპეციალური ლიცენზიის გარეშე. ასეთი იარაღის რეალიზაცია მოითხოვს ოფიციალური იარაღის მოწმობის წარდგენას, რომელიც სათანადოდ ადასტურებს იმ პირის ვინაობას და სტატუსს, რომელსაც აქვს უფლება ჰქონდეს ასეთი იარაღი.

Author's name: **Davit Jakonia**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University, Third year law BA student
e-mail: davit.jakonia@gttu.edu.ge
Supervisor: **Giorgi Svianidze**
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Doctor of Law, Assistent Professor
e-mail: Giorgi Svisanadze@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

DEFINITION OF COLD WEAPON AND KNIFE IN ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS

According to Article 181[1] of the Code of Administrative Offenses, carrying a cold weapon in the street, yard, stadium, square, park, educational institution, court, airport, cinema, theater, concert hall, cafe, restaurant, all types of public transport, bus station, railway station and other public gatherings In some places, it leads to administrative fines (administrative fines apply to persons from the age of 16)

In relation to this article of the code, we would not have any questions at all if it were not for the absence of some kind of regulation regarding the classification of knives. At the November 2022 plenary session, the Deputy Minister of Internal Affairs introduced the amendments to the Code of Administrative Offenses to the deputies. Legislation. This is certainly good, except for one thing. In the mentioned countries, which were mentioned, this point is regulated in their legislation, and their codes distinguish and explain in detail what is a cold weapon, what is an economic tool (e.g. stationery knife), what is intended for a specific activity. For knives, etc., I will give an example of an excerpt from the Spanish legislation:

Spain has strict laws that prohibit the carrying of armas blancas, or combat knives, and prohibit the manufacture, sale, possession, or use of certain knives that are classified as prohibited weapons.[56][57] Armas blancas and other sharp instruments or cutting tools may be freely acquired and possessed provided they are not on the list of prohibited weapons, are not purchased or owned by minors, are kept at home for exclusive collection purposes, and are not transported on public roads. It is generally against the law to carry, display or use any kind of knife in public, especially knives with pointed blades, unless one is on one's own property or working or

engaged in a legal sporting activity that requires the use of such a knife.

The list of prohibited weapons can be found in Anexo I - Armas prohibidas of Real Decreto 137/1993 Por El Que Se Aprueba EL Reglamento de Armas, which prohibits the manufacture, import, distribution, sale, possession and use of sword canes, automatic knives. (switch blades), as well as any type of daggers. Knives with double pointed blades 11 cm (4.3 in) or less in length (measured from the front end of the handle to the tip of the blade) are considered armas blancas, which may be owned but not carried in public. The law also prohibits the sale, advertisement, sale, possession and use of folding knives that are more than 11 cm in length from the hilt or top of the handle to the tip of the blade. Certain exceptions to the list of prohibited knives exist for legitimate knife collections and historical artefacts registered with the Guardia Civil exclusively for home storage.

Civilians are prohibited from possessing knives, machetes and other bladed weapons officially issued to the police, military and other official authorities without a special license. The sale of such weapons requires the presentation of an official weapons certificate, which properly confirms the identity and status of the person entitled to possess such weapons.

ბიზნესის, სოციალურ და
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა სკოლა

სექცია: სოციალურ და ჰუმანიტარულ მეცნიერებები

(ჟურნალისტიკა, მასობრივი კომუნიკაცია, ფილოლოგია)

School of Business, Social Sciences and Humanities

Section: Social Sciences and Humanities

(Journalism, Mass Communication and Philology)

ავტორი: **ანუკი გაგულიძე**
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტი
ჟურნალისტიკა, მასობრივი კომუნიკაცია
მაგისტრატურის მეორე კურსი
ელფოსტა: nukigagulidze5@gmail.com
ხელმძღვანელი: **ლაურა კუტუბიძე**
ასოცირებული პროფესორი
kutubidzelaura@gmail.com
Kitubidye laura“gmail.com
თბილისი, საქართველო

ნიკო ნიკოლაძის ცხოვრების გზის მოკლე რეტროსპექტივა

ნიკო ნიკოლაძის ცხოვრების გზის მოკლე რეტროსპექტივა პუბლიცისტი, საზოგადო მოღვაწე, კრიტიკოსი, პოლიტიკოსი, ქალაქ ფოთის თავი და საქართველოს პარლამენტის წევრი, ნიკო ნიკოლაძე დაიბადა 1843 წლის 27 სექტემბერს ქუთაისში. მისი მამა იაკობ ნიკოლაძე იმდროისთვის ერთ-ერთი პირველი იყო, რომელმაც ვაჭრობას მიჰყო ხელი. იაკობ ნიკოლაძეს კარგად ესმოდა, თუ რას ნიშნავდა ადამიანისთვის განათლება, სწორედ ამიტომ ცდილობდა შვილისთვის ყველანაირი პირობა შეექმნა, რათა განათლება მიეღო. მე-6 კლასელ ნიკოს ჯანმრთელობის პრობლემა შეექმნა და ერთი წლის განმავლობაში ვერ ახერხებდა გიმნაზიაში სიარულს. მიუხედავად ამისა ამ პერიოდში ბევრს კითხულობდა. სწორედ მაშინ გააგზავნა ჟურნალ „ცისკარში“ თავისი პირველი ნაშრომი. აქედან დაიწყო ნიკო ნიკოლაძის როგორც პუბლიცისტის მოღვაწეობა. მას შემდეგ რაც უკვე საზოგადოებისთვის ცნობილი პუბლიცისტი გახდა, ამბობდა: „ყველაზე მეტად, სულით და გულით ჟურნალისტობა მინდა, ჩემი ეს პროფესია დღეს არავის სჭირდება. როგორც ჩანს, ან ძალიან ადრე დავიბადე, ან ძალიან დავიგვიანე“. ცნობილი მკვლევარი ზაქარია ჭიჭინაძე ნიკო ნიკოლაძის საქმიანობას და მოღვაწეობას შემდეგნაირ შეფასებას აძლევს: „ქართველთა

ცხოვრებას დღეს არ უნდა მოვლენოდა ეს მოღვაწე მწერალი. დღევანდელი ჩვენი გაუნათლებითი გონებითი ძალა ასეთ პირების მიღებას და ქონვის ღირსი არ არის." შეიძლება ითქვას, რომ მთელი მისი მოღვაწეობა დაფუძნებულია ერთ იდეაზე საქართველო გახდეს იმ სამაყროს ნაწილი, რასაც ევროპა და ევროპული ცივილიზაცია ჰქვია. ამ საუკუნეში, ამ წლებში ზუსტად იგივე პრობლების წინაშეა ჩვენი ქვეყანა, დღესაც კამათის საგანი ხდება, როგორ გავხდეთ ევროპის ნაწილი, როგორ დავიბრუნოდ ჩვენი პატარა ადგილი დიდ ევროპაში. ამ დროს კი ნიკო ნიკოლაძე ევროპულ ღირებულებებზე ორი საუკუნის წინ გვესაუბრებოდა.
Sample design:

Author's name: **Anuki Gagulidze**
Guram Tavartkiladze Teaching University
Journalism, Mass Communication,
Master's degree, Second year
e-mail: nukigagulidze5@gmail.com
Supervisor: **Laura Kutubidze**, Professor
e-mail: kutubidzelaura@gmail.com
Tbilisi, Georgia

A BRIEF RETROSPECTIVE OF NIKO NIKOLADZE'S LIFE PATH

A brief retrospective of Niko Nikoladze's life path. Niko Nikoladze, publicist, public figure, critic, politician, head of the city of Poti and member of the Parliament of Georgia, was born on September 27, 1843 in Kutaisi.

His father, Jacob Nikoladze, was one of the first at that time to start trading. Jacob Nikoladze understood well what education meant for a person, that's why he tried to create all conditions for his son to get an education.
6th grader Niko had a health problem and was unable to attend gymnasium for a year.
Nevertheless, he read a lot during this period. It was then that he sent his first paper to the "Ciskar" magazine. This is where Niko Nikoladze's work as a publicist began. After he became a well-known publicist, he said: "Most of all, I want to be a journalist with my heart and soul, nobody needs this profession of mine today. It seems that I was either born too early or too late."
The well-known researcher Zakaria Chichinadze gives the following assessment to Niko Nikoladze's activities and work:
"This active writer should not have appeared in the life of Georgians today.
It can be said that his entire work is based on one idea to make Georgia a part of the center called Europe and European civilization. In this century, in these years, our country is facing exactly the same problems, even today it is a subject of debate, how to become a part of Europe, how to regain our small place in the big Europe. At that time, Niko Nikoladze was talking to us about European values two centuries ago.

ელენე მეგრელიშვილი
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტი
ჟურნალისტიკის მიმართულება, მეოთე კურსი
e.megrelishvili@gmail.com

ხელმძღვანელი: **მარინა ვეკუა**
ჟურნალისტიკის დოქტორი,
გთუნი პროფესორი,
vekmar@hotmail.com
თბილისი, საქართველო

საინფორმაციო სააგენტოს წარმოშობა და განვითარება

21-ე საუკუნე ინფორმაციის მოზღვავების ეპოქაა. ახალი ამბავი იმდენად მნიშვნელოვანია, რომ თითოეული სოციალური ქსელის მომხმარებელი ამბის გადამტან, გამავრცელებელ, „მინი" ჟურნალისტად იქცა. ამ საუკუნეში განსაკუთრებით გააქტიურდა საინფორმაციო სააგენტოების როლი, რადგან სწორედ ეს უკანასკნელია სწორი, დაზუსტებული და ოპერატიული ინფორმაციის წყარო. ნაშრომში საფეხურებრივად წარმოდგენილი და განხილულია საინფორმაციო სააგენტოების (როგორიცაა: „როიტერი; „იტარ-ტასი"; „სპუტნიკი"; ინტერპრესნიუსი"; „Qartli.ge" და სხვები) წარმოშობა, განვითარება და მნიშვნელობა.
ნაშრომში განხილულია დღევანდელი საინფორმაციო სააგენტოები, როგორც მნიშვნელობის, აგრეთვე ჩვენთვის აქტუალობის მიხედვით, მაშასადამე, მკითხველს ექმნება მყარი წარმოდგენა თუ საიდან მიიღოს ინფორმაცია, როგორ მოიძიოს კონკრეტული ახალი ამბავი, რომელ სააგენტოს ენდოს და ა.შ. ამასთანავე იცოდეს მათი როლი და მნიშვნელობა დღევანდელ საუკუნეში. საინფორმაციო სააგენტოებს თითქმის ორ საუკუნოვანი ისტორია აქვთ. მისი როლი განვითარებულ სამყაროში ძალიან დიდია, როგორც იტყვიან ვინც შეიარაღებულია ის დაცულია, ხოლო შეიარაღების ერთ-ერთი ტიპი, სწორი, თანმიმდევრული, გააზრებული, ნათელი ინფორმაციის მოგროვება და მიღებაა, ამ ყოველივეს სწორად წარმართვაში კი საინფორმაციო სააგენტოს ლომის წვლილი მიუძღვის.

Elene Megrelishvili
Guram Tavartkiladze
Tbilisi Teaching University
Journalism course, fourth year
e.megrelishvili@gmail.com
Supervisor: **Marina Vekua**
Doctor of Journalism, Professor GTUNI,
vekmar@hotmail.com
Tbilisi Georgia

ORIGIN AND DEVELOPMENT OF INFORMATION AGENCY

Creation and development of information agencies 21st century is epoch of informational abundance. News is important that every user of social network has become a spreader, "mini" journalist. In this century role of information agencies has become more important, since they are source for correct and reliable information. In this work, it is step-by-step shown and discussed creation, development and importance of information agencies ("Roiter", "Itar-Tasi", "Sputnik", "Interpressnews", "Qartli.ge").
In this paper it is discussed modern information agencies, by their importance as well as their relevance, therefore, reader will have a clear idea as to where to get infromation from, how to search for the news, which agency to trust etc. Also reader will know their role and importance in this century. Information agencies have history of almost a century. They are very important in developed world. It is said that un-armed man is an unprotected man and one way to be armed is to have correct, clear, consistent information. For this information agencies are important.

ნატო წასიძე
გურამ თავართქილაძის თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი
სპეციალობა ჟურნალისტიკა, მე-4 კურსი
natalia.tsasidze1993@gmail.com
ხელმძღვანელი: **მარინა ვეკუა**
ჟურნალუსტიკის დოქტორი, გთუნის პროფესორი
vekmar@hotmail.com
საქართველო, თბილისი

სატელევიზიო ახალ ამბებში განათლების საკითხების გაშუქების მნიშვნელოვნება

საზოგადოების ინფორმირება ქვეყანაში არსებული განათლების პოლიტიკისა და საკითხების შესახებ, სხვა დარგების მსგავსად, მედიის ფუნქციად განისაზღვრა მას შემდეგ, რაც ინფორმაციის მთავარ წყაროდ ინტერპერსონალური ურთიერთობების მნიშვნელობამ საგრძნობლად დაიხია უკან. განათლების სისტემა განიხილება, როგორც ქვეყნის უსაფრთხოებისა და მომავლის მნიშვნელოვანი კომპონენტი, როგორც ერის ინტელექტუალური პოტენციალის, მისი საერთაშორისო კონკურენტუნარიანობის გაზრდის ძირითადი ფაქტორი. ბოლო ათწლეულის განმავლობაში დაიწყო კვლევის კრიტიკული მასის გაერთიანება მედიის როლის შესახებ კონკრეტულად განათლების პოლიტიკის ფორმირებაში. საქართველოს კანონი განათლების შესახებ მოიცავს ჩანაწერს, რომლის თანახმად სახელმწიფო აცხადებს განათლების სფეროს პრიორიტეტულობას და ამის საფუძველზე წარმართავს სახელმწიფო საგანმანათლებლო პოლიტიკას. შესაბამისად, განსაკუთრებით, მოთხოვნად სატელევიზიო ახალ ამბებში განათლების საკითხების გაშუქების პრინციპები საზოგადოებისთვის ფუნდამენტურ მნიშვნელობას იძენს. ახალი ამბები უნდა წარმოადგენდეს განათლების საკითხების

შესახებ ინფორმაციის გავრცელების ძირითად საშუალებას, სადაც პრიორიტეტულად არის დალაგებული განათლების სფეროში მიმდინარე ყველა სიახლე და პრობლემებისა და გადაწყვეტილებების შესახებ ინფორმაცია. საერთაშორისო და ადგილობრივი მკლევარების ნაშრომებში, არსებობს კვლევაზე დაყრდნობილი მტკიცებულება, რომ განათლების საკითხების გაშუქება არ არის ზემოთ მოყვანილი ამოცანის ადეკვატური. არამედ მიდრეკილია იყოს ზედაპირული, მოკლებულია მის პრაქტიკულ კონტექსტს. მედია გარემოსთან დაკავშირებულ კვლევებში, ხშირია სტატისტიკურად ურკვევი ინფორმაცია. ბოლო ათწლეულში კონკრეტულად სატელევიზიო ახალ ამბებში განათლების საკითხების გაშუქების შესახებ, კვალიფიციური კვლევა არ არსებობს. კონკრეტულად, ახალი ამბებში განათლების საკითხების გაშუქების მონიტორინგის შედეგებზე ინფორმაცია ძალზე მწირია. ჩემი თემა განიხილავს ინფორმაციას საზოგადოებრივ და კომერციული არხების ახალ ამბებში, განათლების საკითხის მონიტორინგს, გადაცემებში ინფორმაციის მასის გაზომვის პრინციპით, რაც შექმნის წარმოდგენას, მიმდინარე პერიოდში ახალი ამბების განათლების საკითხებით დაფარვის მოცულობის შესახებ.

Nato Tsasidze
Guram Tavartkiladze Teaching University
Journalism specialty, 4th year course
natalia.tsasidze1993@gmail.com
Supervisor: **Marina Vekua**
Doctor of Journalism, Professor GTUNI
vekmar@hotmail.com
Tbilisi Georgia

IMPORTANCE OF COVERAGE OF EDUCATION ISSUES IN TELEVISION NEWS

As in other fields, informing the public about the education policies and issues in the country has been defined as a function of the media after the importance of interpersonal relations as the main source of information has significantly receded. The education system is considered as an important component of the country's security and future, as the main factor in increasing the nation's intellectual potential, its international competitiveness. Over the past decade, a critical mass of research on the role of the media specifically in education policymaking has begun to coalesce. The Law of Georgia on Education includes a record, according to which the state declares the priority of the field of education and based on this, conducts the state educational policy. Therefore, the principles of covering education issues in demand TV news are of fundamental importance to society. Television news should be the main means of disseminating information about education issues, where all news and information about problems and solutions in the field of education are prioritized. There is research-based evidence in the works of international and local scholars that coverage of education issues is not adequate to the above task. Rather, it tends to be superficial, devoid of its practical context. In studies related to the media environment, statistically uncertain information is common. There is no qualified research specifically on television news coverage of education issues in the last decade. Specifically, information on the results of monitoring the coverage of education issues in the news is very scarce. My topic discusses the information in the news of public and commercial channels, monitoring the issue of education, based on the principle of measuring the mass of information in programs, which will create an idea of the volume of news coverage of education issues in the current period.

ნინო ლიპარტაშვილი

გურამ თავართქილაძის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტი
ბიზნესისა და სოციალური მეცნიერებების
ფაკულტეტი
საბაკალავრო პროგრამა „ჟურნალისტიკა“
IV კურსი
ხელმძღვანელი, **მარინე ვეკუა**, პროფესორი
marine.vekua@gttu.edu.ge

კულტურის როლი დემოკრატიული საზოგადოების განვითარების პროცესში

მედია მნიშვნელოვანი როლს თამაშობს საზოგადოებაში კულტურის მნიშვნელობის გავრცელებაში. ეს ყოველივე დაკავშირებული არის იდენტობის საკითხთან, რომელიც საზოგადოებაში წარმოქმნის ურთიერთგაგების მთავარ საფუძველს. განსხვავებული კულტურის გააზრება, აღქმა და შემდგომში აღნიშნულის გადამუშავება ადამიანებს ეხმარებათ იმაში, რომ თავიანთი იდენტობა შედარებით ზუსტად განსაზღვრონ და შემდგომ დაამყარონ კავშირი მათთვის კულტურულად ახლოს ან თუნდაც, სრულიად განსხვავებული კულტურის მქონე ადამიანებთან.

ეს საკითხი მეტად მნიშვნელოვანია სხვადასხვა საზოგადოების წარმომადგენლებთან სწორი კომუნიკაციისა და მოლაპარაკებების წარმოების თვალსაზრისით. თუმცა, იმის გათვალისწინებით, რომ ბევრ ადამიანს არ აქვს ღრმად გააზრებული თავისი პირადი კულტურული იდენტობა მათ სჭირდებათ ინფორმაცია აღნიშნულის შესახებ. ამ ინფორმაციის მოპოვება მათ თანამედროვე სამყაროში საკმაოდ მრავალფეროვანი გზების გამოყენებით შეუძლიათ. სწორედ ერთ-ერთი საშუალება მათთვის ინფორმაციის მოპოვების თვალსაზრისით არის სატელევიზიო გადაცემებისთვის თვალყურის დევნება.

კულტურული სიახლეები ტელევიზიით ეხება ახალი ამბების გაშუქებას. აღნიშნული კი განიმარტება ისე, როგორც გაშუქებას კულტურის სხვადასხვა ასპექტი, მათ შორის ისეთი თემების განხილვას, რომელიც უკავშირდება სხვადასხვა სფეროს. აღნიშნულ სფეროებად ხშირ შემთხვევაში მიიჩნევენ არა მხოლოდ ხელოვნებას, არამედ ლიტერატურას, საზოგადოების ადათ წესებს, მოდას და სხვას. ამ ყოველივეს მთავარ მიზანს წარმოადგენს მაყურებლებისთვის იმ ინფორმაციის მიწოდებას, რომელიც მნიშვნელოვანია მათთვის კულტურის შესახებ სიახლეების გაგებაზე, არსებული ცოდნის გაღრმავებაზე ან ახალი საკითხების შესწავლაზე.

კულტურა უმეტეს წილად ორიენტირებული არის ისეთი თემების განხილვაზე, რომელიც საზოგადოების საჭიროებებს არის მორგებული. რომ არა ამ თემების შესახებ ინფორმაციის გავრცელება და მათი შესაბამისი აუდიტორიისთვის მიწოდება კულტურის სფეროს განვითარების ტენდეციის შემცირება. ტელევიზია უზრუნველყოფს იმას, რომ ადამიანები არ ჩამორჩნენ არსებულ ტენდეციებს და მუდმივად ჰქონდეთ ინფორმაცია ქვეყანასა და უშუალოდ სამყაროში მიმდინარე მოვლენების შესახებ. რაც აძლევს ადამიანებს ერთგვარი შედარებითი ანალიზის გაკეთების შესაძლებლობას, რათა მათ შეძლონ შეადარონ ერთმანეთს ის არსებული გარემო, რომელიც მათ ირგვლივ არსებობს. დემოკრატიულობა გამოიხატება იმ თვალსაზრისით, რომ ისინი სატელევიზიო ახალ ამბებში იღებენ ინფორმაციას და შემდგომში მათზე არის დამოკიდებული ის, თუ როგორ შეაფასებენ აღნიშნულს და რა სახის დასკვნას გამოიტანენ ამ ყოველივეს მიმდინარეობის შესახებ.

Nino Lipartashvili
Guram Tavartkiladze Teaching University,
Faculty of Business and Social Sciences
Bachelor program "Journalism"

IV course
Supervisor, **Marine Vekua**, Professor
marine.vekua@gttu.edu.ge

THE ROLE OF CULTURE IN THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF A DEMOCRATIC SOCIETY

Media plays an important role in spreading the meaning of culture in the society. All this is related to the issue of identity, which forms the main basis of mutual understanding in society. Understanding, perceiving and then processing a different culture helps people to define their identity relatively accurately and then establish a connection with people who are culturally close to them or even with a completely different culture.

This issue is very important in terms of proper communication and negotiations with representatives of different communities. However, given that many people do not have a deep understanding of their personal cultural identity, they need information about it. They can obtain this information in the modern world using quite a variety of ways. One of the ways for them to get information is to watch TV shows.

Cultural news on television refers to news coverage. This is defined as the coverage of various aspects of culture, including the discussion of topics related to various fields. In many cases, not only art, but also literature, social customs, fashion and others are considered to be the mentioned fields. The main purpose of all this is to provide the viewers with the information that is important for them to understand the news about the culture, to deepen the existing knowledge or to study new issues.

Culture is mostly focused on discussing topics that are tailored to the needs of society. If it were not for the dissemination of information about these topics and their delivery to the relevant audience, the tendency of the development of the cultural sphere would be reduced. Television ensures that people do not fall behind

the current trends and constantly have information about the current events in the country and the world. Which gives people the opportunity to make a kind of comparative analysis so that they can compare the existing environment that exists around them. Democracy is expressed in the sense that they receive information on television news and then it depends on them how they will evaluate it and what kind of conclusion they will draw about the progress of all this.

ლევან ყაულაშვილი
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი
ბიზნესისა და სოციალური მეცნიერებების ფაკულტეტი,
ჟურნალისტიკის მიმართულება,
მეოთხე კურსი levan.kaulashvili@gttu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **ლაურა კუტუბიძე,**
ჟურნალიტიკის დოქტორი,
ასოცირებული პროფესორი
kutubidzelaura@gmail.com
თბილისი, საქართველო

XIX საუკუნის ეროვნული წერილები ქართულ პუბლიცისტიკაში

ჟურნალისტიკა, როგორც პროფესია საუკუნეების განმავლობაში ყალიბდებოდა, მისი, როგორც დარგის ჩამოყალიბება ჩვენი კვლევის საგანი არ არის, მაგრამ მნიშვნელოვანია განვიხილოთ ჟურნალიტიკა, როგორც სახელმწიფოებრიობის, ეროვნული საკითხების მყარი დუღაბი და სულისკვეთების გამაძლიერებელი. საკითხი მნიშვნელოვანია თავისთავად და განსაკუთრებით დღეს, როდესაც ეროვნულობა, თვითშეგნება თანდათან უფასურდება, მაშინ, როდესაც ე.წ. „აგენტების

კანონი“ განიხილება და მოსახლეობა ამ ყოველივეს პროტესტით ხვდება.
ნაშრომი საშუალებას გვაძლევს დავინახოთ რა მნიშვნელობა აქვს ისტორიის არ დავიწყებას და სამაგიდო ნიმუშად გქცევას დღევანდელობაში. ფესვებს ვუბრუნდებით საჭიროებიდან და ამასთანავე ვიხსენებთ დიდი ილიას სიტყვებს: „დავიწყება ისტორიისა, თავისის წარსულისა, და ყოფილის ცხოვრების აღმოფხვრა ხსოვნისაგან - მომასწავებელია ერის სულით და ხორცით მოშლისა. დარღვევისა და მთლად წარწყმედისაცა. წარსული - მკვიდრი სამირკველია აწმყოსი, როგორც აწმყო - მომავლისა.“ (ჭავჭავაძე 1987, 165). ვეცნობით იმ დროინდელ მოწინავე წერილებს და ჩვენს თვალწინ იშლება დიდებული ხანა, როდესაც პრესა ჭეშმარიტად სამშობლოს სამსახურში იყო, როდესაც გაზეთი რეალობას გადმოგვცემა, როდესაც ჟურნალიტიკა სახლემწიფოებრივი საქმის თანამებრძოლი იყო. სწორედ „ივერიის“, „დროების“, „საქართველოს მოამბის“ რედაქცია იყო მეფის რუსეთისაგან ჩაგრული ქართული ინტელიგენციის თავშესაფარი და მათი გაცრეცილი ფურცლები კი თავსაყუდელი.

Levan Kaulashvili
Tbilisi Educational University named after Guram Tavartkiladze
Faculty of Business and Social Sciences,
Journalism course, fourth year
levan.kaulashvili@gttu.edu.ge
Supervisor: **Laura Kutubidze**, Doctor of Journalism,
Unaffiliated Associate Professor of GTUNI
kutubidzelaura@gmail.com
Tbilisi Georgia

19TH CENTURY NATIONAL LETTERS IN GEORGIAN JOURNALISM

Journalism as a profession has been formed for centuries, its formation as a field is not the subject of our research, but it is important to consider journalism as a solid boiling point of statehood, national issues and a booster of spirit. The issue is important in itself and especially today, when nationality, self-awareness is gradually devalued, when the so-called "Agents' Law" is being discussed and the population is protesting all this.

The work allows us to see how important it is not to forget history and to be a role model in today's world. We return to the roots out of necessity, and at the same time we recall the words of the great Ilia: "Forgetting history, one's past, and erasing the former life from memory - leads to the destruction of the nation in spirit and flesh." of violation and complete destruction. The past is the native foundation of the present, as the present is of the future." (Chavchavadze 1987, 165). We get to know the advanced writings of that time and a glorious age unfolds before our eyes, when the press was truly at the service of the motherland, when the newspaper conveyed the reality, when journalism was a comrade in arms of the state. It was the editorial offices of "Iveria", "Drobe", "Georgia Moambi" that were the refuge of the Georgian intelligentsia oppressed by Tsarist Russia, and their faded pages were their shelter.

მარიამ მონიავა
გურამ თავართქილაძის თბილისი
სასწავლო უნივერსიტეტი,
ბიზნესისა და სოციალური მეცნიერებების ფაკულტეტი
სამაგისტრო პროგრამა
ელფოსტა: mmoniava91@gmail.com
ხელმძღვანელი: **მარინე ვეკუა**
ჟურნალისტიკის დოქტორი
გთუნი პროფესორი
ელფოსტა: vekmar@hotmail.com

თბილისი, საქართველო

National Geographic ჟურნალის განვითარების ეტაპები

National Geographic(ჟურნალი)- დაარსდა 1888წლის ოქტომბერში National Geographic Society მიერ. ჟურნალის მწერლებმა, ფოტოგრაფებმა და პროდიუსერებმა მსოფლიოში მილიონობით ადამიანთან ინფორმაციის მიტანით შეასრულეს დამფუძნებლების ხედვა გეოგრაფიული ცოდნის გავრცელების გაზრდის შესახებ.

ჟურნალის 130 წელზე მეტი ისტორია დაყოფილია განვითარების რამდენიმე ეტაპად: ჟურნალის შექმნა, ჟურნალის ზრდა, გაფართოება სხვა ქვეყნებში, გარემოსდაცვით თემებზე გადასვლა, ვიდეო კონტენტის განვითარება, ციფრული განვითარება.

ჟურნალი დაარსდა სამეცნიერო ცოდნისა და განათლების ხელშეწყობისთვის. არსებობის პირველ წლებში ჟურნალი ორიენტირებული იყო მსოფლიოს საიდუმლოებების შესწავლასა და გამჟღავნებაზე, ასევე სხვადასხვა ხალხის ბუნებისა და კულტურის შესახებ ცოდნის გავრცელებაზე. ჟურნალის გაფართოება სხვა ქვეყნებში მე-19 საუკუნეშივე დაიწყო და ხელმისაწვდომი გახდა აშშ-ს ფარგლებს გარეთ. 1896 წელს მექსიკაში გამოვიდა პირველი უცხოური ვერსია ესპანურად, ხოლო 1905 წელს ბელგიაში ჟურნალის ფრანგული ვერსია. მას შემდეგ ჟურნალმა დაიწყო საერთაშორისო გაფართოება და ამჟამად გამოქვეყნებულია 40 ენაზე მსოფლიოს 60-ზე მეტ ქვეყანაში. 1960-იან წლებში დაიწყო მეტი ფოკუსირება გარემოსდაცვით საკითხებზე და მისი სიუჟეტები უფრო მეტად ეკოლოგიასა და კონსერვაციაზე იყო ორიენტირებული. მსოფლიოს მიერ გარემოს დაბინძურებასთან და ბიომრავალფეროვნების დაკარგვასთან დაკავშირებული პრობლემების აღიარებამ ჟურნალის გარემოსდაცვით თემებზე გადასვლა გამოიწვია. 1990-იან წლებში National Geographic-მა დაიწყო თავისი ვიდეო შინაარსის განვითარება და შექმნა

დოკუმენტური ფილმები, სატელევიზიო შოუები და მოკლემეტრაჟიანი ფილმები, რომლებიც ავსებენ მის ბეჭდურ გამოცემას. 21-ე საუკუნის დასაწყისში National Geographic-მა დაიწყო თავისი ციფრული პლატფორმის აქტიური განვითარება, მათ შორის ვებსაიტი, მობილური მოწყობილობების აპლიკაციები და სოციალური ქსელები, რამაც მას ახალი მკითხველისა და მაყურებლის მოზიდვის საშუალება მისცა.

Mariam Moniava
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University
Faculty of Business and Social Studies
Student at Masters of Art Studies
e-mail: mmoniava91@gmail.com
Supervisor: **Marine Vekua**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University
Professor, Doctor of Art Studies
e-mail: vekmar@hotmail.com
Tbilisi, Georgia

NATIONAL GEOGRAPHIC -STAGES OF JOURNAL DEVELOPMENT

National Geographic(journal)- was founded in October 1888 by the National Geographic Society. The magazine's writers, photographers,

and producers have fulfilled the founders' vision of increasing the spread of geographic knowledge.

The journal's more than 130 years of history is divided into several stages of development: magazine creation, magazine growth, expansion in other countries, transition to environmental topics, video content development, and digital development.
The journal was founded to promote scientific knowledge and education. In the first years of its existence, the magazine was focused on the study and disclosure of the secrets of the world, as well as the spread of knowledge about the nature and culture of different peoples. The expansion of the journal began in other countries in the 19th century and became available outside the US. In 1896, the first foreign version of the magazine was released in Spanish, and 1905 the French version of the magazine in Belgium. Since then, the magazine has started an international expansion and is currently published in more than 40 languages in more than 60 countries around the world. In the 1960s, more focus began on environmental issues, and its stories focused more on ecology and conservation. The world's recognition of the problems associated with environmental pollution and biodiversity loss has led to the transition to environmental topics in the journal. In the 1990s, National Geographic began developing its video content and created documentaries, TV shows, and short films that complement its print edition. At the beginning of the 21st century, National Geographic began to actively develop its digital platform, including its website, mobile device apps, and social networks, which allowed it to attract new readers and viewers.

ავტორი: ფიდან სადიკოვა
სოხუმის სახელმწიფო უნივერისტეტი, სპეც, ინგლისური ფილოლოგია, III კურსი
ელფოსტა: Fidankyarimova160@gmail.com
ხელმძღვანელი: **მანანა შელია**
პედაგოგიკის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
ელფოსტა: sheliamanana9@gmail.com
თბილისი, საქართველო

ეპონიმები როგორც საკუთარი სახელების განსაკუთრებული კლასი

ენაში სიტყვების წარმოშობის ისტორია ყოველთვის წარმოადგენს საინტერესოს, განსაკუთრებით კი ის ლექსიკური ერთეულები, რომლებიც დაკავშირებულია საკუთარ სახელებთან, რომელიც ძალზე მნიშვნელოვანი ელემენტია ყოველი ადამიანის ცხოვრებაში.

როგორც ცნობილია, ონომასტიკა სწავლობს სახელებს, რომელიც წარმოადგენს ლექსიკოლოგიის განუყოფელ ნაწილს. სახელებს შეუძლიათ გვიამბონ ხალხის ისტორიაზე, ტრადიციებსა და წეს-ჩვეულებებზე.

სიტყვები მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ადამიანების ცხოვრებაში და ინახავს კაცობრიობის მიერ მრავალი საუკუნის განმავლობაში დაგროვილ გამოცდილებას. სიტყვას ადამიანი შეიგრძნობს, როგორც ცალკეულ ერთეულს, რადგან ის კულტურულად და ისტორიულად ჩამოყალიბებული ფენომენია. სიტყვა აფიქსირებს ადამიანების შემეცნებითი საქმიანობის შედეგებს და მისი ლექსიკური მნიშვნელობა დაკავშირებულია რეალობის გარკვეულ მოვლენებთან.

საკუთარი სახელები არის ენის ლექსიკური სისტემის განუყოფელი ნაწილი, რომელსაც აქვს მთელი რიგი სპეციფიკური თვისებები, ასახავს ადამიანების

ცხოვრებისეულ გამოცდილებას, მათ მიღწევებს მეცნიერებისა და კულტურის სხვადასხვა დარგში და ასევე გვაწვდის უამრავ ინფორმაციას ექსტრალინგვისტური რეალობის შესახებ.

ეპონიმები არის სიტყვები აღებული ისტორიული ფიგურებისა და მნიშვნელოვანი პიროვნებებისგან. ისინი ასევე შეიძლება ეხებოდეს ეპოქალურ ისტორიულ, პოლიტიკურ თუ სხვა მოვლენებს კაცობრიობის ისტორიაში. ინგლისური და ქართული ენის ლექსიკაში ათასობით ეპონიმია, რომლებიც წარმოშობილია ინგლისური გვარების გადააზრების შედეგად, რომლებიც აერთიანებს სიტყვების დიდ ჯგუფს და აღნიშნავს კაცობრიობის მატერიალური, სამეცნიერო და სულიერი ცხოვრების სხვადასხვა სფეროს. ეპონიმების დიდი ნაწილი წარმოადგენს ტერმინებს, რომლებიც უმეტეს შემთხვევაში წარმოშობილია და დაკავშირებულია ცნობილი მეცნიერების, გამომგონებლების, ექიმების სახელებთან.

ჩვენი სამეცნიერო ნაშრომი იხილავს ინგლისური და ქართული ეპონიმების ერთ-ერთ ჯგუფს გასტრონომიულ ლექსიკას, კვლევის მეთოდად შერჩეულია ლექსიკური, ეტიმოლოგიური, სემანტიკური ანალიზი, რომელიც ძირითადად აგებულია აღწერით მეთოდზე. ეპონიმები წარმოადგენს აღნიშნული ენების ლექსიკური შემადგენლობის სპეციფიურ პლასტს.

გასტრონომოული ლექსიკა ნებისმიერი ენის შემადგენელი ნაწილია და სხვადასხვა ერის სამზარეულოს განუყოფელი ნაწილი, რის გამოც არსებობს გასტრონომიის ასეთი მრავალფეროვნება.

ჩვენს მიერ მოძიებულია ეპონიმური სიტყვები - ინგლისური და ქართული გასტრონომიული ტერმინები, კერძები და სასმელები ატარებს მსოფლიოში გამოჩენილი პიროვნებების სახელებს, რომლებმაც გარკვეული როლი შეასრულეს მეცნიერებისა თუ კულტურის სფეროში.

კვლევის ობიექტია ქართული და ინგლისური წარმოშობის გასტრონომიულ ეპონიმები, რომლებიც

დაკავშირებულია კონკრეტულ, რეალურად არსებულ ადამიანთა სახელებთან.

Fudan Sadikova
Sokhumi State University
English Philology
a third-year student
e-mail: Fidankyarimova160@gmail.com
Supervisor: **Manana Shelia**
Doctor of Pedagogy, Associate Professor
e-mail: sheliamanana9@gmail.com
Tbilisi, Georgia

EPONYMS AS A SPECIAL CLASS OF PROPER NAMES

The history of the word origin in a language is always interesting, especially the lexical units associated with proper names possessing a great culture and information. Name is a very important element in every person's life.

Onomastics is the study of names, which is an integral part of lexicology. A large number of proper nouns can be found in the vocabulary of any language.

Human proper names belong to the largest fund of language vocabulary. The proper names have different origins and their distribution was determined by different conditions.

Eponyms are cultural-historical symbols that the culture of the people, their history and can tell us a lot about the national character. They participate in an active borrowing process and enrich the lexical fund of any language. In the vocabulary of the English and Georgian

languages, there are thousands of eponyms, in most cases, terms-eponyms are connected with the names of famous scientists, inventors, doctor, etc. The history of the origin of some dishes and drinks is linked to the names of real people, famous or less famous, who lived in different eras.

This paper is dedicated to Georgian and English lexical units, in particular, gastronomic eponyms, their linguistic-descriptive analysis.

The object of research is Georgian and English gastronomic eponyms from specific, actually existing names of people, drinks or food terms. In the research process, the method of etymological and semantic analysis is used, both in extralinguistic and linguistic levels.

This study has been conducted on the material of various culinary books on cookery and scientific papers.

ავტორი: ია სუდაძე
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
სპეც, ინგლისური ფილოლოგია, IVკურსი
ელფოსტა iasudadze2001@gmail.com
ხელმძღვანელი: **მაია მარღანია**
ფილოლოგიის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
ელფოსტა: maikomargania@@gmail.com
თბილისი, საქართველო

კოლორონიმები ოიკონიმებსა და ჰიდრონიმებში

გეოგრაფიული სახელების ანუ ტოპონიმების სამყარო განსაკუთრებით მრავალფეროვანი და საინტერესოა. ნებისმიერი გეოგრაფიული სახელწოდება ისტორიულად თითოეული ერის კულტურის ნაწილია. ისინი თანამედროვე

ცივილიზაციის განუყოფელი ნაწილია და წარმოადგენს უნიკალურ ტოპონიმურ გარემოს, რომლის გარეშეც შეუძლებელია კაცობრიობის არსებობა. გეოგრაფიული სახელები ასახავს ტერიტორიის პირობებს და ობიექტის თავისებურებებს, ისინი გვაწვდიან მდიდარ მასალას ბუნებრივი პირობების თავისებურებების გასაგებად.

დედამიწაზე ტერიტორიების, ხმელეთის თუ წყლების სახელწოდებები ატარებს გეოგრაფიული სახელებს, რომელთა წარმოშობა დაკავშირებულია სხვადასხვა ეპოქასა და ენასთან. ტოპონიმური ტერმინები არის ლექსიკური ერთეულების სპეციალური სისტემა, რომელიც ასახავს ადამიანის გარშემო არსებულ სამყაროს. სწორედ გეოგრაფიული ობიექტების ნომინაციის პროცესში ხდება ადამიანის აღქმა გარემომცველი რეალობის შესახებ ტოპონიმების საშუალებით.

ჩვენი ცხოვრების ბევრი ისტორიული, თუ გეოგრაფიული ადგილები ასახავს სხვადასხვა მახასიათებლებს, რომლებიც ენის საშუალებებით გამოხატავს ლანდშაფტის თავისებურებებს. ოიკონიმები და ჰიდრონიმები, რომლებიც ასახავენ სხვადასხვა ბუნებრივ ლანდშაფტს, შეიცავს ინფორმაციას სხვადასხვა ტოპონიმის ლოკალიზაციის შესახებ.

სხვადასხვა ტიპის სახელების შედარებითი შესწავლა შესაძლებელს ხდის განვსაზღვროთ სპეციფიკური თავისებურებები, რომლებიც დამახასიათებელია სხვადასხვა ენისთვის რომელთა მიხედვითაც ვითარდება ონომასტიკური სისტემები. ონომასტიკასა და გეოგრაფიას შორის კავშირი საკმაოდ მჭიდროა, რომელიც მუდმივ შესწავლას საჭიროებს.

ფერის კომპონენტის ნომინაციები გვხვდება ადამიანის ცხოვრების ყველა სფეროში და სფეროში; ისინი ასახულია ტოპონიმიკაშიც. ფერი იყო და რჩება დღესდღეობით რეალობის აღქმის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს პარამეტრად, რომელიც აისახება როგორც ენაში, ასევე, კერძოდ, გეოგრაფიულ სახელებში.

ამ ნაშრომის მიზანია საქართველოს და ინგლისურენოვანი ქვეყნების ოიკონიმების და ჰიდრონიმების ლექსიკურ-

სემანტიკური, ეტიმოლოგიური, შემეცნებითი და კომპარატიურლი ანალიზი, მათი სემანტიკური მახასიათებლების იდენტიფიცირება და შედარება.

ზოგიერთი ინგლისურენოვანი ქვეყნების და საქართველოს ოიკონიმები - ასტეონიმები, კომონიმები და ჰიდრონიმები - პელაგონიმები, ლიმნონიმები და პოტამონიმები აგებულია სხვადასხვა ფერთა გამაზე და შეფერილობებზე. კვლევის შედეგად დავადგინეთ, რომ ინგლისურენოვანი ქვეყნების ოიკონიმები ფერთა აღნიშვნებით რაოდნობით მეტია, ვიდრე საქართველოში.

Ia Sudadze
Sokhumi State University spec. English Philology, a fourth-year student
e-mail: iasudadze2001@gmail.com
Supervisor: **Maia Marghania**
Doctor of Philology, Associate Professor
e-mail: maikomargania @gmail.com
Tbilisi, Georgia

COLORONYMS IN OIKONYMS AND HYDRONYMS

The world of geographical names or toponyms is particularly diverse and interesting. Any geographical name is historically part of the culture of each nation. They are an integral part of modern civilization and represent a unique toponymic environment without which the existence of humanity is impossible. Geographical names reflect the conditions of the territory and the features of the object,

they provide us with rich material for understanding the features of natural conditions.

The names of territories, land or waters on Earth bear geographical names, the origin of which is related to different eras and languages. Toponymic terms are a special system of lexical units that reflect the world around man, his/her spatial and temporal perception; It is in the process of naming geographical objects that a person perceives the surrounding reality through toponyms.

Many historical or geographical places in our lives reflect different characteristics that express the peculiarities of the landscape through the means of language. Oikonyms and hydronyms, which depict different natural landscapes, contain information about the localization of different toponyms.

A comparative study of different types of names makes it possible to determine specific features that are characteristic of different languages according to which onomastic systems are developed. The connection between onomastics and geography is quite close, which requires constant study.

Nominations of the color component are found in all spheres and areas of human life; They are also reflected in toponymy. Color was and remains today one of the most important parameters for the perception of reality, which is reflected both in language and, in particular, in geographical names.

The purpose of this paper is to make the lexical-semantic, etymological, cognitive and comparative analysis of Georgian and British oikonyms and hydronyms and identify their semantic characteristics, compare similarities and differences.

Some English and Georgian oikonyms - asteonyms, comonyms and hydronyms - pelagonyms, limnonyms and potamonyms are built on different color elements and their hues. As a result of the research, we have determined that English-speaking countries' oikomyms with color designations are more numerous than in Georgia.

სექცია: ეკონომიკური მეცნიერებები
(ეკონომიკა, ბიზნესი და ტურიზმი)
Section: Economic Sciences

Yurchenko Lina
O. M. Beketov National University of Urban
Economy in Kharkiv,
International Economics
linaurcenko10@gmail.com
Supervisor: **Rybak Hanna**
PhD, Associate Professor
rybakai@ukr.net
Ukraine, Kharkiv

RELATIONSHIP BETWEEN BUDGET DEFICIT AND GOVERNMENT DEBT

In Ukraine, in the conditions of the economic crisis and socio-economic instability, the issue of the budget deficit is very relevant. One of the most important reasons for the imbalance of the budget of Ukraine is the growth of the state debt with the risk of non-fulfillment of debt obligations. Instead, the public debt is an integral part of the economic system, and has a direct and indirect influence on its elements, in particular, on the monetary and currency systems, the inflation rate, domestic and foreign savings, foreign investments.

Analyzing the state of the state debt (Table 1), the dynamics of the domestic debt indicates a constant growth of this indicator during the analyzed period, and the composition of the debt reveals a predominance of external debt over internal debt, which has an upward trend every year. Which, accordingly, has a greater impact on the economy and the creation of a "debt canopy" for future generations.

Table 1. State and state-guaranteed debt of Ukraine as of the end of the year (million UAH)

	2020 year	2021 year	2022 year
Internal debt	1 033 000,8	1 111 597,6	1 460 737,5
External debt	1 518 934,8	1 560 230,0	2 610 945,6
General debt	2 551 935,6	2 671 827,6	4 384 986,6

Currently, the state has to attract huge financial resources to ensure the defense capability of the country and to solve the humanitarian problems caused by the war. As a result, in 2022 budget expenditures amounted to UAH 2,410 billion. Therefore, the Ukrainian authorities are looking for resources both on the domestic and foreign financial markets. One of the tools for attracting additional funds to the state budget are the so-called military bonds, the issuer of which is the Ministry of Finance of Ukraine and are placed on the domestic market of state securities of Ukraine, and are intended exclusively for the financial support of the Armed Forces of Ukraine and the needs of the state in wartime conditions.

In Ukraine, against the background of the war with Russia, there is an increase in the internal and external debt load. According to the Ministry of Finance, the ratio of public debt to GDP in 2021 was 48.9%, and already in 2022 - 78.4%. The factors of the growth of the national debt of Ukraine are the sharp expansion of the state budget deficit and the fall in GDP.

In addition, the government is actively working to attract international financial assistance. As a result, Ukraine receives support in the war against Russia from most countries of the world, which provide humanitarian, military or financial aid.

In 2022, the general fund of the state budget received UAH 1,491 billion. Of this amount, UAH 480.6 billion was free international aid in the form of grants. The largest contribution to the

Ukrainian state budget was made by the USA, the EU, Germany, Canada and Great Britain, the aid from these countries makes up a third of the expenses of the Ukrainian consolidated budget-2022. In addition, loans were allocated to our country by the International Monetary Fund (IMF), the European Investment Bank (EIB) and the World Bank.

Other countries of the world provide invaluable support by accepting refugees, providing financial and social assistance, thereby reducing the burden on the state budget of Ukraine and reducing the debt burden. Among such countries is Georgia, which provided not only financial support, but also the opening of four Ukrainian sectors at public schools in the cities of Tbilisi and Batumi, where more than 1,550 Ukrainian children study in the Ukrainian language and according to Ukrainian curricula.

But the problem of the debt burden or the reduction of the budget deficit does not disappear, and in connection with the invasion of the Russian army in Ukraine, it grows, which requires the involvement of additional financing. It is necessary to develop alternative financing instruments and reduce the debt burden through debt restructuring, but this, according to the Government, could undermine investors' confidence in the country. However, it is worth paying attention to the fact that the low value of Ukrainian bonds indicates the willingness of creditors to carry out debt restructuring. The experience of other countries that have already faced the restructuring of foreign debt can be useful, but its implementation requires active support from foreign partners.

Maryna Holubnycha
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv
International Economics, Fourth year student
maryna.golubnycha@kname.edu.ua
Supervisor: **Yuliia Fedotova**

PhD in Economics, Associate Professor
f.lektorin@gmail.com
Kharkiv, Ukraine

MODERN DETERMINANTS AND FORMS OF INTERSTATE TRADE DISPUTES

World trade wars, as a phenomenon, have a close connection with the very essence of the process of international trade, which in turn is an integral part of international economic relations. Joining the world economic space is an incentive to intensify scientific and technological progress, is an opportunity for investment, exchange of information. However, along with the obvious positive trends, there is a risk of destabilizing influence caused not only by global crises, but also by the regulatory influence of the strongest participants in the world trade space. In the economic literature, one can sometimes find unjustified identification of the terms «contradictory situation in trade», «trade dispute», «trade conflict», «trade war». Each of these terms is used to characterize the appropriate degree of tension between countries regarding the deterioration of trade conditions and economic losses for either one or all participating countries.

The scale of an international trade dispute is determined by the number of countries that participate in them, as well as their intensity and consequences. Most often, international trade disputes arise between two parties, but there are cases when the actions of one country led to a dispute with several others. Methods of trade war are like measures of economic protectionism. Any action that is implemented to protect its economic interests automatically conflicts with an economic competitor.

Therefore, today in the use of a term to designate the problem situation in the sphere of international trade, one should be guided by assessing the degree of tension between countries.

KurbatovViacheslav
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv,
International Economics
slavikkurbatov@icloud.com
Supervisor: **Rybak Hanna**
PhD, Associate Professor
rybakai@ukr.net
Kharki, Ukraine

THE INFLUENCE OF THE DEBT LOAD ON THE COMPANY'S ACTIVITIES

Today, Ukrainian enterprises face a pressing task - maintaining competitiveness. In extremely difficult circumstances on the market, most enterprises, due to the destruction of the established system of sales of products and procurement of resources, are unable to pay bills and, as a result, debts arise.

The debt load significantly affects the investment activity of the enterprise, which reflects the degree of involvement of the enterprise in external sources of financing for the implementation of investment projects. It indicates the proportion of debt funds in the company's portfolio of financial resources, which are used to finance new projects, expand production, purchase assets, etc.

In the international space, the debt canopy (load) can be measured by various indicators. One of them is the total foreign debt, which indicates the total amount of the company's obligations to creditors from abroad. It includes both short-term and long-term liabilities. The second indicator is the ratio of external debt to total debt: This indicator indicates the share of external debt in the total amount of

the company's liabilities. The high value of this indicator indicates the significant dependence of the enterprise on external financing.

It is important to consider the distribution of external debt by creditor countries. An enterprise may have debt to creditors from different countries, and this may affect risks related to exchange rate fluctuations and political stability of different countries. And external problems can be added to internal problems.

In the case of attracting investments, creditors usually pay attention to the solvency of the enterprise and its potential, because this can provide an opportunity to service the debt: The enterprise must have sufficient resources to repay debt obligations, including interest and the principal amount.

Vladyslav Kalinin
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv
International Economics, course 1
vladyslav.kalinin@kname.edu.ua
Supervisor: **Maksym Naumov**
PhD in Economics, Associate Professor
maksim.naumov@kname.edu.ua
Kharkiv, Ukraine

FRANCHISING AS A FORM OF EXIT OF UKRAINIAN ENTERPRISES TO THE FOREIGN MARKET

Franchising is a form of organization and business management in which one of the entrepreneurs (franchisor) develops a business process model and transfers the rights to conduct business according to this model to another entrepreneur (franchisee) in a certain

territory during a certain period of time. The advantages of this form of business for the franchisor are the expansion of the distribution network, obtaining an additional channel of income from the franchisee, reducing the costs of advertising campaigns and personnel management.

Franchising activity in Ukraine began in the first years of its independence. The first franchise networks were created by foreign companies. Gradually, domestic enterprises began to be involved in franchising relations. Franchising in Ukraine became especially popular with the beginning of a full-scale war, when more than 30 Ukrainian companies sold their franchise abroad. The most successful companies were able to form a network of almost 170 retail outlets. The leaders are the company "Express Haircut", which has more than 110 establishments, as well as Burger Club with 170 salons in 5 countries of the world. The largest number of franchise points outside the country are Salateira, Freshline, G.Bar, Vynahidnyk, Indigo, Dmytro Borysov's family of restaurants. The largest number of Ukrainian franchises were purchased in Poland, Slovenia, Hungary and Kazakhstan. Negotiations are also underway with representatives of more distant countries, but they are mostly unsuccessful. Selling franchises abroad is more profitable. For example, the entry fee for the "Express Haircut" franchise in Ukraine is $1,000, while in Europe it is $5,000. The main buyers of the franchise are Ukrainians who at one time went abroad.

ავტორი: **თეა ნატმელაძე**
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის
სასწავლო უნივერსიტეტი
ბიზნესის ადმინისტრირება, მენეჯმენტი, II კურსი
t.natmeladze21@gttu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **ზურა მუშკუდიანი,** პროფესორი
zurab.mushkudiani@gttu.edu.ge

თბილისი, საქართველო

მენეჯმენტისა და ადამიანური რესურსების გაციფრულება covid-19-ის შემდგომ პერიოდში

წინამდებარე ნაშრომის თემას წარმოადგენს, მენეჯმენტისა და ადამიანური რესურსების გაციფრულება covid-19-ის შემდგომ პერიოდში. ყურადღება გამახვილებული იქნება, გაციფრულების წარმოშობასა და მის განვითარებაზე. მნიშვნელოვანი ყურადღება დაეთმობა ასევე გაციფრულების გავლენას მენეჯმენტსა და ადამიანური რესურსებზე.

გაციფრულება წარმოიშვა XX საუკუნის შუა ხანებში კომპიუტერის გამოგონების შემდეგ, როცა ჩვენ უკვე დავიწყეთ ელექტრონული ფოსტისა და სხვადასხვა პროგრამების გამოყენება, რომელიც გვიადვილებდა საქმის შესრულებას. „გლობალური პანდემია“ გახდა მიზეზი იმისა, რომ გაციფრულებას მნიშვნელოვანი ადგილი დაეკავებინა საზოგადოების ცხოვრებაში.

კოვიდ პანდემიამ შეცვალა ხედვა „ეს შეუძლებელია!“, ახალმა გამოწვევამ შეცვალა მოსაზრება, რომ შეუძლებელია ვირტუალური ტრენინგი, გასაუბრება, შეხვედრა და ასე შემდეგ. დღევანდელი მონაცემებით, ხალხს იმის ალტნერნატივა მიეცა, რომ მათ შეუძლიათ იმუშაონ, როგორც ოფისში, ისე სახლიდან გაუსვლელად, ამის ნიადაგზე წარმოიშვა სიტყვა „ჰიბრიდული“, რომელიც სწორედ ამ მდგომარეობას გულისხმობს მუშაობა ოფისში და მუშაობა დისტანციურად.

კოვიდ-19 -ის პანდემიამ დააჩქარა ბიზნეს ოპერაციების სხადასხვა ასპექტის გაციფრულება, მათ შორის მენეჯმენტი და ადამიანური რესურსები. ადამიანური რესურსების გაციფრულებას, შეუძლია მრავალი სარგებელი შესთავაზოს ორგანიზაციებს, მათ შორის გაუმჯობესებული ეფექტურობა, ხარჯების დაზოგვა, HR მონაცემების გაზრდილი სიზუსტე და თანამშრომლების უკეთესი ჩართულობა და შენარჩუნება.

ამასთან ერთად მნიშვნელოვანია იმის უზრუნველყოფა, რომ ნებისმიერი ციფრული ინსტრუმენტი, რომელიც გამოიყენება HR-ისთვის, იყოს უსაფრთხო შეესაბამებოდეს მონაცემთა კონფიდენციალურობის რეგულაციებს და არ გამოიწვიოს პირადი შეხების დაკარგვა, რაც მნიშვნელოვანია ადამიანური რესურსების ეფექტური მართვისთვის. HR მიმართულების გაციფრულების პროცესი ოთხი ფაზისგან შედგება ესენია: ეფექტურობა, ეფექტიანობა, ინფორმირება და ურთიერთობა.

პანდემიის დროს, დისტანციურმა მუშაობამ აუცილებელი გახადა მენეჯერებისთვის, რომ შეძლონ თავიანთი გუნდების ვირტუალურად მართვა, ამ ყველაფერმა განაპირობა ციფრული მენეჯმენტის ინსტრუმნეტების შემუშავება, რომელიც მენეჯერებს საშუალებას აძლევს ეფექტურად აკონტროლონ და დაუკავშირდნენ თავიანთ გუნდებს. ციფრული მართვის ინსტრუმენტი, როგორიცაა საკომუნიკაციო პლათფორმები, რომლებიც მენეჯერებს იმის ფუფუნებას უქმნის, რომ აკონტროლონ გუნდები, მისცენ დავალებები და იმუშაონ ოპერატიულად მათთან ერთად.

Author: **Tea Natmeladze**
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University
Business Administration, Management, II course
t.natmeladze21@gttu.edu.ge
Supervisor: **Zura Mushkudiani**, Professor
zurab.mushkudiani@gttu.edu.ge
Tbilisi Georgia

Digitization of management and human resources in the post-covid-19 period

"The topic of the upcoming work refers to the digitalization of management and human resources after COVID-19. Special attention

should be paid to the implementation and integration of digitalization into management and human resources. The importance of the impact of digitalization on management and human resources should also be emphasized.

Digitization became important during the mid-20th century when computer usage became widespread, particularly after the adoption of email and other programs that facilitated work completion. The "global pandemic" became a reason why encryption occupied an important place in public life.

The COVID pandemic has changed the perception of "this is impossible!". The new reality has changed the approach that virtual training, meetings, communication, and so on are impossible. With today's technology, people have been given an alternative to work as if they were in the office, even when they are working remotely from home. The word "hybrid" has emerged as a solution to this situation, which precisely reflects the work both in the office and remotely.

The pandemic of COVID-19 has affected various aspects of business operations, including management and human resources. The digitization of human resources can offer multiple benefits to organizations, including improved efficiency, cost savings, increased accuracy of HR data, better engagement and retention of employees. It is also essential to ensure the security and confidentiality of HR data by adhering to regulatory requirements and avoiding the misuse of personal information, which is crucial for the effective management of human resources.

During the pandemic, it became necessary for remote work to be implemented by managers so that they could manage their teams virtually. This prioritized the development of digital management tools, which allow managers to effectively control and connect with their teams, giving them the ability to manage their groups. Digital management tools such as communication platforms that streamline team management, assign tasks, and allow for real-time collaboration are becoming increasingly popular.

მარიამ ედიშერაშვილი
გურამ თავართქილაძის თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი,
ბიზნესის ადმინისტრირება, მენეჯმენტი, III კურსი
edisher.bendianishvili.1@iliauni.edu.ge
დიანა ისაშვილი
გურამ თავართქილაძის თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი,
ბიზნესის ადმინისტრირება, მენეჯმენტი, II კურსი
d.isashvili21@gttu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **ნათია სურმანიძე**
ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული
პროფესორი
natia.surmanidze@gttu.edu.ge
თბილისი საქართველო

პოსტპანდემიური ტურიზმის შესაძლებლობები

2020 წელს კოვიდ პანდემიის გავრცელებამ მნიშვნელოვნად შეაფერხა სტაბილურობა ტურიზმის ინდუსტრიაში, რადგან კომპანიებს არ ჰქონდათ გამოცდილება პანდემიის პირობებში მუშაობის და გაუჭირდათ კრიზისის დაძლევა, ამიტომ ტურიზმმა გამოიყენა შემუშავებული მეთოდები, მათ შორის ინფორმაციის არეალი და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები. ხელოვნური ინტელექტი კიდევ უფრო მეტ შესაძლებლობებს მოუტანს ტურიზმს რესურსების ეფექტიანი გამოყენების თვალსაზრისით. ძებნის სისტემების ოპტიმიზაცია, მომხმარებელზე გენერირებული კონტენტის საიტები, რობოტიკა, ჭკვიანი ტექნოლოგიები და ვირტუალური რეალობა. Wells Fargo-ს მარკეტინგის ხელმძღვანელი ჯეიმი მოლდავსკი ამბობს: კრიზისს ჩვენ ვერ ავირჩევთ, მაგრამ მისი მართვა, ანტიკრიზისული სტრატეგიის შემუშავება ჩვენს ხელშია - სწორედ ესაა გადამწყვეტი. კრიზისულ სიტუაციაში

ხდება ინფორმაციის მოძრაობის პროცესის აჩქარება. ტურიზმში მოღვაწე კრიზისების მართვის ჯგუფები ორიენტირებულნი იყვნენ ტურიზმის როგორც წარსულსა და აწმყოზე ასევე მის მომავალზე. მათ ერთმანეთთან დააკავშირეს რაოდენობრივი სამეცნიერო რუქა და ხარისხობრივი, სტრუქტურული რუკების მეთოდოლოგიები.

COVID-19 -ით გამოწვეული პანდემია ჯანდაცვის სფეროში მიმდინარე გლობალური კრიზისი იყო, მაგრამ ამავე დროს მან საფრთხის წინაშე დააყენა ბიზნესსაქმიანობები როგორც მცირე, ისე ფართო მასშტაბით. მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს არაერთი ნაშრომი ტურიზმის სფეროში საფრთხეებთან ბრძოლის შესახებ, კოვიდ პანდემიამ შეძლო სრულიად ინოვაციური მეთოდების დანერგვა კრიზისთან საბრძოლველად. მეცნიერებმა შექმნეს რამდენიმე ახალი და უნიკალური კვლევის მიმართულებები და დაიდო უნიკალური შედეგები. მაგალითად ტურიზმის სფეროში შეიქმნა ახალი გაიდლაინი - კრიზისის მენეჯმენტის სახელმძღანელო, რომელმაც პოპულარობა მოიპოვა როგორც თეორიული ბაზისის თვალსაზრისით, ისე პრაქტიკაში გამოყენების კუთხით. კოვიდ პანდემიის შემდგომ შემუშავებული უახლესი მეთოდოლოგიური სახელმძღანელოები სამომავლოდ გაამარტივებს კომპანიების მდგომარეობას ფორსმაჟორულ სიტუაციებთან გამკლავებისას, რაც ტურიზმის სფეროს მეტად მდგრადსა და სტაბილურს გახდის. ტურიზმის სექტორს ნამდვილად შესწევს მოულოდნელ მოვლენებთან ადაპტაციის უნარი, რაც პანდემიამ დაადასტურა კიდეც. ამ ეტაპისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ყურადღება მიექცეს ისეთ კომპანიებს, რომლებიც ადგილობრივ ბუნებრივ და კულტურულ მემკვიდრეობაზე დაფუძნებულ ეკოტურიზმის პროდუქტებს სთავაზობენ მომხმარებლებს და რაც მთავარია, ხელს არ შეუწყობს დესტინაციების გადატვირთვას. ასევე, ძალზე მნიშვნელოვანია, ტურისტულმა კომპანიებმა უფრო მგრძნობიარე გახადონ მათი პროდუქტები მომავალი პანდემიებისთვის. კომპანიების მთავარი ამოცანა კი როგორც

მიწოდების, ისე მოთხოვნის თვალსაზრისით, რეალურად, მდგრადი პროფილისკენ უნდა იყოს მიმართული, რომელიც ადვილად მოახდენს ახალი გამოწვევების შედეგად წარმოქმნილ ცვლილებებთან ადაპტირებას.

Mariam Edisherashvili
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University,
Business administration, management,
III course BA Student
edisher.bendianishvili.1@iliauni.edu.ge
Diana Isashvili
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University,
Business administration, management
II course BA Student
d.isashvili21@gttu.edu.ge
Supervisor: **Natia Surmanidze**
Academic Doctor of Economics, Associate Professor
natia.surmanidze@gttu.edu.ge
Tbilisi Georgia

OPPORTUNITIES FOR POST-PANDEMIC TOURISM

In 2020, the spread of the Covid pandemic significantly disrupted the stability of the tourism industry, as companies did not have experience in working in pandemic conditions and found it challenging to overcome the crisis, so tourism used developed methods, including the area of information and communication technologies. Artificial intelligence will bring even more opportunities to tourism in terms of efficient use of resources: Search Engine Optimization, User Generated Content Sites, Robotics, Smart Technologies, and Virtual Reality. Jamie Moldavsky, head of Wells Fargo's marketing, says: We cannot choose the crisis, but managing it, developing an anti-crisis strategy is in our hands - that is what is crucial. In a crisis, the process

of information movement is accelerated. Crisis management teams working in tourism focused on the past, present, and future of tourism. They combined quantitative scientific mapping and qualitative structural mapping methodologies.

The COVID-19 pandemic has been an ongoing global health crisis, but at the same time, it has put small and large businesses at risk. While there are several works on combating threats in the field of tourism, the Covid pandemic has introduced completely innovative methods to combat the crisis. Scientists have created several new and unique research directions and have produced remarkable results. For example, in the field of tourism, a new guideline was created - a crisis management manual, which gained popularity both in terms of theoretical basis and practical application. The latest methodological manuals developed after the Covid pandemic will simplify the situation of companies in the future when dealing with force majeure situations, making the tourism sector more sustainable and stable. The pandemic has proven that the tourism sector can adapt to unexpected events. At this stage, it is imperative to pay attention to companies that offer consumers ecotourism products based on local natural and cultural heritage and, most importantly, do not contribute to the overcrowding of destinations. It is also vital that travel companies make their products more sensitive to future pandemics. The main task of companies, both in terms of supply and demand, should be directed towards a sustainable profile that will quickly adapt to changes arising from new challenges.

ნინო ჭარმაკაძე
გურამ თავართქილაძის თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი,
ბიზნესის ადმინისტრირება, მენეჯმენტიIII კურსი
n.charmakadze21@gttu.edu.ge

გიორგი ადამაშვილი
გურამ თავართქილაძის თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი,
ბიზნესის ადმინისტრირება, მენეჯმენტი, II კურსი
g.adamashvili21@gttu.edu.ge
ხელმძღვანელი: **ზურაბ მუშკუდიანი**
ბიზნესის ადმინისტრირების აკადემიური დოქტორი,
პროფესორი
zurab.mushkudiani@gttu.edu.ge
თბილისი საქართველო

ციფრული ინსტრუმენტები სტუმართმოყვარეობის განვითარებისთვის და ტურიზმის ინდუსტრია ციფრული ეკონომიკის კონტექსტში

ციფრული ტექნოლოგიები ტურიზმისა და სასტუმროს სექტორის მნიშვნელოვანი ნაწილია, რომელიც ცალსახად ხელს უწყობს მის სწრაფ განვითარებას.
ნაშრომის მიზანს წარმოადგენს გამოიკვლიოს ციფრული ხელსაწყოების გამოყენების ძირითადი ტენდენციები ტურიზმში. ტურიზმის ინდუსტრიაში ტრენდულია ტურისტების მიერ სასტუმროების წინასწარი დაჯავშნა და მოგზაურობის მარშრუტის შედგენა, რამაც ხელი შეუწყო მომხმარებელთა საჭიროებებს და ახალი ტექნოლოგიური გადაწყვეტილებების მიღებას. შემდეგი მნიშვნელოვანი ტენდენცია გახლავთ ონლაინ ტურისტური ბაზრის ზრდა, სადაც მოიაზრება ელექტრონული კომერცია და ღირსშესანიშნაობების საიტები. მნიშვნელოვანია, რომ ციფრული ხელსაწყოების მეშვეობით მომხმარებელს შეუძლია თავად დაჯავშნოს სასტუმრო, სამოგზაურო სერვისი, შეისყიდოს ბილეთები და ა.შ. ასევე აღსანიშნავია, ტურიზმის ინდუსტრიის კიდევ ერთი ტენდენცია - ინტერნეტ ტექნოლოგიების ინტეგრაცია, რომელიც საჭიროა პროდუქტების, ბიზნეს პროცესების და მომსახურების გასაუმჯობესებლად.

დღესდღეისობით, ტურისტული კომპანიები სარეკლამო აქტივობებს ინტერნეტის საშუალებით ახორციელებენ, რაც მათ საშუალებას აძლევს გეოგრაფიული ბარიერებისა და დროითი შეზღუდვის გარეშე მიაწვდინონ ხმა ფართო აუდიტორიას. ხაზგასასმელია ის ფაქტიც, რომ ტურისტული სააგენტოების წარმატება განისაზღვრება ეფექტიანი მუშაობით, რაც მოიცავს ეფექტიან მარკეტინგს. იქიდან გამომდინარე, რომ პერსონალური კომპიუტერები და ინტერნეტი, როგორც თანამედროვე სამყაროში ხელმისაწვდომი ტექნოლოგიები, ონლაინ მარკეტინგისთვის სპეციფიური ფაქტორებია, ტურიზმის ყველა სფეროში არის ათვისებული. ტურიზმი იყენებს ინფორმაციული ტექნოლოგიების არსებულ პოტენციალს, როგორც განვითარების წყაროს და თავის საქმიანობას განავითარებს თანამედროვე ტექნოლოგიების ჭრილში.

ტურიზმზე პანდემიამ პირდაპირი ნეგატიური ზეგავლენა მოახდინა, როდესაც შეიზღუდა გადაადგილება და ტურისტებს აღარ შეეძლოთ გადაადგილება. თუმცაღა აიტი ტექნოლოგიებმა ხელი შეუწყო ტურიზმის გაციფრულებას და ტურისტების საჭიროებების დაკმაყოფილებას არაკლასიკური წყაროების საშუალებით, როგორიცაა ვირტუალური ტურიზმი, ხელოვნური ინტელექტი და დიჯიტალიზაცია. თანამედროვე ეტაპზე, აღსანიშნავია ტურიზმის დიჯიტალიზაციის ტენდენცია, რომელიც წინაპირობაა ბიზნესის კონსოლიდაციისა. თანამედროვე დინამიური სისტემები, როგორიცაა დაჯავშნის სერვისები, ონლაინ მომსახურება, ონლაინ გაყიდვები და ტურ პაკეტების შეძენის პორტალები, დამოუკიდებელი ტურების დაგეგმვის პლატფორმები, სასტუმროებს დაჯავშნის სისტემები, ყოველივე ეს დაფუძნებულია მოთხოვნის პროგნოზსა და ფასების მენეჯმენტზე ე.წ Bigdata-ზე.

მაშასადამე, როგორც ზემოთ იქნა აღნიშნული, ტურისტულ ბაზარზე ის კომპანიები, რომლებიც მომხმარებელს სთავაზობენ ინტერაქტიულ პროცესს ტურისტის ჩართულობით, ხელს

უწყობს მომხმარებლის ერთგულებისა და ბიზნესის შემოსავლების შენარჩუნებას, ასევე ზრდის კომუნიკაციისა და უსაფრთხოების დონეს ქვეყანაში.

Nino Charmakadze
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University
Business administration, management
IV course BA Student
n.charmakadze21@gttu.edu.ge
Giorgi Adamashvili
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University,
Business administration, management
II course BA Student
g.adamashvili21@gttu.edu.ge
Supervisor: **Zurab Mushkudiani**
Academic Doctor of Business Administration, Professor
zurab.mushkudiani@gttu.edu.ge
Tbilisi Georgia

DIGITAL TOOLS FOR HOSPITALITY DEVELOPMENT AND THE TOURISM INDUSTRY IN THE CONTEXT OF THE DIGITAL ECONOMY

Digital technologies are essential to the tourism and hotel sector, uniquely contributing to its rapid development.
The paper aims to investigate the main trends in using digital tools in tourism. In the tourism industry, it is trending for tourists to pre-book hotels and make travel itineraries, facilitating the adoption of new technological solutions and customer needs. The following significant trend is the growth of the online travel market, which includes e-commerce and sightseeing sites. It is crucial that through digital tools, customers can book hotels, travel services, buy tickets, etc. It is also

worth noting another trend in the tourism industry - the integration of Internet technologies, which is needed to improve products, business processes, and services.

Today, tourism companies carry out their advertising through the Internet, allowing them to reach a broad audience without geographical barriers or time constraints. The success of travel agencies is determined by practical work, which includes effective marketing. Since personal computers and the Internet, as technologies available in the modern world, are specific factors for online marketing, it is used in all tourism areas. Tourism uses the existing potential of information technologies as a source of development and will develop its activities in the context of modern technologies.

The pandemic directly affected tourism when travel was restricted, and tourists could no longer travel. However, IT technologies have helped to digitize tourism and meet the needs of tourists through non-classical sources such as virtual tourism, artificial intelligence, and digitization. At the current stage, the trend of digitization of tourism is worth noting, which is a prerequisite for business consolidation. Modern dynamic systems such as reservation services, online services, online sales, tour package purchasing portals, independent tour planning platforms, and hotel reservation systems all of this are based on demand forecasting and price management on the so-called Bigdata.

Therefore, as mentioned above, companies in the tourism market that offer the customer an interactive process with the involvement of the tourist help to maintain customer loyalty and business revenues, as well as increase the level of communication and security in the country.

ანი ბოჭორიშვილი
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი
ტურიზმის სპეციალობა, მე-2 კურსი

ანი ქავთარაძე
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი
ტურიზმის სპეციალობა, მე-3 კურსი
ხელმძღვანელი: **სოფიკო თევდორაძე**
ბიზნესის მართვის დოქტორი, პროფესორი
ელფოსტა: sofo.tevdoradze@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

პოსტ - COVID 19-ის გავლენა ტურისტულ ინდუსტრიაზე : ჩაანაცვლებს თუ არა ციფრული ტურიზმი მასობრივ ტურიზმს?

2020 წელს Covid-19-ის გავრცელებამ გლობალური ეკონომიკური კრიზისი გამოიწვია. ვირუსის გეოგრაფიული გავრცელების შესაჩერებლად შემოღებულმა შეზღუდვებმა უარყოფითად იმოქმედა ტურიზმის ინდუსტრიის ფინანსურ სტაბილურობაზეც. მოგზაურობის შეზღუდვების გამო, ბევრი ქვეყანა იბრძოდა არსებობის შესანარჩუნებლად და ამ მიზნით ტურიზმის გაციფრულება აღმოჩნდა ინოვაციური გადაწყვეტილება, რომელმაც შეძლო პოტენციურად შეემსუბუქებინა პანდემიით გამოწვეული ეკონომიკური ზემოქმედება. თუმცა, მნიშვნელოვანია გავაანალიზოთ, შეუძლია თუ არა თანამედროვე ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენებით, ციფრულ ტურიზმს მასობრივი ტურიზმის ჩანაცვლება?

ციფრულ ტექნოლოგიებს შეუძლიათ უზრუნველყონ ალტერნატიული გამოცდილება, როგორიცაა ვირტუალური ტურები და ონლაინ მუზეუმების ვიზიტები, თუმცა, ისინი სრულად ვერ ჩაანაცვლებენ ახალი ადგილის პირადად მონახულების ავთენტურ გამოცდილებას. ტურისტულმა ინდუსტრიამ უნდა განიხილოს გაციფრულება, რათა შეავსოს ტრადიციული ტურისტული გამოცდილება. აშკარაა, რომ ტურიზმის ინდუსტრია გლობალურად მრავალი ქვეყნის ეკონომიკისთვის შემოსავლის მნიშვნელოვანი წყაროა და

ციფრული ტექნოლოგიები გადამწყვეტი ნაწილია მათი შესაძლებლობების გაძლიერებაში და ინოვაციური ტურისტული პროდუქტების მიწოდებაში. სტუმართმოყვარეობის ინდუსტრიის სერვისებზე განსაკუთრებით გავლენას სწორედ ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენება ახდენს, რაც იწვევს ციფრული ტურიზმის ახალი გზის გაჩენას. ციფრული ტექნოლოგიების ინტეგრაციამ ტურისტულ ბიზნესს საშუალება მისცა უფრო ეფექტურად იურთიერთქმედონ თავიანთ მომხმარებლებთან - შექმნან და შესთავაზონ გაუმჯობესებული, ინოვაციური ინდივიდუალური სერვისები, რომელთა მორგებაც შესაძლებელია მომხმარებლების სპეციფიკური საჭიროებების შესაბამისად. სწორედ ციფრული ტექნოლოგიების ინტეგრაცია გარდაქმნის ინდუსტრიის ფუნქციონირებას, მისი გამოყენება აუცილებელია ტურიზმის ბიზნესისთვის, რათა გააძლიერონ თავიანთი შესაძლებლობები, უზრუნველყონ ინოვაციური ტურისტული პროდუქტები და დარჩნენ კონკურენტუნარიანი ციფრულ ეპოქაში.

Ani Bochorishvili
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University
Tourism specialty
II course BA Student
Ani Kavtaradze
Guram Tavartkiladze Tbilisi Educational University
Tourism specialty, III course
Supervisor: **Sofiko Tevdoradze**
Doctor of Business Management, Professor
Email: sofo.tevdoradze@gttu.edu.ge
Tbilisi Georgia

POST-COVID-19 IMPACT ON THE TOURISM INDUSTRY:
Will Digital Tourism Replace Mass Tourism?

In 2020, the spread of Covid-19 caused a global economic crisis. The restrictions introduced to stop the geographic spread of the virus have also negatively affected the financial stability of the tourism industry. Due to travel restrictions, many countries need help to survive. To that end, the digitization of tourism has proven to be an innovative solution that could mitigate the economic impact caused by the pandemic. However, it is crucial to analyze whether, using modern digital technologies, digital tourism can replace mass tourism.

Digital technologies can provide alternative experiences, such as virtual tours and online museum visits; however, they can only partially replace the authentic experience of visiting a new place in person. The tourism industry must consider digitization to complement the traditional tourism experience. It is clear that the tourism industry is an essential source of income for the economies of many countries globally, and digital technologies are a critical part of enhancing their capabilities and delivering innovative tourism products. The services of the hospitality industry are particularly affected by the use of digital technologies, which leads to the emergence of a new way of digital tourism. The integration of digital technologies has enabled tourism businesses to interact more effectively with their customers - to create and offer improved, innovative personalized services that can be tailored to the specific needs of customers. The integration of digital technologies is transforming the industry's operations, and its use is essential for tourism businesses to strengthen their capabilities, provide innovative tourism products, and remain competitive in the digital age.

ნათია თოდუა
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი

ტურიზმის სპეციალობა, მე-4 კურსი
ელფოსტა: Natiatodua26@gmail.com
ხელმძღვანელი: **სოფიკო თევდორაძე**
ბიზნესის მართვის დოქტორი, პროფესორი
ელფოსტა: sofo.tevdoradze@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

გასტრონომიული ტურიზმის განვითარების პერსპექტივები საქართველოში

გასტრონომია, როგორც არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ობიექტი, დღეს აქტიურად გამოიყენება ტურისტულ ბიზნესში. გასტრონომია კულტურის დარგია, რომელიც არა მარტო პოპულარულია, არამედ მოგების მიღების წყაროსაც წარმოადგენს. კარგი და მაღალხარისხიანი ეროვნული სამზარეულო არის სწორედ კულინარიული ტურიზმის ეფექტურობისა და პოპულარობის განმსაზღვრელი ფაქტორი. გასტრონომიული ტურიზმი საშუალებას აძლევს ქვეყანას, რომ ტურისტს მთელი ეროვნული არამატერიალური თუ მატერიალური ფასეულობები, ტრადიციები, ფოლკლორი, მუსიკა, ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტის წარმოება, ეროვნული განსაკუთრებული ტექნოლოგიური პროცესები ადგილზე ავთენტურ სიტუაციაში გააცნოს. გასტროტურიზმს აქვს დიდი პოტენციალი და პერსპექტივები, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია ქვეყნის განვითარებისა და ეკონომიკური ძლიერებისათვის.

გასტრონომიული ტურიზმი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საქართველოსთვის, ამის მიზეზი კი ქართული სამზარეულოს განსაკუთრებულობა და ქვეყნის კუთხეების მიხედვით კერძების მრავალფეროვნებაა. ეს ყველაფერი ბუნებასა და ადათ-წესებთან შერწყმაში განუმეორებელ სანახაობას და გამოცდილებას ჰპირდება ტურისტს. ასევე,

აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ ეროვნული სამზარეულო ტურისტს აძლევს შესაძლებლობას თვითონ მიიღოს ამა თუ იმ ეროვნული, ნაციისათვის განსაკუთრებული კერძის მომზადებაში მონაწილეობა. საქართველოს აქვს პოტენციალი, რომ ნებისმიერი კუთხის ეთნიკური სამზარეულო იყოს დაუვიწყარი ტურისტებისათვის და რაც ყველაზე მთავარია აღუძრას მათ სურვილი მრავალჯერადი სტუმრობისა საქართველოში.

თუმცა, საქართველოში ნამდვილად დგას გასტრონომიული ტურიზმის განვითარების პრობლემა. ეს პრობლემა მოგვარებადია, თუ გავითვალისწინებთ ტურიზმის სპეციფიკიდან გამომდინარე რამდენიმე მნიშვნელოვან ფაქტორს - აუცილებელია: ქვეყანაში არსებობდეს ისეთი ტურ-ოპერატორები, რომლებიც სპეციალიზირებული იქნებიან გასტრონომიულ ტურებზე; სახელმწიფოს მხრიდან ტურისტული კომპანიების წახალისება რათა კომპანიას ჰქონდეს სურვილი იმუშაოს გასტროტურიზმის მიმართულებით; კახეთის რეგიონის გარდა სხვა რეგიონებისა და ქალაქების უფრო მეტი პოპულარიზაცია. საქართველოს ნებისმიერი კუთხე მდიდარია თავისი ორიგინალური და განსხვავებული კერძებით, რაც საშუალებას გვაძლევს შევთავაზოთ ტურისტებს უფრო მრავალფეროვანი და დაუვიწყარი ტურები.

Natia Todua
Guram Tavartkiladze Tbilisi teaching university
Tourism specialty
4th course BA Student
Gmail: Natiatodua26@gmail.com
Supervisor: **Sofiko Tevdoradze**
Doctor of Business Management, Professor
Gmail: sofo.tevdoradze@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

DEVELOPMENT PERSPECTIVES OF GASTRONOMIC TOURISM IN GEORGIA

Gastronomy, as an object of intangible cultural heritage, is actively used in the tourism business today. Gastronomy is a field of culture, which is not only popular, but also a source of profit. Good and high-quality national cuisine is the determining factor of the effectiveness and popularity of culinary tourism. Gastronomic tourism allows the country to introduce the tourist to all national intangible and material values, traditions, folklore, music, ecologically clean product production, national special technological processes in an authentic situation on the ground. Gastrotourism has great potential and prospects, which is very important for the development and economic strength of the country.

Gastronomic tourism is especially important for Georgia, and the reason for this is the uniqueness of Georgian cuisine and the variety of dishes depending on the corners of the country. All this in combination with nature and customs promises a unique sight and experience to the tourist. It is also worth noting the fact that the national cuisine gives the tourist the opportunity to take part in the preparation of this or that national, special dish for the nation. Georgia has the potential to make the ethnic cuisine of any corner unforgettable for tourists and, most importantly, make them want to visit Georgia multiple times.

However, in Georgia there is a real problem with the development of gastronomic tourism. This problem can be solved if we take into account several important factors based on the specifics of tourism - it is necessary: there should be tour operators in the country who specialize in gastronomic tours;

Encouragement of tourism companies by the state so that the company is willing to work in the direction of gastro-tourism; More promotion of other regions and cities except Kakheti region. Any

corner of Georgia is rich in its original and different dishes, which allows us to offer tourists more varied and unforgettable tours.

ლანა ქურციკიძე
გურამ თავართქილაძის სახელობის
თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი
საერთაშორისო ბიზნესის მენეჯმენტი
II კურსი
ხელმძღვანელი: **ტასო გეთაშვილი**
ასოცირებული პროფესორი
taso.getashvili@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

საქართველოს 2017-2021 წლების საგარეო ვაჭრობის ანალიზი და პერსპექტივები

საგარეო ვაჭრობა მნიშვნელოვან როლს ასრულებს მსოფლიო ეკონომიკაში, იგი განსაზღვრავს ქვეყნების ზრდას, განვითარებას და ურთიერთდამოკიდებულებას. გლობალიზაციასთან ერთად, საგარეო ვაჭრობის საკითხების შესწავლა უფრო აქტუალური და აუცილებელი ხდება საერთაშორისო ურთიერთობების, ეკონომიკური განვითარებისა და პოლიტიკის შემუშავების დინამიკის გასაგებად.

2017 წლიდან 2021 წლამდე საქართველოს საგარეო ვაჭრობის ანალიზი ხაზს უსვამს მის მნიშვნელობას ქვეყნის ეკონომიკური განვითარებისთვის. სხვადასხვა რეგიონებთან სავაჭრო ურთიერთობების შესწავლისას ცხადი ხდება, რომ საქართველომ გამოიყენა შესაძლებლობები და გააღრმავა ეკონომიკური კავშირები ევროპის, აზიის, სამხრეთ და

ჩრდილოეთ ამერიკის ქვეყნებთან და რეგიონულ პარტნიორებთან. საქართველო აქტიურად მონაწილეობს სხვადასხვა სავაჭრო რეჟიმებსა და საერთაშორისო შეთანხმებებში, რათა გააუმჯობესოს ბაზრის ხელმისაწვდომობა და ვაჭრობის ხელშეწყობა. ქვეყნის მონაწილეობა გლობალურ სავაჭრო სისტემაში, როგორიცაა „ვმო"-ს წევრობა, გადამწყვეტი როლი ითამაშა ხელსაყრელი სავაჭრო გარემოს შექმნაში.

საგარეო ვაჭრობის დინამიკისა და შესაძლებლობების გააზრება სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია საქართველოს მდგრადი ეკონომიკური ზრდის, სამუშაო ადგილების შექმნისა და გლობალურ ეკონომიკაში ინტეგრაციისთვის. სავაჭრო ურთიერთობების გაუმჯობესების, ექსპორტის დივერსიფიკაციისა და სირთულეების დაძლევის მუდმივი ძალისხმევა უზრუნველყოფს საქართველოს გრძელვადიან წარმატებას საერთაშორისო სავაჭრო ასპარეზზე.

Lana Kurtsikidze
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University
International Business Management
II Year
Supervisor: **Taso Getashvili**
Associate Professor
taso.getashvili@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

FOREIGN TRADE ANALYSIS OF GEORGIA AND PERSPECTIVES FOR 2017-2021

Foreign trade plays an important role in the world economy, it determines the growth, development and interdependence of countries. With globalization, the study of foreign trade issues becomes more relevant and necessary to understand the dynamics of international relations, economic development and policy making.

The analysis of foreign trade of Georgia from 2017 to 2021 emphasizes its importance for the economic development of the country. When studying the trade relations with different regions, it becomes clear that Georgia used the opportunities and deepened the economic ties with the countries of Europe, Asia, South and North America and regional partners. Georgia actively participates in various trade regimes and international agreements to improve market access and trade facilitation. The country's participation in the global trade system, such as WTO membership, played a crucial role in creating a favorable trading environment.

Understanding the dynamics and opportunities of foreign trade is vital to Georgia's sustainable economic growth, job creation and integration into the global economy. Continuous efforts to improve trade relations, diversify exports and overcome difficulties will ensure Georgia's long-term success in the international trade arena.

ნატა აღნიაშვილი
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის სასწავლო
უნივერსიტეტი
საერთაშორისო ბიზნესის მენეჯმენტი
II კურსი
ხელმძღვანელი: **ტასო გეთაშვილი**
ასოცირებული პროფესორი

taso.getashvili@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

საერთაშორისო ვაჭრობის მსოფლიო მნიშვნელობა საომარი ვითარების დროს

საერთაშორისო ვაჭრობა საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობების ყველაზე განვითარებული და ფართოდ გავრცელებული ფორმაა. მას უჭირავს მთავარი ადგილი მსოფლიოს ქვეყნების თანამედროვე საგარეო პოლიტიკურ ინტერესებსა და პრობლემებს შორის. სავაჭრო ნაკადების შეფერხება მნიშვნელოვანი სამხედრო კონფლიქტების დროს არის მსოფლიო ეკონომიკისა და ცალკეული ქვეყნების და მთელი რეგიონების პოზიციის ცვლილების მნიშვნელოვანი წინაპირობა. ამგვარ შეფერხებებს პოტენციურად შეუძლია მრავალი მნიშვნელოვანი ტენდენციის გააქტიურება და, შესაბამისად, სახელმწიფო პოლიტიკის შემქმნელებისთვის გასათვალისწინებელი ასპექტია.

მეორე მსოფლიო ომის პერიოდში საერთაშორისო ვაჭრობის დინამიკისა და სტრუქტურის მნიშვნელოვანი ცვლილება მოხდა. ცვლილება დაკავშირებული იყო ქვეყნების საერთაშორისო ვაჭრობის პოლიტიკასთან და საერთაშორისო ორგანიზაციების შექმნასთან, რომლებმაც შემდგომ პერიოდში მნიშვნელოვნად გაზარდეს საერთაშორისო ვაჭრობის მაჩვენებლები. აქედან გამომდინარე, მეორე მსოფლიო ომი შეიძლება მიჩნეული იყოს, როგორც კატალიზატორი არამხოლოდ ტექნოლოგიური გარღვევებისა, არამედ ასევე, საერთაშორისო ვაჭრობის თანამედროვე სტრუქტურის შექმნისა.

საქართველო-რუსეთის 2008 წლის ომმა საერთაშორისო ვაჭრობის კუთხით მხოლოდ მცირე გავლენა მოახდინა, თუმცა აქვე აღსანიშნავია გლობალური ფინანსური კრიზისის გავლენა მრავალი ქვეყნის ეკონომიკაზე და ექსპორტ-იმპორტის სტრუქტურებზე. საქართველომ შეძლო სწრაფად აღედგინა ეკონომიკა საერთაშორისო ორგანიზაციების დახმარებით, და შემდეგი პერიოდი ხასიათდება საერთაშორისო ვაჭრობის დადებითი ტენდენციით.

რუსეთ-უკრაინის ომის დროს სავაჭრო ნაკადების შეფერხებამ ერთ ქვეყანაში, უარყოფითად იმოქმედა მრავალ სხვა, მის საექსპორტო პროდუქციაზე დამოკიდებულ ქვეყანაზე, საერთაშორისო ვაჭრობაზე და გლობალურ მთლიან შიდა პროდუქტზე სხვადასხვა ქვეყნებისთვის. ომში ჩართული მხარეები, (ძირითად უკრაინა), ყველაზე მეტად ზარალდებიან. თუმცა აღსანიშნავია ამ ქვეყნების გავლენა საერთაშორისო ვაჭრობაზე პროდუქტების სხვადასხვა კატეგორიებში გლობალური დეფიციტის გამოწვევის თვალსაზრისით, რაც მნიშვნელოვნად გააუარესებს განვითარებადი ქვეყნების ეკონომიკურ მდგომარეობას.

Nata Agniashvili
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University
International Business Management
II Year
Supervisor: **Taso Getashvili**, Associate Professor
taso.getashvili@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

WORLDWIDE IMPORTANCE OF INTERNATIONAL TRADE IN WARTIME

International trade is the most developed and widespread form of international economic relations. It occupies the main place among the contemporary foreign political interests and problems of the countries of the world. Disruption of trade flows during major military conflicts is an important prerequisite for changes in the world economy and the position of individual countries and entire regions. Such disruptions can potentially activate many important trends and are therefore an aspect for public policy makers to consider.

During the Second World War there was a significant change in the dynamics and structure of international trade. The change was related to the international trade policy of the countries and the creation of international organizations, which significantly increased the indicators of international trade in the subsequent period. Therefore, the Second World War can be considered as a catalyst not only for technological breakthroughs, but also for the creation of the modern structure of international trade.

The 2008 war between Georgia and Russia had only a small impact on international trade, although the impact of the global

financial crisis on the economy and export-import structures of many countries should be noted here. Georgia was able to quickly restore the economy with the help of international organizations, and the next period is characterized by a positive trend in international trade.

The disruption of trade flows in one country during the Russia-Ukraine war has adversely affected many other countries dependent on its exports, international trade, and global gross domestic product for various countries. The parties involved in the war (mainly Ukraine) suffer the most. However, the influence of these countries on international trade in terms of causing global shortages in various categories of products is worth noting, which will significantly worsen the economic situation of developing countries.

ნანა კილასონია
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი
ბიზნესის ადმინისტრირება - მენეჯმენტი
IV კურსი
ხელმძღვანელი: **ტასო გეთაშვილი**
ასოცირებული პროფესორი
taso.getashvili@gttu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

კულტურა და ლიდერობა, როგორც მართვის თანამედროვე მიდგომები წარმატებულ კომპანიებში

კომპანიათა წარმატება დამოკიდებულია კომპანიის კულტურაში ორგანიზაციისა და ლიდერობის დონეზე. სწორი ხელმძღვანელობით, პოზიტიურმა ორგანიზაციულმა კულტურამ შესაძლებელია მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინოს მთელ სამუშაო პროცესზე, ეს არის ღირებულებების ერთობლიობა, რომელიც განსაზღვრავს კომპანიის წარმატებას.

ლიდერობა და კულტურა ორგანიზაციებში მნიშვნელოვანია, რადგან ეს ხელს უწყობს ჰარმონიული, თანამშრომლობითი და სანდო სამუშაო ადგილის შექმნას. ლიდერები ასწავლიან თანამშრომლებს, როგორ მიიღონ ორგანიზაციის სტრუქტურა და თავისებურებები. ლიდერის პასუხისმგებლობაა ახსნას კომპანიის მისია, მიზნები და ძირითადი ფასეულობები, ასევე განსაზღვროს, ასწავლოს, დააკვირდეს და საჭიროების დროს წაახალისოს ის კულტურა, რომლის პოპულარიზაციაც სურს. ეთიკური ლიდერობა ხელს უწყობს ბიზნესის წარმატებას და ზრდას.

კულტურა და ლიდერობა აქტუალური საკითხია საქართველოშიც და უმნიშვნელოვანეს ფაქტორს წარმოადგენს ქართულ თანამედროვე კომპანიებშიც, რადგან ქართული კომპანიები სულ უფრო და უფრო სწრაფად ვითარდებიან და აქვთ შესაძლებლობა იყვნენ კონკურენტუნარიანები საერთაშორისო ასპარეზზე.

ბოლო ოცდაათი წლის განმავლობაში, ორგანიზაციებმა და ინსტიტუტებმა მთელი მსოფლიოს მასშტაბით ინვესტიცია მოახდინეს ლიდერობასა და ორგანიზაციულ კულტურაში, რამაც შექმნა კონკურენციის მაღალი დონე ბიზნესში. მომავალი ლიდერების იდენტიფიცირებისა და განვითარების პროცესი ტრადიციულად გრძელდება პოტენციური ლიდერის მახასიათებლების გარშემო. კულტურული ღირებულებები,

ტენდენციები და წესები აყალიბებენ ლიდერობის უნიკალურ სტილს. ამასთან, უმნიშვნელოვანესია, რომ ლიდერებმა შეაფასონ და პატივი სცენ კულტურულ ელემენტებს, ასევე ისინი უნდა ცდილობდნენ ხელი შეუწყონ სათანადო და სტრატეგიულად შესაფერისი კულტურის პოპულარიზაციას. ლიდერები აყალიბებენ კულტურას ნებისმიერი კომპანიის შექმნის პირველ ეტაპზე, მაგრამ მოგვიანებით, როდესაც კომპანია მომწიფდება და მიაღწევს წარმატებას, სწორედ კულტურა აყალიბებს ლიდერობის მახასიათებლებს.

Nana Kilasonia
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University
Business administration, management
IV Year
Supervisor: **Taso Getashvili**, Associate Professor
taso.getashvili@gttu.edu.ge
Tbilisi, Georgia

CULTURE AND LEADERSHIP AS MODERN APPROACHES TO MANAGEMENT IN SUCCESSFUL COMPANIES

The success of companies depends on the level of organization and leadership in the company culture. With the right leadership, a positive organizational culture can have a significant impact on the entire work process, a set of values that determines the company's success.

Leadership and culture in organizations is important because it helps create a harmonious, collaborative and trusting workplace. Leaders teach employees how to accept the organization's structure

and characteristics. It is the leader's responsibility to explain the company's mission, goals and core values, and to define, teach, monitor and, when necessary, encourage the culture he wishes to promote. Ethical leadership contributes to business success and growth.

Culture and leadership is an actual issue in Georgia and is an important factor in modern Georgian companies, because Georgian companies are developing faster and faster and have the opportunity to be competitive in the international arena.

Over the past thirty years, organizations and institutions around the world have invested in leadership and organizational culture that has created a high level of competition in business. The process of identifying and developing future leaders traditionally revolves around the characteristics of a potential leader. Cultural values, trends and rules shape a unique leadership style. However, it is essential that leaders appreciate and respect cultural elements, and they should strive to promote an appropriate and strategically appropriate culture. Leaders shape the culture early in the creation of any company, but later, as the company matures and succeeds, it is the culture that shapes the leadership characteristics.

ლანა ნიქაბაძე
გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის სასწავლო
უნივერსიტეტი
ბიზნესის ადმინისტრირება - ფინანსები
IV კურსი
ხელმძღვანელი: **დავით ვეკუა**
ასოცირებული პროფესორი
david.vekua@yahoo.com
თბილისი, საქართველო

საქართველოს სადაზღვევო ბაზრის განვითარების გზები და პერსპექტივები

თანამედროვე მსოფლიოში, სადაზღვევო ბიზნესი წარმოგვიდგება, როგორც მასშტაბური რესურსების მფლობელი ფინანსური მომსახურების სექტორი, რომელსაც ეკონომიკის გლობალიზაციის პირობებში აღარ აქვს შეზღუდული კაპიტალის თავისუფალი გადაადგილების შესაძლებლობა. გლობალიზაციამ ერთის მხრივ, მნიშვნელოვნად გაზარდა დაზღვევის, როგორც ფინანსური ბაზრის საინვესტიციო შესაძლებლობები და მეორეს მხრივ, დააჩქარა მისი სახელმწიფოსთან, როგორც სოციალურ და ეკონომიკურ პარტნიორთან თანამშრომლობის პროცესი.

მიუხედავად არსებული ხარვეზებისა, თამამად შეიძლება ითქვას, საქართველოში თანამედროვე ეტაპზე სადაზღვევო ბაზარი ჩამოყალიბებულია. არსებობს სადაზღვევო კომპანიები, სადაზღვევო მომსახურება და მომხმარებლები. თანდათან უმჯობესდება მენეჯმენტი და მარკეტინგული ღონისძიებები; იზრდება მოსახლეობის და ორგანიზაციების სადაზღვევო კულტურის დონე. ყველაფერი ეს კი აუცილებელი წინაპირობაა იმისათვის, რომ სადაზღვევო სისტემამ ქვეყანაში იმუშაოს ეფექტურად. ხოლო იმ ნაკლოვანებების და ხარვეზების აღმოსაფრხვრელად, რომელთაც ჯერ კიდევ აქვს ადგილი სადაზღვევო სფეროში, საჭიროა სერიოზული მუშაობა საერთაშორისო სტანდარტების დონეზე, საჭიროა უცხო ქვეყნის გამოცდილებების გაცნობა და გაზიარება. ასევე საჭიროა სადაზღვევო კომპანიების პროფესიული ზრდა.

საქართველოში სადაზღვევო ბაზარი სწრაფად და სტაბილურად იზრდება და დაზღვევა, როგორც საიმედო

მექანიზმი იცავს ადამიანების ქონებრივ და პირად ინტერესებს. დინამურად იზრდება საქართველოს ეკონომიკაში დაზღვევის საკრედიტო და საინვესტიციო შესაძლებლობები. ძალზე მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ თანმიმდევრულად მიმდინარეობს საქართველოს სადაზღვევო ბაზრის ევროკავშირის სადაზღვევო სივრცესთან ადაპტაციის პროცესი.

Lana Nikabadze
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University
Business administration, Finance
IV Year
Supervisor: **David Vekua**
Associate Professor
david.vekua@yahoo.com
Tbilisi, Georgia

WAYS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF THE INSURANCE MARKET OF GEORGIA

In the modern world, the insurance business is presented to us as a financial service sector possessing large-scale resources, which in the conditions of the globalization of the economy no longer has the possibility of free movement of limited capital. Globalization, on the one hand, significantly increased the investment opportunities of insurance as a financial market, and on the other hand, accelerated the process of its cooperation with the state as a social and economic partner.

Despite the existing shortcomings, it can be safely said that the insurance market has been established in Georgia at the modern stage.

There are insurance companies, insurance services and consumers. Management and marketing activities are gradually improving; The level of insurance culture of the population and organizations is increasing. All this is a necessary prerequisite for the effective functioning of the insurance system in the country. And in order to eliminate the shortcomings and gaps that still exist in the insurance sector, it is necessary to work seriously at the level of international standards, it is necessary to get to know and share the experiences of foreign countries. Professional growth of insurance companies is also needed.

The insurance market in Georgia is growing rapidly and steadily, and insurance as a reliable mechanism protects people's property and personal interests. Insurance credit and investment opportunities are growing dynamically in the Georgian economy. It is very important that the process of adaptation of the Georgian insurance market to the European Union insurance space is ongoing.

ნინო ბაჩილავა
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ბიზნესისა და სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის
მეოთხე კურსის სტუდენტი
ელფოსტა:nino.bachilava77@gmail.com
ხელმძღვანელი: **ქეთევან კოკაია**
ეკონომიკისა და ბიზნესის
ასოცირებული პროფესორი
ketikkokaiaq@yandex.ru
თბილისი, საქართველო

რისკების მართვა დაზღვევის დროს

სადაზღვეო რისკი განხილული უნდა იყოს რამდენიმე ასპექტით
თეზისი 1. როგორც მოვლენა,რომლის დადგომის დროს ხდება, გადახდა ადრე შექმნილი სადაზღვეო ფონდების ნატურალურ-საგნობრივი ან გულადი თანხით.
თეზისი 2. კონკრეტულ დაზღვეულ ობიექტთან დაკავშირებით მოვლენათა ერთობლიობა არ განიხილება აბსტრაქტულად. ისინი თავისთავად მიეკუთვნება სადაზღვეოდ მიღებულ ობიექტს, სადაც ხდება რისკის რეალიზაცია. ნებისმიერ რისკს აქვს კონკრეტული ობიექტი. ჩვენს ცნობიერებაში რისკი დაკავშირებულია ამ ობიექტთან, შეისწავლება რისკის ფაქტორები. მიღებული ინფორმაციის ანალიზი სხვა ზომებთან ერთად კომპლექტურად იძლევა რისკის განხორციელების უაროფითი შედეგების არსებითად შემცირების ან თავიდან აცილების საშუალებას.
თეზისი 3. რისკი დაკავშირებულია მოცემულ სადაზღვეო ობიექტის განადგურების ან დაზიანების ალბათობასთან . ნებისმიერი ალბათობა შეიძლება გამოისახოს მთელი რიცხვით. ნულის ტოლი ალბათობისას შესაძლებელია ვამტკიცოთ, რომ შეუძლებელია მოცემული მოვლენის დადგომა, ხოლო 1 - ის ტოლი ალბათობისას კი არსებობს 100% - იანი ალბათობა იმისა, რომ მოვლენა მოხდება . რაც ნაკლებია რისკის ალბათობა მით უფრო ადვილად და იაფად შეიძლება მისი დაზღვევის ორგანიზება. რისკის მნიშვნელოვანი ალბათობა ძვირადღირებულ სადაზღვეო დაცვას, რაც აიძლებს მის შესრულებას.
თეზისი 4. დაზღვევას ახასიათებს ობიექტური და სუბიექტური ალბათობა. ობიექტურ ალბათობას ასახავს კანონები, რომლებიც გააჩინათ მოვლენებს და საგნებს ობიექტურ რეალობაში, ხოლო სუბიექტური ალბათობა გამოხატავს შემთხვევითობას, რომელიც იგნორირებას უწევს სინამდვილისაკენ ობიექტურ მიდგომას. უარყოფს და არ ითვალისწინებს საზოგადოების ობიექტურ კანონებს.

თეზისი 5. რისკი შეიძლება იყოს წარმოდიგენილი ლოგიკური ალბათობითან, რომელიც აგებულია ბუნების და საზოგადოების ობიექტურ კანონებზე . ინდუქციის, დედუქციის, ანალიზის, სინთეზისა და ჰიპოთეზის მეთოდებით.

Author's name: **Nino Bachilava**
Sukhumi State University,
Faculty of Business and Social Sciences
Nino.bachilava77@gmail.com
Supervisor: **Ketevan Kokaia**
Associate Professor
of Economics and Business
ketikkokaiaq@yandex.ru
Tbilisi, Georgia

RISK MANAGEMENT DURING INSURANCE

Insurance risk should be considered from several aspects.
Thesis 1. As an event, when it occurs, payment is made in kind or in cash from the previously created insurance funds.
Thesis 2. A set of events related to a specific insured object is not considered abstractly. They themselves belong to the object accepted for insurance, where the risk is realized. Any risk has a specific object. In our consciousness, risk is related to this object, risk factors will be studied. The analysis of the received information together with other measures allows the negative consequences of risk implementation to be significantly reduced or avoided.

Thesis 3. Risk is related to the probability of destruction or damage of the given insured object. Any probability can be expressed as an integer. With a probability equal to zero, it is possible to assert that the event will not occur, and with a probability equal to 1, there is a 100% probability that the event will occur. The lower the risk probability, the easier and cheaper it is to organize one's insurance. A significant probability of risk is expensive insurance, which can fulfill it.
Thesis 4. Insurance is characterized by objective and subjective probability. Objective probability reflects the laws that give rise to events and objects in objective reality, while subjective probability expresses randomness that ignores the objective approach to reality. rejects and does not take into account the objective laws of society.
Thesis 5. Risk can be represented by logical probability, which is built on the objective laws of nature and society. with the methods of induction, deduction, analysis, synthesis and hypothesis.

ელენე ჭითანავა
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის,
ბიზნესისა და სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის
მეოთხე კურსის სტუდენტი.
ელფოსტა:elene.chitanava.98@mail.ru
ხელმძღვანელი: **ქეთევან კოკაია**
ეკონომიკისა და ბიზნესის
ასოცირებული პროფესორი
ელფოსტა: Ketikokaiaq@yandex.ru
თბილისი, საქართველო

კლასიფიკაცია დარგების მიხედვით

დაზღვევის ობიექტი შეიძლება დაზღვეულ იქნას ერთი ხელშეკრულებით რამდენიმე მზღვეველთან. ხელშეკრულება უნდა მოიცავდეს პირობებს,რომლებმაც უნდა განსაზღვროს თითოეული მზღვეველის უფლებები და მოვალეობები. დაზღვევის ობიექტების თვისებებიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილია გამოიყოს დაზღვევის ოთხი ძირითადი სახეობა: ქონებრივი, პირადი,პასუხისმგებლობის და ეკონომიკური რისკების დაზღვევა.
თეზისი1. პირადი დაზღვევა, არის დაზღვევის სახეობა,რომელშიც დაზღვევის ობიექტად გამოდის დამზღვევის ან სხვა დაზღვეული პირის სიცოცხლესთან, ქმედითუნარიანობასთან, ჯანმრთელობასთან და საპენსიო უზრუნველყოფასთან დაკავშირებული ქონებრივი ინტერესები.
თეზისი2. ქონებრივი დაზღვევა, არის დაზღვევის სახეობა, სადაც სადაზღვეო ობიექტს წარმოადგენს ქონებრივი ინტერესები,რომლებიც დაკავშირებულია ქონების ფლობასთან, სარგებლობასა და განკარგვასთან.
თეზისი3. პასუხისმგებლობის დაზღვევა, არის დაზღვევის სახეობა, სადაც სადაზღვეო ობიექტს წარმოადგენს მესამე

პირთა წინაშე პასუხისმგებლობა, რომელთა პიროვნებას ან ქონებას შეიძლება ზიანი მიადგეს, რომელიღაც ქმედების ან დამზღვევის უმოქმედების შედეგად.

თეზისი4. სადაზღვეო დაცვის მეთოდების დასასაბუთებლად გამოიყოფა დაზღვევის ქვესახეობები დამზღვევთა საკუთრების ფორმის და სოციალური ჯგუფის მიხედვით. მაგ: ქონებრივი დაზღვევის მიზნებისთვის განასხვავებენ ბიზნეს სუბიექტებს: სახელმწიფო, კერძო, საიჯარო და ცალკეულ მოქალაქეთა ქონებას პირადი საკუთრების უფლებით.

Authors' name: **Elene Tchitanava**
Sukhumi State University,
Faculty of Business and Social Sciences
elene.chitanava.98@mail.ru
Supervisor: **Ketevan Kokaia**
Associate Professor
of Economics and Business
e-mail: Ketikokaiq@yandex.ru
Tbilisi, Georgia

CLASSIFICATION ACCORDING TO BRANCHES

Insurance object can be insurances by the same contract with different agents. The contract should include terms that should define the rights and obligations of each insurer. Based on the properties of the object of insurance, we should distinguish four main types of insurance: property, personal, liability and economic risk insurance.

Thesis 1: Personal insurance is a type of insurance in which the

insured's or other insured's interests related to life, capacity, health and retirement security are the object of insurance. Thesis 2: property insurance is a type of insurance where property ownership, usage and disposal are presented to the insured. Thesis 3: liability insurance is the type of insurance where insurance object is the third party. In this type if insurance, insured takes liability in case of other's personal or property damage, which is caused by insurer's activity or inactivity. Thesis 4: In order to justify insurance methods, we discrimenate subtypes of insurance by property types and social groups. For instance, in property insurance there are different business objects such as: state, private, public and individual property's ownership rights.

კონფერენციის ორგანიზატორი

გთუნის კვლევების ხელშეწყობის ცენტრი

Conference organizer

Research Support Center of GTUNI